

**Isra' & Mi'raj**  
**(Đạ Hành & Thẳg Thiên)**  
**Liệt kê, trình bày và phân tích tính trung thực hay**  
**không trung thực của các Hadith liên quan**  
[ Tiếng Việt – Vietnamese – فيتنامية ]

Muhammad Nasir Addin Albani

**Dịch thuật:** Abu Zaytune Usman Ibrahim

**Kiểm duyệt:** Abu Hisaan Ibnu Ysa

2012 - 1433

IslamHouse.com

# ﴿ الإسراء والمعراج ﴾

وذكر أحاديثها وتخريجها وبيان صحيحها من سقيمها  
« باللغة الفيتنامية »

محمد ناصر الدين الألباني

ترجمة: أبو زيتون عثمان إبراهيم

مراجعة: أبو حسان محمد زين بن عيسى

2012 - 1433

IslamHouse.com

## Mục lục

Chủ đề	Trang
1 - Hadith từ Abu Huroiroh <small>رضي الله عنه</small>	4
2 - Hadith từ Anas bin Malik <small>رضي الله عنه</small>	7
3 - Hadith từ Ubai bin Ka'ab <small>رضي الله عنه</small>	73
4 - Hadith từ Buraidah bin Al-Husaib Al-Aslami <small>رضي الله عنه</small>	75
5 - Hadith từ Jabir bin Abdullah Al-Ansari <small>رضي الله عنه</small>	77
6 - Hadith từ Huzhaifah bin Al-Yaman <small>رضي الله عنه</small>	79
7 - Hadith từ Shaddad bin Aws <small>رضي الله عنه</small>	83
8 - Hadith từ Suhaib	90
9 - Hadith từ Abdurrahman bin Qurt	91
10 - Hadith từ Abdullah bin Abbas <small>رضي الله عنه</small>	93
11 - Hadith từ Abdullah bin Umar <small>رضي الله عنه</small>	110
12 - Hadith từ Abdullah bin Mas'ud <small>رضي الله عنه</small>	111
13 - Hadith từ Ali <small>رضي الله عنه</small>	130
14 - Hadith từ Umar bin Khattab <small>رضي الله عنه</small>	133
15 - Hadith từ Malik bin Sa'sa'ah	135
16 - Hadith từ Abu Ayyub Al-Ansari <small>رضي الله عنه</small>	135
17 - Hadith từ Abu Zhar <small>رضي الله عنه</small>	136



*đạ hành, Ta đã gặp được Nabi Musa ﷺ, người là người đàn ông cao to hơi gầy (xương to ít thịt) nhưng rắn chắc có mái tóc dợn sóng, trông giống như những người của bộ tộc Shanu-ah<sup>(1)</sup>. Và Ta cũng gặp được Nabi Ysa (Giê-su) ﷺ, người là người đàn ông có dáng vóc vừa người với màu da nâu đỏ, trông người giống như mới đi ra từ nhà tắm vậy. Và Ta cũng gặp Nabi Ibrahim ﷺ, và quả thật Ta là đứa con có gương mặt giống người nhất. Rồi Ta được mang đến cho hai cốc: một cốc sữa và một cốc rượu. Ta được bảo: Hãy chọn lấy một trong hai theo ý ngươi. Ta đã chọn lấy cốc sữa và uống. Thế là có tiếng bảo: Ngươi đã được hướng dẫn theo bản chất tự nhiên, nếu như ngươi chọn lấy cốc rượu thì cộng đồng của ngươi sẽ bị lầm lạc.” (Albukhari: Hadith (3394, 3437, 4709, 5576, 5603), Muslim: Hadith (272), Ahmad (2 / 282, 512), và Albaghawi trong “Sharhul-Sunnah” (3761)).*

## Thứ hai

عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -  
صلى الله عليه وسلم - « لَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي الْحِجْرِ وَقُرَيْشٌ تَسْأَلُنِي عَنْ

---

<sup>(1)</sup> Một bộ tộc nổi tiếng của Ả-rập Yemen thuộc con cháu của Abdullah bin Ka'ab con ông Abdullah bin Malik con ông Nasir bin Azdi. Đây là bộ tộc được biết toàn là những người đàn ông cao to và rắn chắc.

مَسْرَايَ فَسَأَلْتَنِي عَنْ أَشْيَاءَ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَمْ أَثْبِتْهَا. فَكُرِبْتُ كُرْبَةً مَا كُرِبْتُ مِثْلَهُ قَطُّ قَالَ فَرَفَعَهُ اللَّهُ لِي أَنْظُرَ إِلَيْهِ مَا يَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْبَأْتُهُمْ بِهِ وَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِذَا مُوسَى قَائِمٌ يُصَلِّي فَإِذَا رَجُلٌ صَرَبٌ جَعْدٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَإِذَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - قَائِمٌ يُصَلِّي أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهَا عُرْوَةَ بِنُ مَسْعُودِ الثَّقَفِيِّ وَإِذَا إِبْرَاهِيمُ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - قَائِمٌ يُصَلِّي أَشَبَّهُ النَّاسِ بِهِ صَاحِبِكُمْ - يَعْنِي نَفْسَهُ - فَحَانَتِ الصَّلَاةُ فَأَمَمْتُهُمْ فَلَمَّا فَرَعْتُ مِنَ الصَّلَاةِ قَالَ قَائِلٌ يَا مُحَمَّدُ هَذَا مَالِكٌ صَاحِبُ النَّارِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَالْتَفَتْتُ إِلَيْهِ فَبَدَأَنِي بِالسَّلَامِ « أخرجہ مسلم (۲۷۸).

Ông Abu Salamah con ông Abdurrahman thuật lại từ lời ông Abu Huroiroh رضي الله عنه rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói: *“Qua thật, Ta đã thấy bản thân mình bị bé tắc khi những người Quraish đã hỏi Ta những điều mà Ta chưa được rõ về ngôi đền thiêng Maqdis - Jerusalem, Ta đã rất buồn và phiền não, Ta chưa từng có nỗi buồn và phiền não nào giống như vậy. Thế là Allah đã mang nó đến cho Ta nhìn thấy, và Ta đã cho họ biết hết mọi điều mà họ đã hỏi Ta. Và quả thật, Ta đã gặp được một nhóm các vị Nabi. Ta thấy Musa đứng dâng lễ nguyện Salah, Người là một người đàn ông*

*có mái tóc dợn sóng trông giống như những người thuộc bộ tộc Shanu-ah; và Ysa con trai của Maryam cũng đứng dâng lễ nguyện Salah, người giống Người (Ysa) nhất đó là Urwah bin Mus'ad Aththaqafi; và Nabi Ibrahim cũng đứng dâng lễ nguyện Salah, người giống Người (Ibrahim) nhất là bạn của các người (Nabi muốn nói chính mình). Rồi khi đến giờ Salah Ta đã làm Imam dâng lễ nguyện Salah với họ. Khi lễ nguyện Salah vừa kết thúc thì có tiếng bảo: Này Muhammad! Đây là Thiên thần cai quản Hỏa ngục, người hãy chào Salam đến y. Khi ta hướng mặt đến vị Thiên thần đó thì y đã mở lời chào Salam Ta.” (Muslim: Hadith (278)).*

## 2- Hadith từ Anas bin Malik رضي الله عنه

Có nhiều đường dẫn truyền khác nhau từ ông:

1- Azzuhri رضي الله عنه kể lại từ ông và ông thuật lại từ Abu Zhar رضي الله عنه.

2- Qata-dah رضي الله عنه kể lại từ ông và ông thuật lại từ Malik bin Sa'sa'ah رضي الله عنه.

3- Sharik bin Abu Namr رضي الله عنه và Thabit Al-Banani kể lại từ ông và ông thuật lại từ lời của Nabi ﷺ mà không qua một trung gian nào khác.

Và ngữ cảnh của lời Hadith từ cả ba đường dẫn truyền nói trên đều có không sự trùng khớp. Điều này đã được học giả Ibnu Hajar đề cập trong bộ “Fathul-bari” (1 / 460).

Do đó, nên trình bày các lời dẫn từ ông theo trình tự đã được nói để tiện tổng hợp lại các ngữ cảnh của Hadith với điều kiện phải đảm bảo tính trung thực và chính xác:

1- Azzuhri رضي الله عنه thuật lại rằng Anas رضي الله عنه nói:

Abu Zhar رضي الله عنه nói rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« فَرِحَ عَنِ سَقْفِ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ ، فَزَلَّ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي ، ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءٍ زَمْزَمَ ، ثُمَّ جَاءَ بِطُسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا ، فَأَفْرَعَهُ فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، فَلَمَّا جِئْتُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِحَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ . قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ . قَالَ هَلْ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ نَعَمْ مَعِيَ مُحَمَّدٌ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - . فَقَالَ أُرْسِلْ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ . فَفُتِحَ . [قال: (م)] فَلَمَّا فَتَحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا ، فَإِذَا رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلَى يَمِينِهِ أَسْوَدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ أَسْوَدَةٌ ، إِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ ، وَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَسَارِهِ بَكَى ، فَقَالَ مَرَحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ



وَالابْنِ الصَّالِحِ . قُلْتُ لِجِبْرِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا آدَمُ . وَهَذِهِ الْأَسْوَدَةُ  
عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ ، فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ ،  
وَالْأَسْوَدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ ، فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكَ ،  
وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى ، حَتَّى عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَقَالَ  
لِحَازِنِهَا افْتَحْ . فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ »

*((Nóc nhà của Ta ở Makkah được mở ra, Đại Thiên thần Jibril xuống, lòng ngực của Ta được chẻ ra, rồi nó được rửa bằng nước Zamzam, sau đó một cái chậu rửa bằng vàng đựng đầy sự khôn ngoan và đức tin Iman được mang đến và đổ vào trong lòng ngực của Ta rồi nó được lành lại nguyên vẹn.*

*Sau đó, Đại Thiên thần nắm lấy tay Ta và đưa Ta thẳng lên tầng trời hạ giới, khi đến tầng trời hạ giới, Jibril bảo vị canh gác tầng trời: Hãy mở cửa trời! Vị canh gác hỏi: Ai đây? Jibril nói: Đây là Jibril. Vị canh gác hỏi: Có ai đi cùng với ngài không? Jibril đáp: Có, đi cùng tôi là Muhammad ﷺ. Vị canh gác lại hỏi: Y được cử đến w? Jibril nói: Đúng vậy. Thế là cửa trời được mở.*

*[Theo ghi nhận của Muslim:] Và khi cửa trời hạ giới được mở ra thì Ta nhìn thấy một người đàn ông đang đứng, bên phải ông ta có những cái bóng đen và bên trái của ông có những cái bóng đen, mỗi*

*khí ông ta nhìn bên phải thì ông ta cười nhưng khi ông ta nhìn về phía bên trái thì ông ta lại khóc. Rồi ông ta nói: Rất vinh dự chào đón vị Nabi đức hạnh và người con đức hạnh!*

*Ta đã hỏi Jibril: Đây là ai?<sup>(2)</sup> Jibril bảo: Đây là Adam, còn những bóng đen bên phải và bên trái y là những linh hồn con cháu của y, những linh hồn ở bên phải sẽ là cư dân nơi Thiên Đàng và những linh hồn ở bên trái sẽ là cư dân nơi Hỏa ngục. Bởi vậy, khi nhìn bên phải thì y cười còn khi nhìn về bên trái thì y khóc.*

*Rồi khi lên đến tầng trời thứ hai, Jibril cũng bảo vị canh gác: Hãy mở cửa trời! Vị canh gác cũng nói và hỏi như vị canh gác của tầng trời hạ giới, rồi cửa trời cũng được mở.)).*

Anas رضي الله عنه nói: Người عليه السلام có nói rằng ở trong các tầng trời, Người đã gặp được các Nabi: Adam, Idris, Musa (Moses), Ysa (Giê-su), Ibrahim, nhưng Người không nói đến chỗ ở của họ như thế nào, Người chỉ nói

---

<sup>(2)</sup> Học giả Hafizh Ibnu Hajar nói (1/461): (Dựa theo ngữ cảnh cho thấy Người عليه السلام đã hỏi sau khi Nabi Adam nói: Rất vinh dự chào đón). Còn trong lời dẫn từ Malik bin Sa'sa'ah sẽ được nói một lát nữa đây có ngữ cảnh ngược lại với ý nghĩa trên. Và nó cũng được thừa nhận, điều này có nghĩa là lời thuật đã không theo thứ tự.

rằng Người gặp Nabi Adam trong tầng trời hạ giới và Ibrahim ở tầng trời thứ sáu.<sup>(3)</sup>

Anas رضي الله عنه nói: Khi Jibril dẫn Nabi (trong lời dẫn của Muslim: Khi Jibril dẫn Thiên sứ của Allah) ﷺ đi ngang qua Nabi Idris thì được Người chào: Rất vinh dự chào đón vị Nabi đức hạnh và người anh em đức hạnh!.

Nabi ﷺ nói:

« فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ . ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ . قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا مُوسَى . ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ . قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا عِيسَى . ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِبْنِ الصَّالِحِ . قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - »

---

<sup>(3)</sup> Học giả Hafizh Ibnu Hajar nói (1/ 462): (Điều này trùng khớp với lời thuật của Sharik từ Anas cũng như trùng khớp với tất các lời dẫn khác, ngoại trừ có một điều rằng các lời dẫn khác nói Người ﷺ gặp được Ibrahim ở tầng trời thứ bảy. Và các lời dẫn nói Ibrahim ở tầng trời thứ bảy là hợp lý hơn bởi lời của Người ﷺ: ((*Người gặp Ibrahim ở bên ngoài ngôi nhà Ma'mur*)) và không ai bắt đồng quan điểm rằng ngôi nhà Ma'mur này là ở tầng trời thứ bảy.

*((Ta hỏi: Đây là ai? Jibril bảo: Đây là Idris. Sau đó, Ta đi ngang qua Musa và được người chào đón: Rất vinh dự chào đón vị Nabi đức hạnh và người anh em đức hạnh. Ta hỏi: Đây là ai? Jibril bảo: Đây là Musa. Kế đến, Ta đi ngang qua Ysa<sup>(4)</sup> và được Người chào đón: Rất vinh dự chào đón vị Nabi đức hạnh và người anh em đức hạnh! Ta hỏi: Ai đây? Jibril bảo: Đây là Ysa. Sau đó, Ta đi ngang qua Ibrahim và Người đã chào đón Ta: Rất vinh dự chào đón vị Nabi đức hạnh và người con đức hạnh! Ta hỏi: Đây là ai? Jibril bảo: Đây là Nabi Ibrahim (عليه السلام)).*

Ibnu Shihab nói: Ibnu Hazm nói cho tôi biết rằng Ibnu Abbas và Abu Hiyyah Al-Ansari thuật lại: Nabi ﷺ nói:

« *ثُمَّ عَرَجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوَى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيْفَ الْأَقْلَامِ* »

*((Sau đó, Ta được dẫn lên cho tới tầng mà Ta nghe được tiếng cọt kẹt của các cây viết<sup>(5)</sup>)).*

Ibnu Hazm và Anas bin Malik nói:

---

<sup>(4)</sup> từ “Kế đến” không phải muốn nói thứ tự của các cửa trời, bởi các lời dẫn đều thống nhất chung rằng Người đã đi qua Ysa trước khi đi qua Musa.

<sup>(5)</sup> Có nghĩa là âm thanh phát ra khi các cây viết đang viết, tức các vị Thiên thần đang ghi chép những mệnh lệnh và định đoạt của Allah, Đấng Tối Cao.

Nabi ﷺ nói:

« فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَى أُمَّتِي حَمْسِينَ صَلَاةً ، فَرَجَعْتُ بِدَلِكِ حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ مَا فَرَضَ اللَّهُ لَكَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ حَمْسِينَ صَلَاةً . قَالَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ . فَارْجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا ، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى قُلْتُ وَضَعَ شَطْرَهَا . فَقَالَ رَاجِعْ إِلَى رَبِّكَ ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ، فَارْجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا ، فَارْجَعْتُ إِلَى رَبِّكَ ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ ، فَارْجَعْتُهُ . فَقَالَ هِيَ حَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ ، لَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ . فَارْجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبِّكَ . فَقُلْتُ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي . ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى انْتَهَى بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ، وَعَشِيهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي مَا هِيَ ، ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ ، فَإِذَا فِيهَا حَبَائِلُ اللَّوْلُؤِ ، وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ »

*((Thế rồi, Allah sắc lệnh cho Ta và các tín đồ của Ta năm mươi lễ nguyện Salah. [Theo Musim:] Vậy là Ta quay trở xuống với chỉ thị đó, khi xuống ngang qua Musa thì Người hỏi: Allah đã sắc lệnh cho em và cộng đồng của em những gì? Ta nói: Ngài đã sắc lệnh [(Theo Musim): cho họ] năm mươi lễ nguyện Salah. Người bảo: Em hãy trở lên thưa với Thượng Đế của em rằng cộng đồng của em sẽ không có khả năng gánh vác điều đó. [Theo Musim:] Thế là Ta đã lên*

*trở lại, Ta đã thưa với Thượng Đế của Ta, [Theo Albukhari:] Ngài đã chấp nhận cho giảm năm lễ nguyện. [Theo Musim:] Rồi Ta trở xuống, khi đến chỗ Musa thì Ta nói: Ngài đã giảm cho tôi năm lễ nguyện. Người bảo: Hãy trở lên gặp Thượng Đế của em, chắc chắn cộng đồng của em sẽ không đủ sức đảm nhiệm nó. Ta lại trở lên và được giảm thêm năm lễ nguyện Salah. Khi Ta quay trở xuống đến chỗ Musa thì Người bảo: Hãy trở lên gặp Thượng Đế của em, chắc chắn cộng đồng của em sẽ không đủ sức đảm nhiệm nó. [Theo Musim:] Thế là Ta đã trở lên thưa với Ngài và Ngài nói: Nó sẽ là năm lễ nguyện Salah với ân phước của năm mươi lễ nguyện Salah, lời của TA sẽ không thay đổi. [Theo Musim:] Vậy là Ta trở xuống, đến chỗ Musa thì Người bảo: Hãy trở lên gặp Thượng Đế của em. Ta nói: Tôi rất lầy làm hổ thẹn với Thượng Đế của tôi. Sau đó, Ta được [Theo Musim: Jibril] đưa đi đến cái cây Sidrah Muntaha (ở nơi cao nhất trong các tầng trời), có nhiều màu sắc bao trùm lấy nó, Ta không biết đó gì. [Theo Musim:] Sau đó, Ta được đưa vào Thiên Đàng, trong đó có rất nhiều dây [Theo Albukhari và những lời dẫn khác: xâu chuỗi] <sup>(6)</sup> ngọc trai và đất của nó là xạ hương.)).*

(Hadith trên được ghi lại bởi Albukhari (349, 1636, 3342), Muslim (263), Annasa-i đã ghi ở phần đầu của chương ((lễ

---

<sup>(6)</sup> Đây là lời đúng nhất, bởi nó là lời dẫn giống như trong Qur'an, và nó mang ý nghĩa như lời dẫn: ((những sợi chuỗi ngọc)). Xem ((Fathul-Bari)) (1 / 463).

nguyên Salah)) nhưng ông không đề cập đến Abu Zhar, và Abdullah bin Ahmad (5 / 143 – 144) nhưng ông đề cập đến Abu Ibn Ka'ab thay vì Abu Zhar giống như Ibnu Kathir đã chỉ rõ điều này.).

2-Theo lời Qata-dah: Anas رضي الله عنه thuật lại từ Malik bin Sa'sa'ah رضي الله عنه rằng Nabi ﷺ nói:

« بَيْنَا أَنَا عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ إِذْ أَقْبَلَ أَحَدُ الثَّلَاثَةِ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ فَأْتَيْتُ بِطُسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَلَانٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَشُقَّ مِنْ التَّحْرِ إِلَى مَرَاقِ الْبَطْنِ فَعَسِلَ الْقَلْبُ بِمَاءٍ زَمَزَمَ ثُمَّ مُلِيَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا ثُمَّ أُتِيَتْ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَعْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ ثُمَّ انْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَأْتَيْتُ عَلَى آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ ابْنِ وَنِيِّ. ثُمَّ أَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. فَمِثْلُ ذَلِكَ فَأْتَيْتُ عَلَى يَحْيَى وَعِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِمَا فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخِي وَنِيِّ. ثُمَّ أَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّلَاثَةَ فَمِثْلُ ذَلِكَ فَأْتَيْتُ عَلَى يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ

مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ. ثُمَّ أَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَمِثْلُ ذَلِكَ فَاتَيْتُ عَلَى  
 إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ.  
 ثُمَّ أَتَيْنَا السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَمِثْلُ ذَلِكَ فَاتَيْتُ عَلَى هَارُونَ عَلَيْهِ  
 السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ. ثُمَّ أَتَيْنَا  
 السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَمِثْلُ ذَلِكَ ثُمَّ أَتَيْتُ عَلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ  
 فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ. فَلَمَّا جَاوَزْتُهُ بَكَى  
 قِيلَ مَا أَبْكَاكَ قَالَ يَا رَبِّ هَذَا الْغُلَامُ الَّذِي بَعَثْتَهُ بَعْدِي يَدْخُلُ  
 مِنْ أُمَّتِهِ الْجَنَّةَ أَكْثَرَ وَأَفْضَلَ مِمَّا يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي. ثُمَّ أَتَيْنَا السَّمَاءَ  
 السَّابِعَةَ فَمِثْلُ ذَلِكَ فَاتَيْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ  
 عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ ابْنِ وَنَبِيٍّ. قَالَ ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ  
 فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ هَذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ يُصَلَّى فِيهِ  
 كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا مِنْهُ لَمْ يَعُودُوا فِيهِ آخِرَ مَا  
 عَلَيْهِمْ - قَالَ - ثُمَّ رُفِعَتْ إِلَيَّ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبَقْهَا مِثْلُ قِلَالٍ  
 هَجْرٍ وَإِذَا وَرَقْهَا مِثْلُ آذَانِ الْفَيْلَةِ وَإِذَا فِي أَصْلِهَا أَرْبَعَةٌ أَنْهَارٍ  
 نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ  
 فِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالْفُرَاتُ وَالنَّيْلُ. قَالَ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ



خَمْسُونَ صَلَاةً فَأَتَيْتُ عَلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ فَرِضْتُ عَلَى خَمْسُونَ صَلَاةً. فَقَالَ إِنِّي أَعْلَمُ بِالنَّاسِ مِنْكَ إِنِّي عَاجَلْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَاجَلَةِ وَإِنَّ أُمَّتَكَ لَنْ يُطِيقُوا ذَلِكَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكَ. قَالَ فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَسَأَلْتُهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنِّي فَجَعَلَهَا أَرْبَعِينَ ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَتَيْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ جَعَلَهَا أَرْبَعِينَ. فَقَالَ لِي مِثْلَ مَقَالَتِهِ الْأُولَى فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَجَعَلَهَا ثَلَاثِينَ فَأَتَيْتُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ لِي مِثْلَ مَقَالَتِهِ الْأُولَى فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَجَعَلَهَا عِشْرِينَ ثُمَّ عَشْرَةً ثُمَّ خَمْسَةً فَأَتَيْتُ عَلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ لِي مِثْلَ مَقَالَتِهِ الْأُولَى فَقُلْتُ إِنِّي أَسْتَحِي مِنْ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ مِنْ كَمِّ أَرْجِعُ إِلَيْهِ فَنُودِيَ أَنْ قَدْ أَمْضَيْتُ فَرِضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي وَأَجْزَى بِالْحَسَنَةِ عَشْرَ أَمْثَالِهَا «

*((Trong lúc TA đang nằm ở tại ngôi đền (trong một lời dân khác của Ahmad: tại đền Ka'bah, và trong lời dân khác của Albukhari và Ahmad: tại Hijr Isma-il) trong tình trạng nửa ngủ nửa tỉnh, đột nhiên Ta nghe có tiếng bảo: Một trong ba, người ở giữa (tức Nabi nằm ngủ cùng với Hamzah và Ja'far, Nabi nằm chính giữa hai người họ), sau đó, có một chậu rửa bằng vàng chứa*

*đầy sự khôn ngoan và đức tin Iman được mang đến, rồi Ta được xé từ chỗ yết hầu đến phần trên bụng, trái tim Ta được lấy ra và được rửa bằng nước Zamzam, sau đó sự khôn ngoan và đức tin Iman được đổ vào [Theo Ahmad, Albukhari, Ibn Jarir: rồi mọi thứ trở lại như cũ], tiếp đó, Ta được đưa đến chỗ một con vật cưỡi không phải con la nhưng to hơn lừa.)). [Malik bin Sa'sa'ah nói: Al-Jarud nói: Đây Hamzha, nó có phải là con Buraq không? Hamzah nói: Phải]. Lời của Nabi ﷺ: ([theo Ahmad và Albukhari: Một bước đi của nó vụt xa khoảng một tầm nhìn, và Ta ở trên lưng của nó]. [Theo Ibnu Jarir: Sau đó, Ta đã được đưa đi cho đến khi Ta đến ngôi đền Maqdis – Jerusalem, Ta đã làm Imam dâng lễ nguyện Salah cùng với các vị Nabi và các Thiên sứ]. Sau đó, Ta cùng với đại thiên thần Jibril ra đi, đến tầng trời hạ giới, có tiếng hỏi: Ai đây? Đại Thiên thần đáp: Jibril. Có tiếng hỏi tiếp: Ai đi cùng Ngài? Đại Thiên thần đáp: Muhammad. Tiếp tục có tiếng hỏi: Có phải y được cử đến không? Đại Thiên thần nói: Vâng. Có tiếng nói: Xin vinh hạnh chào đón, [Theo Ahmad: thế là cửa trời được mở]. Ta đã gặp được Adam ﷺ, [Theo Ahmad: Đại Thiên thần nói: Đây là người cha của người Adam, hãy chào Salam đến ông!] Ta đã chào Salam đến Người, [Theo Ahmad, Albukhari: và Người đáp lại lời Salam] và nói: Rất vinh dự được chào đón người người con của Ta và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: vị Nabi đức hạnh và người con đức hạnh].*

*Sau đó, Ta được đưa đi lên tiếp tục cho tới khi lên đến tầng trời thứ hai [Theo Ahmad: Đại Thiên thần xin cho mở cửa trời] thì có tiếng bảo: Ai đây? Đại Thiên thần đáp: Jibril. Ai đi cùng với Người? Đại Thiên thần đáp: Muhammad. Ta đã gặp được Yahya عليه السلام và Ysa عليه السلام [Theo Ahmad, Albukhari: và đó là hai người anh em bà con của Ta, Đại Thiên thần nói: Đây là Nabi Yahya عليه السلام và Nabi Ysa عليه السلام, người hãy chào Salam hai người họ!]. Ta chào Salam, [Theo Ahmad, Albukhari: thế là họ đáp chào Salam Ta, sau đó] hai người họ đồng nói: Rất vinh dự chào đón người, người anh em và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: người anh em đức hạnh và vị Nabi đức hạnh].*

*Sau đó, [Theo Ahmad, Albukhari: Ta được đưa đi lên tiếp tục] đến tầng trời thứ ba, sự việc diễn ra cũng như thế.*

*Ta đã gặp được Nabi Yusuf عليه السلام, [Theo Ahmad, Albukhari: Đại Thiên thần nói: Đây là Nabi Yusuf, người hãy chào Salam], Ta đã chào Salam Người [Theo Ahmad, Albukhari: và Người đáp lại lời Salam] và nói: Rất vinh dự chào đón người anh em và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: người anh em đức hạnh và vị Nabi đức hạnh].*

*Sau đó, [Theo Ahmad, Albukhari: Ta được đưa đi lên tiếp tục] đến tầng trời thứ tư, sự việc diễn ra cũng như thế.*

**Ta đã gặp được Nabi Idris عليه السلام, [Theo Ahmad, Albukhari: Đại Thiên thần nói: Đây là Nabi Idris, người hãy chào Salam], Ta đã chào Salam Người [Theo Ahmad, và Người đáp lại lời Salam] và nói: Rất vinh dự chào đón người anh em và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: người anh em đức hạnh và vị Nabi đức hạnh].**

**Sau đó, [Theo Ahmad, Albukhari: Ta được đưa đi lên tiếp tục] đến tầng trời thứ năm, sự việc diễn ra cũng như thế.**

**Ta đã gặp được Nabi Harun عليه السلام, [Theo Ahmad, Albukhari: Đại Thiên thần nói: Đây là Nabi Harun, người hãy chào Salam], Ta đã chào Salam Người<sup>(7)</sup> [Theo Ahmad: và Người đáp lại lời Salam] và nói: Rất vinh dự chào đón người anh em và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: người anh em đức hạnh và vị Nabi đức hạnh].**

**Sau đó, [Theo Ahmad, Albukhari: Ta được đưa đi lên tiếp tục] đến tầng trời thứ sáu, sự việc diễn ra cũng như thế.**

**Ta đã gặp được Nabi Musa عليه السلام, [Theo Ahmad, Albukhari: Đại Thiên thần nói: Đây là Nabi Musa, người hãy chào Salam], Ta đã chào Salam Người [Theo Ahmad: và Người đáp lại lời Salam] và nói: Rất**

---

<sup>(7)</sup> Nguyên bản ((Ta đã đến gặp Người)), đây là lỗi in ấn.

*vinh dự chào đón người anh em và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: người anh em đức hạnh và vị Nabi đức hạnh].*

*Rồi khi Ta đi khỏi Người (Musa) thì Người khóc. Có lời hỏi: Điều gì làm người khóc? Người nói: Thưa Thượng Đế! Cậu thanh niên này là người được Ngài chọn làm Sứ giả sau bề tôi nhưng lại có nhiều tín đồ vào Thiên Đàng, họ vào Thiên Đàng nhiều hơn và tốt hơn những gì mà các tín đồ của bề tôi đi vào!*

*Sau đó, [Theo Ahmad, Albukhari: Ta được đưa đi lên tiếp tục] đến tầng trời thứ bảy, sự việc diễn ra cũng như thế.*

*Ta đã gặp được Nabi Ibrahim عليه السلام, [Theo Albukhari: Đại Thiên thần nói: Đây là người cha của người] [Theo Ahmad, Albukhari: Ibrahim, người hãy chào Salam], Ta đã chào Salam Người [Theo Ahmad: và Người đáp lại lời Salam] và nói: Rất vinh dự chào đón người con của ta và vị Nabi [Theo Ahmad, Albukhari: người con đức hạnh và vị Nabi đức hạnh].*

*[Theo Ahmad, Albukhari: Qata-dah nói: Hasan đã thuật lại cho chúng tôi từ lời kể của Abu Huroiroh رضي الله عنه rằng Nabi عليه السلام nói:] ((Sau đó, Ta được đưa lên ngôi nhà Al-Ma'mur, Ta hỏi Jibril عليه السلام thì ngài bảo: Đây là ngôi nhà Al-Ma'mur, nơi mà mỗi ngày có tới bảy mươi ngàn Thiên thần dâng lễ nguyện Salah trong*

**đó, và khi họ đi ra thì sẽ không quay lại mà một đoàn Thiên thần khác sẽ đến và vào dâng lễ nguyện <sup>(8)</sup>.**

Trở lại với Hadith từ Anas رضي الله عنه, ông nói:

*[Theo Ahmad: ((Sau đó, Ta được mang đến cho một cốc rượu, một cốc sữa và một cốc mật ong. Ta đã chọn lấy sữa. Có lời bảo: Đây là bản chất tự nhiên của ngươì và cộng đồng của ngươì.)]*

*Sau đó, Ta được đi lên đến một cái cây có tên Sidrah Muntaha, trái của nó giống cái nồi đất đựng nước và lá của nó như những cái tai voi. [Theo Ahmad, Albukhari: Đại Thiên thần bảo: Đây là cây Sidrah Almuntaha]. Ở phía dưới gốc của nó là bốn con sông: hai con sông bên trong và hai con sông bên ngoài. Ta hỏi Jibril thì được ngài bảo: Hai con sông bên trong là hai con sông trong Thiên Đàng còn hai con sông bên ngoài là Al-firat và Annil.<sup>(9)</sup>*

---

<sup>(8)</sup> Có nghĩa là cứ một đoàn Thiên thần này đi vào dâng lễ xong thì đi ra, rồi một đoàn Thiên thần khác đi vào, cứ như vậy.

Và câu chuyện về ngôi nhà Al-Ma'mur này cũng được đề cập đến trong lời dẫn của Qata-dah lấy từ Anas và Anas lấy từ Ibnu Sa'sa'ah, và học giả Al-Hafizh nói ngôi nhà đó có những tầng cấp, và điều này cũng từ lời dẫn được lấy từ Qata-dah từ Alhasan từ Abu Huroiroh giống như những gì được nói trong phần bổ sung của Ahmad và Albukhari.

<sup>(9)</sup> Có nhiều lời giải thích khác nhau về hai con sông trong Thiên Đàng và hai con sông Alfirat và Annil. Có lời nói hai con sông trong Thiên Đàng là sông Salsabil và sông Kawthar, còn sông Alfirat là sông Tigris của thủ đô Baghdad – I-rắc, và sông Annil là

*Sau đó, Ta được sắc lệnh năm mươi lễ nguyện Salah [Theo Ahmad, Albukhari: mỗi ngày. Thế là Ta được đưa trở xuống]. Khi Ta đến chỗ của Musa عليه السلام thì Người hỏi: Người được chỉ thị điều gì? Ta nói: Tôi được sắc lệnh năm mươi lễ nguyện Salah [Theo Ahmad, Albukhari: mỗi ngày]. Người nói: Quả thật, [Theo Albukhari: Thế bởi Allah chứng giám,] ta hiểu rất rõ về loài người hơn em [Theo Albukhari: ta đã trải qua cuộc thử nghiệm về loài người trước em], ta đã cố hết sức với cộng đồng Israel, và chắc chắn cộng đồng của em sẽ không bao giờ có khả năng thực hiện nó, em hãy quay trở lên gặp Thượng Đế của em, xin Ngài giảm bớt cho em. Vậy là, Ta trở lên gặp Thượng Đế và xin Ngài giảm bớt, thế là Ngài giảm còn lại bốn mươi. Rồi khi Ta trở xuống đến chỗ của Musa thì Người hỏi: Sao rồi? Ta nói: Ngài giảm xuống còn bốn mươi. Thế là Người nói với Ta như đã nói ở lần trước. Ta lại trở lên xin Thượng Đế giảm bớt thêm nữa và Ngài giảm xuống còn ba mươi. Rồi khi Ta trở xuống đến chỗ Musa thì Người cũng nói và bảo Ta như hai lần trước đó, Ta quay trở lên xin Thượng Đế giảm bớt thì*

---

sông Nile, một con sông ở miền đông bắc Phi châu cũng là con sông dài nhất thế giới (6.677 cây số), bắt nguồn từ miền đông Trung Phi và theo hướng bắc qua Uganda, Sudan và Ai cập trước khi đổ vào Địa Trung Hải. Nhưng lời giải thích khác lại nói: Sông Alfirat và Annil là hai con sông bắt nguồn từ cây Sidrah Almuntaha và theo ý chỉ của Allah chúng được chảy trên trái đất, điều này dựa trên lời của Hadith.

*được Ngài giảm xuống còn hai mươi, cứ như vậy, Ngài đã giảm xuống còn mười sau đó là năm.*

*Ta quay trở xuống đến chỗ của Musa thì Người nói và bảo giống những lần trước. Thế là, Ta nói: Quả thật tôi rất lấy làm hổ thẹn với Thượng Đế của tôi, tôi đã trở lên xin Ngài bao lần rồi? [Theo Ahmad, Albukhari: Thôi, tôi xin hài lòng và phục tùng mệnh lệnh Ngài]. [Theo Ahmad: Và khi chấp hành mệnh lệnh] thì Ta được bảo [Theo Ahmad, Albukhari: có tiếng phán bảo]: Quả thật, TA đã hoàn thành mệnh lệnh của TA, TA đã giảm nhẹ cho bề tôi của TA, và TA sẽ nhân lên cho mỗi một ân phước với mười ân phước tương đương.)).*

*(Hadith được ghi lại bởi Ahmad (4 / 207 – 210), đây là lời nằm trong trong nhiều ghi chép của ông nhưng đây là lời dẫn được dẫn truyền từ Hisham Addistuwa-i, Albukhari (3207, 3393, 3430, 3887), Muslim (264, 265), và Ibnu Jarir (15 / 3)).*

Lưu ý rằng những lời dẫn từ Qata-dah đã rất khác nhau về trình tự của những gì sau tầng trời thứ bảy, trong đó, lời dẫn theo đường truyền từ Addistuwa-i được coi là trung thực nhất với các trình tự sau đây:


- 1- Ngôi nhà Al-Ma'mur
- 2- Những chiếc cốc uống
- 3- Cây Sidrah
- 4- Các con sông





Còn một lời dẫn khác được cho là trung thực đối với sự đánh giá của Ibnu Hajar, với các trình tự như sau:

- 1- Cây Sidrah
- 2- Các con sông
- 3- Ngôi nhà Al-Ma'mur
- 4- Những chiếc cốc uống

Và đây cũng là lời dẫn của Albukhari, tuy nhiên trong những lời dẫn khác của ông lại không đồng nhất với nó, nhưng đồng với những lời dẫn này của ông là lời dẫn của Sa-eed và Hisham rằng đầu tiên là nói đến ngôi nhà Al-Ma'mur, kế đến là cây Sidrah, tiếp đó là các con sông nhưng không đề cập đến các cốc uống. Và có vẻ đây là lời dẫn của Sa-eed với biệt danh là Ibnu Abi Arubah, và lời dẫn này cũng trùng khớp với một lời dẫn do Ahmad ghi nhận (4 / 210), và những điều này trong Muslim hoàn toàn theo thứ tự giống như lời dẫn của Addistuwa-i chỉ có điều không có đề cập đến cây Sidrah.

**3- Đối với lời dẫn của Anas  trực tiếp đến từ Nabi không có một trung gian nào khác** qua lời thuật của Thabit Al-Bana-ni và Sharik bin Abi Namr, như đã được nói ở trên:

**@ Đối với lời thuật từ Thabit**, ông nói: Anas bin Malik  nói rằng Thiên sứ của Allah  nói:

« أُتِيَتْ بِالْبُرَاقِ - وَهُوَ دَابَّةٌ أَبْيَضُ فَوْقَ الْحِمَارِ وَدُونَ الْبَعْلِ - يَضَعُ حَافِرُهُ عِنْدَ مُنْتَهَى طَرْفِهِ - فَرَكِبْتُهُ فَسَارَ بِي حَتَّى أَتَيْتُ بَيْتَ الْمُقَدِّسِ فَرَبَطْتُ الدَّابَّةَ بِالْحَلْقَةِ الَّتِي يَرِبُطُ فِيهَا الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ دَخَلْتُ فَصَلَّيْتُ فِيهِ رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجْتُ فَجَاءَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِإِنَاءٍ مِنْ حَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ فَاخْتَرْتُ اللَّبَنَ قَالَ جِبْرِيلُ أَصَبْتَ الْفِظْرَةَ. ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ وَمَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ أَلِ مُحَمَّدٌ. فَقِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ دُ أُرْسِلَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِأَدَمَ فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ وَمَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. فَقِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. فَقِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ أَلِ قَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ. قَالَ فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِابْنِي الْحَالَةَ يَحْيَى وَعَيْسَى فَرَحَّبَا وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. فَقِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. فَقِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ أَلِ قَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِيُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَإِذَا هُوَ قَدْ أُعْطِيَ شَطْرَ الْحُسْنِ فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ

فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. فَقِيلَ ذُرُّ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ ذُرُّ أُرْسِلَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ الْبَابُ فَإِذَا أَنَا بِإِدْرِيسَ فَرَحَّبَ بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. فَقِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. فَقِيلَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِهَارُونَ فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. فَقِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِإِبْرَاهِيمَ -صلى الله عليه وسلم- وَإِذَا هُوَ مُسْتَنِدٌّ إِلَى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَإِذَا هُوَ يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ

ثُمَّ ذَهَبَ بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَإِذَا وَرَقُهَا كَأَذَانِ الْفِيلَةِ وَإِذَا ثَمَرُهَا  
 كَالْقِلَافِ فَلَمَّا غَشِيَهَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ مَا غَشِيَهَا تَغَيَّرَتْ فَمَا أَحَدٌ مِنْ  
 خَلْقِ اللَّهِ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَصِفَهَا مِنْ حُسْنِهَا - قَالَ - فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ  
 وَجَلَّ إِلَيَّ مَا أَوْحَى وَفَرَضَ عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَمْسِينَ صَلَاةً  
 فَنَزَلْتُ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مَا فَرَضَ رَبُّكَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ قَالَ  
 قُلْتُ خَمْسِينَ صَلَاةً فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ. قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ  
 التَّخْفِيفَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ وَإِنِّي قَدْ بَلَوْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
 وَخَبَرْتُهُمْ. قَالَ فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَقُلْتُ أَيُّ رَبِّ خَفَّفَ عَنِّي  
 أُمَّتِي فَحَظَّ عَنِّي خَمْسًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مَا فَعَلْتَ قُلْتُ  
 حَظَّ عَنِّي خَمْسًا. قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ  
 فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ. قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَرْجِعُ بَيْنَ رَبِّي وَبَيْنَ مُوسَى  
 وَيَحْظُ عَنِّي خَمْسًا خَمْسًا حَتَّى قَالَ يَا مُحَمَّدُ هِيَ خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ  
 يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ بِكُلِّ صَلَاةٍ عَشْرٌ فَتِلْكَ خَمْسُونَ صَلَاةً وَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ  
 فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ حَسَنَةً فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَشْرًا وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ

فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تُكْتَبْ شَيْئاً فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ سَيِّئَةً وَاحِدَةً  
فَنَزَلْتُ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ  
فَأَسْأَلُهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَاكَ». فَقَالَ رَسُولُ  
اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- «لَقَدْ رَجَعْتُ إِلَى رَبِّي حَتَّى لَقَدْ  
اسْتَحْيَيْتُ». أخرجه أحمد (١٤٨/٣)، والسياق له، ومسلم (٢٥٩) من طريق  
حماد بن سلمة: أنا ثابت البناني عن أنس بن مالك أن رسول الله صلى الله  
عليه وسلم قال ... فذكره.

*((Ta được đưa tới chỗ của con Buraq – nó là một con vật cưỡi màu trắng và dài, nó to hơn con lừa nhưng không lớn hơn con la, mỗi một bước sải của nó đi xa một tầm nhìn – Ta đã cưỡi trên nó cho tới khi đến ngôi đền Maqdis – Jerusalem, Ta đã buộc nó tại chỗ dành cho các vị Nabi buộc vật cưỡi của họ. Sau đó, Ta vào Thánh đường, dâng lễ nguyện hai Rak-at rồi trở ra ngoài. Đại Thiên thần Jibril mang đến cho Ta một cốc rượu và một cốc sữa, Ta đã chọn lấy cốc sữa, Jibril bảo: Ngươi đã chọn theo bản chất tự nhiên<sup>(10)</sup> .*

<sup>(10)</sup> Việc hai cốc thức uống được mang đến được nói trước khi thăng lên trời nhưng trong các lời dẫn trước đó ở trên sự việc này

*Sau đó, Ta được đưa đi lên tầng trời hạ giới, Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến.<sup>(11)</sup> Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp được Nabi Adam, Người đã chào Salam và cầu nguyện điều tốt cho Ta.*

*Sau đó, Ta được đưa lên tiếp đến tầng trời thứ hai. Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến. Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp được hai người anh em bà con của Ta: Nabi Yahya và Ysa, hai Người đã chào Salam và cầu nguyện điều tốt cho Ta.*

*Sau đó, Ta được đưa lên tiếp đến tầng trời thứ ba. Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến. Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp*

---

xây ra sau khi thăng lên trời tại cây Sidrah Almutaha, và cả hai đều có bằng chứng được nói trong ((Alfath)) (10 / 73).

<sup>(11)</sup> Lời của Muslim: ((*Y có lệnh truyền ư? Jibril đáp: Đúng, y có lệnh truyền*)).

được Nabi Yusuf عليه السلام, quả thật, Người được ban cho một ngoại hình tốt đẹp, Người đã chào Salam và cầu nguyện điều tốt cho Ta.

Sau đó, Ta được đưa lên tiếp đến tầng trời thứ tư. Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến. Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp được Nabi Idris, Người đã chào Salam và cầu nguyện điều tốt lành cho Ta, rồi Người nói: Allah, Đấng Tối cao đã phán:

﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾﴾ [سورة مريم: ٥٧]

﴿Và TA đã đưa y lên một nơi trên cao﴾ [Chương 19 – Maryam, câu 57].

Sau đó, Ta được đưa lên tiếp đến tầng trời thứ năm. Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến. Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp được Nabi Harun, Người đã chào Salam và cầu nguyện điều tốt lành cho Ta.

Sau đó, Ta được đưa lên tiếp đến tầng trời thứ sáu. Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được

*hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến. Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp được Nabi Musa عليه السلام, Người đã chào Salam và cầu nguyện điều tốt lành cho Ta.*

*Sau đó, Ta được đưa lên tiếp đến tầng trời thứ bảy. Đại Thiên thần Jibril xin mở cửa trời thì được hỏi: Ai đây? Jibril nói: Jibril. Có lời hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Jibril đáp: Muhammad. Tiếp tục có lời hỏi: Y được lệnh đến ư? Jibril nói: Đích thực y được lệnh đến. Thế là, cửa trời được mở. Ở đây, Ta gặp được Nabi Ibrahim عليه السلام, Người đang ngồi tựa (trong một lời dẫn khác: dựa lưng) vào ngói nhà Al-Ma'mur, nơi mà mỗi ngày có bảy mươi ngàn Thiên thần đi vào nhưng không bao giờ trở lại. Sau đó, Jibril đưa Ta đi đến một cây Sidrah Al-muntaha, những chiếc lá của nó như những cái tai voi, trái của nó như cái nồi đất đựng nước, rồi khi mệnh lệnh của Allah bao trùm lấy nó thì không một ai trong tạo vật của Ngài có thể miêu tả hết vẻ đẹp của nó.*

*Sau đó, Allah, Đấng Tối cao đã mặc khải cho Ta những gì Ngài muốn mặc khải, và Ngài đã sắc lệnh cho Ta năm mươi lễ nguyện Salah mỗi ngày. Sau đó, Ta được đưa trở xuống cho đến khi tới chỗ của Musa thì Người hỏi: Thượng Đế của em đã sắc lệnh cho em và cộng đồng của em điều gì? Ta nói:*



*Năm mươi lễ nguyện Salah mỗi ngày đêm. Người bảo: Hãy quay trở lên gặp Thượng Đế của em và xin Ngài giảm bớt, bởi cộng đồng của em sẽ không có khả năng thực hiện điều đó, quả thật ta đã từng trải với cộng đồng Israel. Thế là, Ta quay trở lên gặp Thượng Đế và nói: Xin Thượng Đế hãy giảm bớt cho cộng đồng của bề tôi. Và Ngài đã giảm bớt còn lại năm lễ nguyện.*

*Vậy là, Ta đi xuống, đến chỗ Musa thì Người hỏi: Thế nào rồi? Ta bảo: Ngài đã giảm bớt cho tôi còn năm lễ nguyện. Người bảo: Chắc chắn cộng đồng của em không đủ khả năng thực hiện nó đâu, em hãy quay trở lên xin Thượng Đế của em giảm nữa đi.*

*Thế là Ta trở lên gặp Thượng Đế của Ta và trở xuống đến chỗ của Musa, cứ như vậy, Ngài cho giảm xuống mỗi lần năm lễ nguyện Salah cho tới chỉ còn lại năm và Ngài phán bảo: Này Muhammad! Đó là năm lần lễ nguyện Salah trong mỗi ngày đêm, mỗi một lễ nguyện Salah bằng mười lễ nguyện Salah, và đó là năm mươi lễ nguyện Salah. Và người nào định tâm làm điều thiện tốt mà không làm thì TA sẽ ghi nhận cho y một ân phước nhưng nếu y đã thực hiện điều thiện tốt đó thì TA sẽ ghi cho y mười ân phước; còn người nào định tâm làm điều xấu mà không làm thì TA sẽ không ghi tội cho y nhưng nếu y làm điều xấu đó thì TA chỉ ghi cho y một tội tương ứng.*

*Thế là Ta đi xuống cho đến chỗ Musa, Ta đã nói lại cho Người hết mọi sự việc, Người bảo: Em hãy quay trở lên Thượng Đế của em và xin giảm bớt thêm cho cộng đồng của em bởi chắc chắn cộng đồng của em sẽ không thể thực hiện mệnh lệnh đó đâu. Ta nói: Quả thật, tôi đã trở lên gặp Thượng Đế của tôi quá nhiều lần đến nỗi tôi cảm thấy xấu hổ và e ngại trước Ngài.)).*

(Hadith được ghi lại bởi Ahmad (4/148), ngôn từ là của ông, Muslim (259) từ đường dẫn Hamad bin Salmah: Thabit Al-Banani thuật lại từ lời của Anas bin Malik rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói ... cùng với những lời dẫn khác có sự bổ túc của Muslim).

Và trong lời dẫn khác của Ahmad (3/152, 247) lại có đề cập rằng Người ﷺ đã đọc câu kinh:

﴿ إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ۝۱ ﴾ [سورة الكوثر: ١]

﴿Quả thật, TA đã ban cho người Al-Kawthar (một con sông nơi Thiên Đàng)﴾ [Chương 108 – Al-Kawthar, câu 1].

Và Người ﷺ nói:

« أُعْطِيتُ الْكَوْثَرَ فَإِذَا هُوَ نَهْرٌ يَجْرِي وَلَمْ يُشَقَّ شَقًّا فَإِذَا حَافَتَاهُ قَبَابُ اللَّوْلُؤِ فَصَرَبْتُ بِيَدِي إِلَى ثُرْبَتِهِ فَإِذَا هُوَ مِسْكَةٌ ذَفِرَةٌ وَإِذَا حَصَاهُ اللَّوْلُؤُ »

*“Ta được ban cho Kawthar, đó là một con sông chảy không chẻ nhánh, hai bờ của nó là ngọc trai, khi Ta chạm tay của Ta xuống đất của nó thì toàn là xạ hương thơm ngát và những hạt sỏi trong nó là ngọc trai”.*

Và đây là một phần của Hadith nói về sự thăng thiên giống như nó được nói trong một đường dẫn. Bởi vậy, tôi mới đề cập nó ở đây.

Và trong một lời dẫn đến từ Hamad bin Salmah, ông kể lại từ Thabit Albana-ni và Sulayman Attami-mi rằng Anas đã thuật lại, Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« أَتَيْتُ (وَفِي رِوَايَةٍ: مَرَرْتُ) عَلَى مُوسَى لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي عِنْدَ الْكُتَيْبِ الْأَحْمَرِ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي قَبْرِهِ » أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ (١٦٤)،  
والنسائي في ((قيام الليل))، وأحمد (١٤٨/٣ و٢٤٨).

*((Ta đã gặp (trong một lời dẫn khác: Ta đã đi ngang qua) Musa tại đồi cát màu đỏ vào đêm mà Ta được đưa đi dạ hành, Người đứng dâng lễ nguyện Salah trên mộ của Người)) (Muslim (164), Annasa-i trong (Dâng lễ nguyện Salah trong đêm), và Ahmad (3/148, 248)).*

(Phần nói thêm): Sau khi trích dẫn lời Hadith này của Ahmad, học giả Hafizh Ibnu Kathir nói: (Muslim cũng dẫn với nội dung này, và đó là lời dẫn có nội dung và bối cảnh đúng nhất của Sharik (sẽ được đề cập đến một lát nữa đây). Học giả Albayhaqi nói: Nội

*dung và bối cảnh này là bằng chứng nói lên rằng sự kiện thăng thiên của Nabi ﷺ vào đêm mà Người được đưa đi dạ hành từ Makkah đến ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem là sự thật không có sự nghi ngờ gì nữa).*

Một đường dẫn truyền khác đến từ Albana-ni kể lại lời của Anas رضي الله عنه được Annasa-i ghi nhận ở phần đầu của ((Lễ nguyện Salah)):

« أَنْ الصَّلَاةِ فُرِضَتْ بِمَكَّةَ وَأَنَّ مَلَكََيْنِ أَتَيَا رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- فَذَهَبَا بِهِ إِلَى زَمْزَمَ فَشَقَّا بَطْنَهُ وَأَخْرَجَا حَشْوَهُ فِي طَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ فَعَسَلَاهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ كَبَسَا جَوْفَهُ حِكْمَةً وَعِلْمًا

« وسنده صحيح

*“Quả thật, các lễ nguyện Salah được ban hành tại Makkah. Hai vị Thiên thần đã đến gặp Thiên sứ của Allah ﷺ, họ đưa Người đến chỗ nước Zamzam và xé lòng ngực của Người, họ lấy ra một cái chậu bằng vàng và rửa lòng ngực của Người bằng nước Zamzam, sau đó, họ nén vào trong đó sự khôn ngoan và kiến thức” (Đường dẫn truyền trung thực).*

**@ Lời dẫn đến từ Sharik bin Abi Namr.** Ông nói: Tôi đã nghe Anas bin Malik رضي الله عنه nói (trong một lời dẫn khác: Anas bin Malik kể cho chúng tôi nghe):

((Vào đêm mà Thiên sứ của Allah ﷺ được đưa đi dạ hành từ Thánh đường Ka'bah rằng đó là trước khi Người được mặc khải, có ba vị Thiên thần đến với Người trong lúc Người đang ngủ trong Thánh đường Alharam. Một trong ba vị nói: Người nào trong số họ (Nabi nằm ngủ cùng với Hamzah và Ja'far)? Một vị khác nói: Người chính giữa, đó là người tốt nhất trong bọn họ. Một vị trong bọn họ nói: Hãy lấy người tốt nhất trong bọn họ.

Trong cái đêm đó, Người ﷺ đã không nhìn thấy các vị Thiên thần đó cho tới khi họ đến vào đêm khác nữa thì Người mới nhìn thấy họ bằng trái tim của Người, bởi lẽ Nabi ﷺ, mắt của Người thì ngủ nhưng trái tim của Người không ngủ, các vị Nabi đều như thế, mắt của họ ngủ nhưng trái tim của họ không ngủ. Họ không nói gì với Người mà chỉ khiêng Người đi và đặt Người xuống cạnh giếng nước Zamzam. Rồi sau đó, Đại Thiên thần Jibril xé lòng ngực của Người từ phần giáp cổ đến phần giáp bụng, Đại Thiên thần rửa lòng ngực của Người với nước Zamzam bằng chính tay của mình, khi đã sạch, Đại Thiên thần lấy cái chậu bằng vàng bên trong có một cái chậu bằng vàng (nhỏ hơn) chứa đầy đức tin Iman và sự khôn ngoan đổ vào, sau đó Đại Thiên thần đóng lòng ngực của Người lại.

[Theo Ibnu Jarir: Sau đó, Người cưỡi con Buraq dạ hành đến ngôi đền Maqdis – Jerusalem. Tại đó,

Người đã làm Imam dâng lễ nguyện Salah cùng với các vị Nabi và các Thiên sứ]<sup>(12)</sup>.

Sau đó, Người được đưa lên tầng trời hạ giới, Đại Thiên thần gõ cửa trời thì được các Thiên thần trên trời hỏi: Ai vậy? Đại Thiên thần đáp: Jibril. Họ hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Đại Thiên thần đáp: Đi cùng ta là Muhammad. Họ lại hỏi: Y được lệnh đến ư? Đại Thiên thần đáp: Đúng vậy. Họ nói: Rất vinh dự chào đón! Rồi họ loan báo với các Thiên thần trên trời. Tất cả những cư dân trên trời đều không biết Allah muốn điều gì ở trái đất cho tới khi Ngài cho họ biết.

Trong tầng trời hạ giới, Người ﷺ đã gặp được Nabi Adam. Đại Thiên thần Jibril đã nói với Người: Đây là người cha của ngươi, hãy chào Salam đến ông ta. Người ﷺ chào Salam và được Adam đáp lại và nói: Rất vinh hạnh chào đón vị Nabi, đứa con của ta!

Và trong tầng trời hạ giới có hai con sông chảy ra. Người ﷺ hỏi: Hai con sông này là gì vậy? Đại Thiên thần nói: Đây là sông Nil và Al-firat, tức nguồn của hai con sông đó.

---

<sup>(12)</sup> Học giả AlHafizh nói (13/481): ((Trong nội dung và bối cảnh này đã bỏ bớt đi: “Sau đó, Đại Thiên thần cho Người cưỡi con Buraq để đi đến ngôi đền Maqdis”, và đây là lời dẫn xác thực của Ibnu Jarir)).

Trong tầng trời này, Người ﷺ tiếp tục được dẫn đi, Người thấy có một con sông khác nữa bên trên là một tòa lâu đài bằng ngọc trai và ngọc thạch xanh biếc, rồi khi người chạm tay vào con sông thì một mùi thơm của xạ hương ngào ngạt tỏa ra. Người hỏi: Đây là gì vậy? Đại Thiên thần Jibril nói: Đây là con sông Kawthar mà Thượng Đế của người đã che giấu dành cho người.

Sau đó, Người được đưa lên tầng trời thứ hai. Các Thiên thần trong tầng trời này cũng hỏi như các Thiên thần của tầng trời thứ nhất. Ai đây? Đại Thiên thần đáp: Jibril. Họ hỏi tiếp: Ai đi cùng với ngài? Đại Thiên thần đáp: Muhammad ﷺ. Họ hỏi: Y được lệnh đến phải không? Đại Thiên thần đáp: Vâng, đúng vậy. Họ nói: Rất vinh dự chào đón!

Kế đến, Người ﷺ được đưa lên tầng trời thứ ba và các Thiên thần ở đó cũng nói giống như các Thiên thần của tầng trời thứ nhất và thứ hai đã nói.

Tiếp sau đó là Người ﷺ được đưa lên tầng trời thứ tư, rồi tầng trời thứ năm, tầng trời thứ sáu rồi đến tầng trời thứ bảy. Các Thiên thần của các tầng trời đó cũng nói giống như các tầng trời trước đó. Và trong mỗi tầng trời đều có các vị Nabi, ở tầng trời thứ hai là Nabi Idris, Nabi Harun ở tầng trời thứ tư, còn Nabi trong tầng trời thứ năm thì tôi không nhớ tên, và Nabi Ibrahim thì ở tầng trời thứ sáu, Nabi Musa thì ở tầng

trời thứ bảy bởi được Allah nói chuyện trực tiếp. Nabi Musa nói: Thưa Thượng Đế của bê tôi! Bê tôi không nghĩ là Ngài sẽ đưa một ai khác lên cao hơn bê tôi.

Sau đó Người ﷺ được đưa lên bên trên tầng trời thứ bảy, một nơi cao hơn, nơi mà chỉ có Allah mới rõ về nó. Người được đưa lên đến cây Sidrah Muntaha, **«rời Người tiến đến gần»** (Chương 53 – Annajm, câu 8) Đấng Quyền Lực, Thượng Đế rất mực Oai nghiêm, **«khoảng cách rất gần chỉ bằng hai cây cung hoặc gần hơn»** (Chương 53 – Annajm, câu 9). Sau đó, Allah sắc lệnh năm mươi lễ nguyện Salah cho Người ﷺ và cộng đồng của Người mỗi ngày đêm.

Sau đó, Người ﷺ được đưa trở xuống cho đến chỗ của Musa. Musa hỏi thăm Người: Này Muhammad, Thượng Đế của em đã sắc lệnh điều gì cho em? Nabi ﷺ nói: Ngài đã qui định cho tôi một ngày đêm năm mươi lễ nguyện Salah. Nabi Musa nói: Quả thật, cộng đồng của em sẽ không thể gánh nổi, em hãy quay trở lên xin Thượng Đế của em giảm bớt cho họ đi. Thế là Người ﷺ quay sang Đại Thiên thần Jibril giống như ra hiệu cho ngài về điều đó. Jibril bảo nếu ngươi thực sự muốn thì cứ quay trở lên. Người ﷺ đã được đưa trở lên cầu xin Thượng Đế, Người thưa: Lạy Thượng Đế của bê tôi! Xin Ngài hãy giảm bớt cho bê tôi bởi quả thật cộng đồng của bê tôi sẽ không đủ sức gánh vác bôn



phận này. Thế là, Ngài đã giảm bớt mười lễ nguyện Salah.

Sau đó, Người ﷺ trở xuống đến chỗ Nabi Musa thì lại được người hỏi thăm, và cứ như vậy Nabi Musa đã đề nghị Người ﷺ trở lên xin Thượng Đế của Người nhiều lần cho tới khi chỉ còn lại năm lễ nguyện Salah.

Sau đó, khi chỉ còn lại năm lễ nguyện Salah, Nabi Musa cũng hỏi thăm: Này Muhammad, thế bởi Allah chứng giám, quả thật ta đã từng trải qua với dân chúng Israel, điều lệnh được ban xuống cho họ còn ít hơn thế mà họ không thể gánh vác, họ còn bỏ bê hướng chi cộng đồng của em với thân thể, trái tim, đôi mắt và đôi tai mềm yếu hơn. Em nên quay trở lên xin Thượng Đế của em giảm bớt nữa đi. Và mỗi lần như vậy, Nabi ﷺ thường quay sang nhìn Jibril để tỏ ý về điều đó nhưng Jibril không hề tỏ vẻ khó chịu.

Thế là Người được đưa trở lên, Người thưa: Thưa Thượng Đế của bề tôi! Quả thật, cộng đồng của bề tôi, cơ thể của họ, trái tim của họ và sự nghe nhìn của họ rất yếu mềm, xin Ngài hãy giảm bớt cho bầy tôi. Allah, Đấng Quyền lực phán: Này Muhammad! Người ﷺ thưa: Bề tôi xin nghe và vâng lệnh! Ngài phán: Quả thật, lời của TA sẽ không được thay đổi giống như những gì TA đã sắc lệnh cho Người trong Kinh sách. Tuy nhiên, mỗi một ân phước sẽ được nhân lên mười lần, và năm mươi lễ nguyện Salah được ghi trong

quyền Kinh mẹ có nghĩa là năm lễ nguyện Salah TA qui định cho Người.

Nhưng Nabi Musa vẫn đề nghị Người ﷺ trở lên xin Thượng Đế của Người giám tiếp tục. Thế là Thiên sứ của Allah ﷻ nói: Này Musa, thế bởi Allah, quả thật tôi lấy làm hổ thẹn với Thượng Đế của tôi về những gì mà tôi cứ trái lệnh Ngài.

Thế là Người ﷺ được đưa hạ phạm với sự nhân danh Allah.

Sau đó, Người ﷺ tỉnh giấc và thấy mình trong Masjid Haram (Makkah)).

*Hadith này do Albukhari ghi lại (3570, 7517), Muslim (262), và một lời dẫn khác được Albukhari ghi lại có sự bổ sung thêm chi tiết mà trong Hadith Muslim không có: ((và thấy mình nằm ngủ trong Masjid Haram)). Aqabah nói: Bối cảnh câu chuyện trong Hadith này giống như Hadith của Thabit Albana-ni, tuy nhiên có một số chi tiết được đề cập trước sau khác nhau đồng thời cũng có một số chi tiết được bổ sung và bớt đi.*

Hadith này cũng được Ibnu Jarir ghi lại (15/3 – 5), tuy nhiên trong nội dung có một số chi tiết không trùng khớp. Ông ghi nhận nói rằng hai con sông Nil và Firat là ở tầng trời thứ hai còn sông Kawthar thì ở tầng trời thứ ba trong khi trong ghi nhận của Albukhari là ở tầng trời hạ giới. E rằng sự không trùng khớp này là do chính Sharik và ông là một trong các học trò của hai học giả đó và được Al-Hafizh đánh giá trong (Taqrīb)

về mức độ học thuộc lòng là (Trung thực nhưng hay mắc lỗi).

Bằng chứng cho điều đó là trong chính Hadith này tại một số chi tiết. Bởi điều này, nên Imam Muslim đã không thuật lại lời Hadith như đã nói trên, và cũng bởi điều này mà Ibnu Kathir nói trong bộ (Tafseer) của ông:

((Và điều đó như Muslim đã nói. Quả thật Sharik bin Abdullah bin Abu Namr đã làm hỗn độn trong Hadith này, khả năng ghi nhớ của ông tôi không chính xác và chắc chắn, điều này sẽ được nói rõ trong các Hadith khác, và có một số học giả lại lấy sự ngu làm phần mở đầu cho những gì đã xảy ra sau đó. Allah là Đấng biết rõ nhất.

Và quả thật, AlHafzh Albayhaqi đã nói: Trong Hadith của Sharik có phần nói thêm một chi tiết được trường phái của những ai khẳng định rằng Nabi ﷺ đã nhìn thấy Thượng Đế, Đấng Tối Cao. Chi tiết đó là: ((**﴿rời Người tiên đến gần﴾** (Chương 53 – Annajm, câu 8) Đấng Quyền Lực, Thượng Đế rất mực Oai nghiêm, **﴿khoảng cách rất gần chỉ bằng hai cây cung hoặc gần hơn﴾** (Chương 53 – Annajm, câu 9) )). Bà A'ishah và Ibnu Mas-ud cùng với Abu Huroiroh đều cho rằng cách hiểu đúng nhất là hai câu kinh này chỉ muốn nói Nabi ﷺ đã nhìn thấy Đại Thiên Thần Jibril. Và điều

này cũng là điều được Albayhaqi رحمته الله nhận định và kết luận là đúng bởi quả thật Abu Zhar đã có hỏi Thiên sứ ﷺ: Thưa Thiên sứ của Allah! Người có nhìn thấy Thượng Đế của Người không? Người nói:

« نُورٌ أَتَىٰ أَرَاهُ » وفي رواية « رَأَيْتُ نُورًا »

“Chỉ toàn là ánh hào quang thì làm sao nhìn thấy được Ngài” và trong một lời dẫn khác: “TA chỉ nhìn thấy ánh hào quang”(Hadith do Muslim ghi lại).

Còn về câu kinh:

﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى﴾ (سورة النجم: ٨)

﴿Rời Người tiến đến gần﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 8).

Ý nghĩa câu kinh muốn nói Đại Thiên thần Jibril عليه السلام giống như được khẳng định trong Hadith xác thực do Albukhari và Muslim ghi nhận từ lời thuật của A'ishah – Người mẹ của những người có đức tin – và Ibnu Mas'ud cùng với một Hadith khác do Muslim ghi nhận từ Abu Huroiroh. Và không có thông tin nào nói rằng các vị Sahabah có sự bất đồng nhau về lời giải thích ý nghĩa câu kinh này.)). Đến đây là đã hết nội dung trích dẫn của Ibnu Kathir.

Tôi (Albani) nói: Hãy tham khảo thêm sách của tôi ((Bóng mát của Thiên Đàng được trích dẫn từ Kitab Sunnah)) (1/191).

Còn lời thuật của Sharik ở phần đầu của Hadith: ((**đó là trước khi Người được mặc khải**)). Học giả Al-Hafizh Ibnu Hajar nói trong (AlFath) (13/ 480):

((Al-Khatabi, Ibnu Hazm, Abdul- Haq, thẩm phán Iyadh và Annawawi đã phản bác chi tiết đó. Annawawi nói: Lời tường thuật của Sharik về điều này có nghĩa là phản lại lời của các Ulama, và một trong những điều ngược lại với họ là lời ((**đó là trước khi Người được mặc khải**)), điều này hoàn toàn sai không được chấp nhận bởi tất cả giới học giả - Ulama- đều đồng thuận và thống nhất rằng việc ban hành lễ nguyện Salah là vào đêm Isra' – dạ hành thì làm sao có thể nói sự việc đó trước khi Người ﷺ nhận mặc khải.

Và Shariq được cho là đã đơn độc tường thuật điều này và việc đơn độc tường thuật thì cần phải xem xét lại. Tuy nhiên, đồng thuận với y là Kathir bin Khunais và Nun Musghar theo đường dẫn đến từ Anas như đã được Sa-eed bin Yahya bin Sa-eed Almawi trong sách (Almaghazi)). Kết thúc nội dung trích dẫn của Ibnu Hajar.

Tôi (Albani) nói: Điều này theo tôi không nói lên cái sai của lời được nói mà nó chỉ đưa ra một giả định rằng đó là đêm thứ nhất được biểu hiện rõ trong

ngữ cảnh, còn chi tiết: “*cho tới khi họ đến vào đêm khác nữa*” không mang ý nghĩa như trong ngữ cảnh được nói bởi vì nó đã không được chỉ rõ thời gian cụ thể giữa hai lần đến của các Thiên thần trong hai đêm đó, điều này cho một giả định rằng lần đến thứ hai của các Thiên thần là sau khi Người ﷺ đã tiếp nhận sứ mạng Nabi và đó là thời điểm xảy ra sự kiện Isra' (đạ hành) và Mi'raj (thăng thiên). Và với lập luận này, Ibnu Hajar đã khẳng định trong sách (Alfath: 13/480) để phản hồi lại cho những quan điểm nói rằng ông ấy (Sharik) đã đi ngược lại với quan điểm đã được thống nhất.

Tuy nhiên, Al-Hafizh Ibnu Hajar lại nhấn mạnh ở những chi tiết khác mà Sharik đã tường thuật khác với những người dẫn truyền khác, có khoảng mười chi tiết như vậy hoặc nhiều hơn, và ông đã lần lượt phân tích từng điểm sai cho từng chi tiết hoặc là dựa trên lập luận dẫn truyền một cách đơn lẻ hoặc là dựa trên lập luận suy diễn.

Và trên thực tế rằng một số chi tiết khác biệt đó không thể có câu trả lời thỏa đáng ngay cả những gì được Ibnu Hajar phân tích, tiêu biểu như các điểm sau đây:

((Thứ tư: Điểm trái ngược của ông (Sharik) trong lời thuật Hadith là về địa điểm của Sidrah Muntaha, ông nói rằng nó ở bên trên tầng trời thứ bảy, nơi mà chỉ có Allah mới biết rõ về nó, trong khi ai cũng

biết rằng Sidrah Muntaha là ở trong tầng trời thứ bảy hoặc thứ sáu như đã được nói ở phần trên.

Thứ năm: Điểm trái ngược khác nữa là về hai con sông Nil và Firat, ông nói nguồn của hai con sông đó là ở trong tầng trời hạ giới, trong khi ai cũng biết rằng nhiều các lời thuật khác khẳng định rằng hai con sông đó là ở tầng trời thứ bảy và chúng nằm phía dưới của cây Sidrah Muntaha.

Thứ bảy: Ông nói con sông Kawthar ở trong tầng trời hạ giới còn đa số các lời dẫn khác của những người dẫn truyền khác rằng nó ở trong Thiên Đàng như đã được đề cập.

Thứ tám: Còn về sự tiến gần đến Allah thì đa số các lời dẫn trong các Hadith đều nói rằng đó là Jibril như đã đề cập.

Thứ mười một: Sự trở lên của Người ﷺ gặp Thượng Đế sau khi đã giảm còn năm lễ nguyện thì trong đa số các Hadith khác đều nói rằng Nabi Musa ﷺ khuyên Người trở lên sau khi đã giảm xuống còn năm lễ nguyện Salah thì Người đã từ chối.

Thứ mười hai: Ông đã nói thêm chi tiết một cái chậu khác nhỏ hơn trong một cái chậu.)).

Tôi (Albani) nói: Bởi lẽ đó, thật không vững lòng để đón lấy điều hữu ích từ Hadith ngoài việc chỉ

biết bám theo nó, tuy nhiên, AlHafizh Ibnu Hajar đã khẳng định một số nội dung của Hadith là tốt.

Hơn nữa, Hadith từ Anas được dẫn truyền bởi nhiều đường dẫn truyền khác nhau, trong đó đa số các lời dẫn đều được dẫn truyền một cách tóm lược và ngắn gọn, chỉ có một số khác là có độ dài. Do đó, chúng tôi cũng muốn trình bày chúng để nói về các đường dẫn truyền của chúng, sau đó chúng tôi sẽ chọn lọc những điều hữu ích từ chúng nếu chúng tuân theo các điều kiện của chúng tôi.

**Thứ nhất:** Đường dẫn từ Qata-dah thuật lại lời của Anas رضي الله عنه:

*((Rằng trong đêm Nabi được đưa đi dạ hành và thăng thiên, một con Burq có dây cương và yên ngồi được mang đến cho Người, nhưng nó khó chịu khi Người cưỡi, thế là Đại Thiên thần Jibril đã bảo nó: Há người dám làm thế với Muhammad ư? Quả thật, đối với Allah không có một ai cao quý hơn y cả.*

*Vậy là nó rùng mình khiếp sợ đến đổ mồ hôi và chịu đứng yên cho Người cưỡi..))* (Hadith do Ahmad ghi lại (3/164), Tirmizhi (3131), Ibnu Jarir (15/15), đường dẫn truyền của nó chính xác, Tirmizhi nói: Hadith tốt và khác biệt).

Và cũng từ Qata-dah, ông thuật lại từ Anas bin Malik رضي الله عنه: Nabi ﷺ có nói:



« رُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُتَنَهَى فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ نَبْهًا مِثْلَ قِلَافِ  
هَجَرَ وَوَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفَيْلَةِ يَخْرُجُ مِنْ سَاقِهَا نَهْرَانِ ظَاهِرَانِ  
وَنَهْرَانِ بَاطِنَانِ فَقُلْتُ يَا جِبْرِيْلُ مَا هَذَانِ قَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفِي  
الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنَّيْلُ وَالْفُرَاتُ » أخرجه أحمد (3/164): ثنا عبد  
الرزاق: ثنا معمر عن قتادة.

*“Ta được đưa đi lên đến cái cây Sidrah Muntaha ở trong tầng trời thứ bảy, trái của nó giống như chiếc nồi đất (dùng để đựng nước) và lá của nó giống như tai voi, dưới góc của nó có hai con sông bên ngoài và hai con sông bên trong. Ta hỏi: Đây Jibril, hai con sông bên ngoài và bên trong nghĩa là gì? Đại Thiên thần nói: Hai con sông bên trong là trong Thiên Đàng, còn hai con sông bên ngoài là Nil và Furat.”*  
(Ahmad: (3/164), ông nói: Abdurrazzaq đã kể lại từ Ma'mar và Ma'mar kể lại từ Qata-dah).

Tôi (Albani) nói: Hadith này, đường dẫn truyền của nó chính xác theo điều kiện của Albukhari và Muslim. Quả thật, Albukhari có chú thích thêm trong bộ Sahih của ông (5610), ông nói: Ibrahim bin Tuhman nói rằng Shu'bah thuật lại từ Qata-dah Hadith này và có bổ sung:

« فَأُتِيَتْ بِثَلَاثَةِ أَقْدَاحٍ ، قَدَحٌ فِيهِ لَبَنٌ ، وَقَدَحٌ فِيهِ عَسَلٌ ، وَقَدَحٌ فِيهِ حَمْرٌ ، فَأَخَذْتُ الَّذِي فِيهِ اللَّبَنُ فَشَرِبْتُ فَقِيلَ لِي أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَنْتَ وَأُمَّتُكَ »

*“Ta được mang đến cho ba cốc, một cốc sữa, một cốc mật ong và một cốc rượu, Ta đã chọn lấy cốc sữa và uống, thế là có tiếng bảo: Người và cộng đồng của người sẽ làm theo bản chất tự nhiên.”*

AlHafizh Ibnu Hajar nói (10/73): (Abu Uwanah, Al-Isma-i-li và Attabra-ni đã nối tiếp Hadith trên trong ((Assaghir)) từ đường dẫn của Ibrahim và ông lại rơi vào trong ((Hadith lạ của Shu'bah)) của Ibnu Mandah. Attabra-ni nói: Không ai thuật lại từ Shu'bah ngoại trừ duy nhất Ibrahim bin Tuhman, Hafs bin Abdullah Annisa-buri đã một mình thuật lại từ ông.).

Tôi (Albani) nói: Ông (Ibrahim) là người trung thực đáng tin cậy, là một trong các thầy của Albukhari, tương tự những người trên ông của là những thành phần luôn xác thực đáng tin cậy. Do đó, đường dẫn truyền đó là chính xác và trung thực.

Và trong lời dẫn của Albukhari (4964) và Ahmad (3/207) đến từ lời của Shayban: Qata-dah kể cho chúng tôi nghe lời của Anas: Về việc Nabi được đưa đi lên trời thì Người có nói: (([Theo lời Ahmad (3/207): Trong lúc Ta được dẫn đi nơi Thiên Đàng] thì Ta đã đến chỗ một con sông hai bờ của nó là những chiếc mái

vòm [theo lời dẫn của Humaid 3/263: là những chiếc lều] bằng ngọc trai [Trong một lời dẫn khác: những viên ngọc] rỗng. Ta hỏi: Đây là gì Jibril? Đại Thiên thần nói: Đây là Kawthar mà Thượng Đế của người đã ban cho người. Thế là Ta lấy ta sờ vào nó [trong một lời dẫn của Shayban được Ahmad ghi lại: Đại thiên thần nhúng tay vào nó] thì hương thơm xạ hương ngào ngạt tỏa ra và những viên sỏi của nó là ngọc trai)).

Trong các lời dẫn khác của Albukhari (6581), Ahmad (3/191, 207, 289) và trong phần bổ sung của ông (3/231, 232) không có câu: ((những viên sỏi của nó là ngọc trai)).

Trong lời dẫn của Ahmad (3/232): (*Thiên thần đi cùng Ta nói: Người có biết đây là gì không? Đây chính là Kawthar mà Thượng Đế đã ban cho người. Y đánh tay vào đất của nó thì hương thơm xạ hương tỏa ra ngào ngạt*)).

Và Al-Hafizh Ibnu Hajar đã không đưa ra hai lời dẫn trên trong ((Musnad)), nhưng ông lại quy trong ((Alfath 8/732)) lời dẫn thứ nhất trong hai lời dẫn đó là của một mình Albayhaqi.

**Thứ hai:** Đường dẫn đến từ Abdurrahman bin Hashim bin Utbah bin Abu Wiqas thuật lại lời của Anas

ﷺ:

Khi Đại Thiên thần Jibril عليه السلام mang con vật cưỡi Buraq đến cho Thiên sứ của Allah ﷺ, (nó đến một cách miễn cưỡng) như thể nó bị phạt bởi tội của nó. Jibril nói với nó: Mày làm sao thể Buraq? Có Allah chứng giám rằng quả thật kẻ cưỡi trên mây không có ai vinh dự hơn y (Thiên sứ Muhammad) cả đâu.

Thế là Thiên sứ của Allah ﷺ dạ hành, trên đường đi, xa xa bên đường xuất hiện một người già , Người ﷺ hỏi: Ai vậy Jibril? Jibril nói: Hãy cứ đi Muhammad!

Người cứ đi theo ý muốn của Allah, trên đường đi có cái gì đó gọi Người từ trên con đường: Đến đây Muhammad! Jibril bảo: Hãy cứ đi Muhammad!

Thế là Người cứ đi theo ý muốn của Allah.

Sau đó, Người gặp một nhóm người, một trong bọn họ nói: Đây người đầu tiên, chào an lành đến Người! Đây người cuối cùng, chào an lành đến Người! Đây người được phục sinh, chào an lành đến Người! Jibril bảo Người: Muhammad, hãy đáp lại lời chào Salam đi! Vậy là Người đáp lại lời chào Salam đến họ.

Rồi sau đó Người ﷺ gặp tiếp nhóm thứ hai, họ cũng nói như lời nói lúc đầu [sau đó là nhóm thứ ba cũng như vậy]<sup>(13)</sup>.

Cho đến khi đến được ngôi đền Thiêng Maqdis – Jerusalem thì Người ﷺ được mang đến cho nước, sữa và rượu, Người ﷺ đã uống sữa, Jibril nói với Người: Đây Muhammad, người đã lựa chọn theo bản chất tự nhiên, nếu người uống nước thì chắc chắn người và cộng đồng của người sẽ bị nhấn chìm còn nếu như người uống rượu thì người và cộng đồng của người sẽ bị lạc khỏi chân lý.

Sau đó, Nabi Adam cùng với các vị Nabi khác được cử đến với Người ﷺ và Người đã làm Imam cho họ trong cuộc dâng lễ nguyện Salah trong đêm đó.

Sau đó, Đại Thiên thần Jibril nói với Người ﷺ: Lão già mà người nhìn thấy bên lề đường là người mà tuổi già của y sẽ không còn bao lâu nữa trên thế gian, còn tiếng gọi khiến người muốn ngừng lại là Iblis, kẻ thù của Allah, và còn những người đã chào Salam người đó là Ibrahim, Musa và Ysa.

---

<sup>(13)</sup> Không có trong (Ibnu Jarir) còn trong (Ibnu Kathir) thì có nhắc đến, và trong cả hai đều có một số điểm sai, thế là tôi tự đính chính theo kiến thức hiểu biết và nỗ lực của tôi.

(Hadith được ghi lại bởi Ibnu Jarir (15/6), Albayhaqi (Addala-il), và trong Tafseer của Ibnu Kathir (3/5), ông nói: (Trong một số lời của nó có điều không đúng và bất thường).

Tôi (Albani) nói: Điểm yếu của Hadith là ở Abdullah bin Hashim, bởi quả thật tôi không tìm thấy nguồn tài liệu nói về lai lịch của y, và cũng không tìm thấy đường dẫn của y được Assuyu-ti ghi nhận trong (Alkhasa-is (1/387)) cũng như lời dẫn của Ibnu Marduwayah trong (Tafseer) và Albayhaqi.

**Thứ ba:** Đường dẫn đến từ Yazid bin Abu Malik, ông nói: Anas bin Malik رضي الله عنه đã kể cho chúng tôi rằng Thiên sứ của Allah ﷺ có nói:

« أَتَيْتُ بِدَابَّةٍ فَوْقَ الْحِمَارِ وَدُونَ الْبَعْلِ خَطُوهَا عِنْدَ مُنْتَهَى طَرَفِهَا فَرَكِبْتُ وَمَعِيَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسِرْتُ فَقَالَ انزِلْ فَصَلِّ. فَفَعَلْتُ فَقَالَ أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتَ صَلَّيْتَ بِطَيْبَةِ وَإِلَيْهَا الْمُهَاجِرُ ثُمَّ قَالَ انزِلْ فَصَلِّ. فَصَلَّيْتُ فَقَالَ أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتَ صَلَّيْتَ بِطُورِ سَيْنَاءَ حَيْثُ كَلَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ قَالَ انزِلْ فَصَلِّ. فَانزَلْتُ فَصَلَّيْتُ فَقَالَ أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتَ صَلَّيْتَ بِبَيْتِ لَحْمٍ حَيْثُ وُلِدَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ. ثُمَّ دَخَلْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَجَمَعَ لِي الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَقَدَّمَنِي جَبْرِيلُ حَتَّى أَمَمْتُهُمْ ثُمَّ صُعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَإِذَا فِيهَا آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ صُعِدَ بِي إِلَى

السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَإِذَا فِيهَا ابْنَا الْحَالَةِ عِيسَى وَيَحْيَىٰ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ  
 ثُمَّ صُعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّلَاثَةِ فَإِذَا فِيهَا يُوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ  
 صُعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فَإِذَا فِيهَا هَارُونُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ  
 صُعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ فَإِذَا فِيهَا إِدْرِيسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ  
 صُعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ فَإِذَا فِيهَا مُوسَىٰ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ  
 صُعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَإِذَا فِيهَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ  
 صُعِدَ بِي فَوْقَ سَبْعِ سَمَوَاتٍ فَأَتَيْنَا سِدْرَةَ الْمُنْتَهَىٰ فَعَشَيْتَنِي ضَبَابَةً  
 فَخَرَرْتُ سَاجِدًا فَقِيلَ لِي إِنَّ يَوْمَ خَلَقْتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ  
 فَرَضْتُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَّتِكَ خَمْسِينَ صَلَاةً فَقُمْ بِهَا أَنْتَ وَأُمَّتُكَ.  
 فَرَجَعْتُ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ فَلَمْ يَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ ثُمَّ أَتَيْتُ عَلَىٰ مُوسَىٰ  
 فَقَالَ كَمْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَّتِكَ قُلْتُ خَمْسِينَ صَلَاةً. قَالَ  
 فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَقُومَ بِهَا أَنْتَ وَلَا أُمَّتُكَ فَارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ  
 فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ. فَرَجَعْتُ إِلَىٰ رَبِّي فَخَفَّفَ عَنِّي عَشْرًا ثُمَّ أَتَيْتُ  
 مُوسَىٰ فَأَمَرَنِي بِالرُّجُوعِ فَرَجَعْتُ فَخَفَّفَ عَنِّي عَشْرًا ثُمَّ رُدَّتْ إِلَىٰ  
 خَمْسِ صَلَوَاتٍ. قَالَ فَارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ فَإِنَّهُ فَرَضَ  
 عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ صَلَاتَيْنِ فَمَا قَامُوا بِهِمَا. فَرَجَعْتُ إِلَىٰ رَبِّي عَزَّ

وَجَلَّ فَسَأَلْتُهُ التَّخْفِيفَ فَقَالَ إِنِّي يَوْمَ خَلَقْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ  
فَرَضْتُ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَّتِكَ خَمْسِينَ صَلَاةً فَخَمْسٌ بِخَمْسِينَ فَقُمُ بِهَا  
أَنْتَ وَأُمَّتُكَ. فَعَرَفْتُ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى صِرَى فَرَجَعْتُ إِلَى  
مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ ارْجِعْ فَعَرَفْتُ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ صِرَى - أَى  
حَتْمٌ - فَلَمْ أَرْجِعْ». أخرجه النسائي.

*((Ta được mang đến cho một con vật cưỡi to hơn con lừa nhưng không phải là con la, một bước sai của nó vụt đi xa một tầm nhìn, Ta đã cưỡi cùng với Jibril ﷺ.*

*Thế là Ta đã dạ hành. Đến một lúc thì Đại Thiên thần bảo: Hãy xuống và dâng lễ nguyện. Ta đã làm theo lời của ngài . Rồi ngài nói: Ngươi có biết Ngươi đã dâng lễ nguyện tại chỗ nào không? Ngươi đã dâng lễ nguyện tại Taibah (Madinah) và đó là nơi Ngươi sẽ dời cư đến.*

*Sau đó, đến một chỗ khác, Đại Thiên thần bảo: Hãy xuống và dâng lễ nguyện Salah. Ta đã thực hiện theo lời ngài. Rồi ngài nói: Ngươi có biết Ngươi đã dâng lễ nguyện Salah ở nơi nào không? Ngươi đã dâng lễ nguyện Salah tại ngọn núi Sinai, nơi mà Allah đã phán truyền cho Musa ﷺ.*

*Kế tiếp, đến một lúc khác, Đại Thiên thần lại bảo Ta xuống dâng lễ nguyện Salah. Vậy là Ta xuống*



và dâng lễ nguyện Salah. Ngài nói: Người có biết Người đã dâng lễ nguyện Salah ở nơi nào không? Người đã dâng lễ nguyện Salah tại Baytun Lahm, nơi sinh của Nabi Ysa ﷺ.

Sau đó, Ta đi vào ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem, rồi các vị Nabi được tập trung lại và Đại Thiên thần Jibril đưa Ta lên làm Imam cho họ (trong dâng lễ nguyện Salah).

Sau đó, Ta được đưa lên tầng trời hạ giới ... (Tôi (Albani) nói: ông có đề cập đến bảy tầng trời và các vị Nabi trong các tầng trời đó, sau đó ông nói): Tiếp đó, Ta được đưa lên bên trên bảy tầng trời, Ta được đưa lên đến cây Sidrah Muntaha (một cái cây trên đỉnh các tầng trời), toàn là sương mù, Ta cúi đầu quỳ lạy rồi có tiếng phán bảo Ta: Quả thật, đây là ngày mà TA đã tạo hóa các tầng trời và trái đất, bởi thế, TA sắc lệnh cho người và cộng đồng của người năm mươi lễ nguyện Salah, người và cộng đồng của người hãy duy trì và giữ gìn nó.

Thế là, Ta được đưa trở xuống, đến chỗ của Ibrahim, Người không hỏi Ta điều gì.

Sau đó, đến chỗ của Musa thì Người nói: Allah đã sắc lệnh cho người và cộng đồng của người bao nhiêu? Ta nói: Năm mươi lễ nguyện Salah. Người bảo: (tôi (Albani) nói: Ông kể rằng Musa đã bảo Người ﷺ trở lên gặp Thượng Đế nhiều lần xin giảm

bớt như đã nói ở các phần trên cho đến khi lễ nguyện Salah được giảm xuống còn năm lần, rồi ông nói): *Musa bảo: Hãy trở lên gặp Thượng Đế của em và xin Ngài giảm xuống nữa đi, bởi quả thật, cộng đồng Israel chỉ được sắc lệnh có hai lễ nguyện Salah mà họ đã không duy trì và gìn giữ được. Vậy là, Ta trở lên gặp Thượng Đế và xin Ngài giảm bớt thì Ngài nói: Quả thật, Ngày mà TA tạo hóa các tầng trời và trái đất là TA đã sắc lệnh cho người và cộng đồng của người năm mươi lễ nguyện Salah rồi. Do đó, năm lần lễ nguyện Salah sẽ bằng năm mươi lễ nguyện, người và cộng đồng của người duy trì và giữ gìn nó. Vậy là Ta đã biết được nó không được thay đổi nơi Allah. Ta đã trở xuống đến chỗ Musa عليه السلام và Người lại bảo Ta trở lên nữa. Nhưng Ta biết chắc rằng đó là điều cố định nơi Allah nên Ta đã không trở lên.)). (Hadith do Annasa-i ghi lại).*

Yzid là Ibnu Abdurrahman bin Abu Malik Addamishqi, ông được đánh giá là người trung thực, có thể Sa-eed bin Abdul-Aziz – Người Tanawkhi Addamishqi – đã dẫn lời thuật từ Yazid, và ông được cho là vị Imam đáng tin cậy và xác thực trong lời nói, tuy nhiên ông đã không như vậy vào khoảng cuối đời của mình, như được nói trong (Taqrib). Do đó, Ibnu Kathir đã đánh giá về đường dẫn này: ((Trong đó, có những khác thường và rất sai)).

Và quả thật, theo sau ông Yazid là con của ông tên Khalid, y đã dẫn lời thuật từ cha của mình về lời kể của Anas, y nói:

*((Khi đã đến được ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem - Người đã đến một nơi mà người ta gọi là cánh cửa Muhammad, Người tiến đến tảng đá ở đằng kia, Jibril đưa ngón tay ra dấu và khoan thủng nó rồi làm bít lại.*

*Sau đó, Người đi lên, khi lên đến tháp của Thánh đường, Jibril nói: Này Muhammad! Có phải ngươi đã xin Thượng Đế của ngươi cho ngươi thấy các nàng trinh nữ Hurul-Ain phải không? Người nói: Vâng. Jibril bảo: Ngươi hãy đi đến những người phụ nữ đó, hãy cho chào Salam đến họ, họ đang ngồi ở bên trái của tảng đá. Ta đã đi đến chỗ những người phụ nữ đó và chào Salam đến họ, họ đã đáp lại lời chào Salam. Ta hỏi hỏi họ: Các cô từ đâu đến? Họ nói: Chúng tôi là những phụ nữ tốt đẹp và đức hạnh, chúng tôi là những phụ nữ thuộc nhóm người ngoan đạo, chúng tôi mãi trong trắng và tinh khiết không dính một vết bẩn và ô uế nào, chúng tôi mãi ở đây và sẽ không rời đi, và chúng tôi sống mãi không bao giờ chết.*

*(Lời của Nabi): Sau đó, họ bỏ đi, chỉ trong một lát sau, có rất nhiều người tập trung lại, sau đó người Azan cất tiếng Azan, rồi cuộc dâng lễ nguyện Salah bắt đầu. Tất cả mọi người đều đứng dậy từng hàng*

*chỉnh tề, tất cả mọi người đang chờ một người nào đó làm Imam, thế là, Đại Thiên thần Jibril nắm lấy tay Ta và đưa Ta ra phía trước, vậy là Ta chủ trì lễ nguyện cho họ.*

*Sau khi cuộc lễ nguyện đã xong, Ta rời đi thì Jibril bảo: Này Muhammad! Ngươi có biết những người dâng lễ nguyện Salah phía sau ngươi là ai không? Ta nói: Tôi không biết. Jibril nói: Những người dâng lễ nguyện Salah phía sau ngươi là tất cả các Nabi được Allah cử đến.*

*Sau đó, Đại Thiên thần nắm lấy tay Ta đưa ta lên trời (Tôi (Albani) nói: Ông kể rằng Người ﷺ được đưa thăng lên các tầng trời và gặp được các vị Nabi trong các tầng trời đó giống như những gì đã nói trong Hadith trên đây), sau đó ngài đưa Ta đi phía trên tầng trời thứ bảy cho đến khi tới một con sông phía trên nó có những chiếc lều bằng ngọc, trên đó có loài chim màu xanh. Đại Thiên thần bảo: Ngươi có thấy chim đó thật đẹp không! Ta nói: Quả thật, loài chim này thật đẹp. Jibril nói: Này Muhammad! Ngươi có biết đây là con sông nào không? Ta nói: Thưa, tôi không biết. Jibril bảo: Đây là con sông Kawthar mà Allah ban cho ngươi. Trên con sông có những chiếc cốc bằng vàng và bạc trôi bèo bồng như những viên ngọc lấp lánh, nước của con sông có màu cực trắng như sữa. Thế là Ta lấy một chiếc cốc bằng vàng trong các chiếc cốc đó và múc nước của nó (con sông)*

*uồng, quả thật, nó ngọt hơn mật ong và có hương thơm ngào ngạt hơn cả xạ hương.*

*Sau đó, Ta được đi đến một cái cây, và trong cái cây đó có mây với nhiều màu sắc bao phủ quanh Ta, Jibril đi đầu mắt, Ta cúi xuống quỳ lạy Allah, rồi Allah phán bảo Ta: **Này Muhammad! Quả thật, ngày TA đã tạo hóa các tầng trời và trái đất ...** (Tôi (Albani) nói: Ông cũng dẫn lời Hadith giống như Hadith của Ibnu Abdul-Aziz cho đến chi tiết được giảm xuống còn lại năm lễ nguyện Salah nhưng được ân phước của năm mươi lễ nguyện, sau đó ông nói tiếp:) **Sau đó, Người được đưa trở xuống. Thiên sứ của Allah ﷺ nói với Đại Thiên thần Jibril: “Tại sao khi tôi đến, các Thiên thần của các tầng trời đều nói lời đón chào cùng với nụ cười rạng rỡ nhưng chỉ riêng có một vị khi tôi chào Salam đến y thì y đáp lại lời Salam và nói lời đón chào nhưng không cười với tôi? Jibril nói: Này Muhammad! Đó là vị Thiên thần cai quản Hỏa ngục, y đã không hề cười kể từ khi được tạo ra, nếu y đã từng cười trước đó thì chắc chắn y đã cười với người”.***

*Sau đó, Người cười con vật đi, trên đường đi, Người đã đi ngang qua những con lạc đà chuyên chở thức ăn của bộ tộc Quraish, trong đó có một con lạc đà chở hai túi to, một túi màu đen và một túi màu trắng, và khi con vật cười của Người ﷺ đi qua trước*

*mặt đoàn lữ hành thì những con lạc đà kia hoảng sợ và tháo chạy tán loạn.*

*Sau đó, vào buổi sáng hôm sau, Người đã nói lại cho mọi người nghe về những gì đã xảy ra đêm qua. Khi những người thờ đa thần nghe lời của Người thì họ liền tìm đến Abu Bakr và bảo: Ông có nghe chuyện gì về người bằng hữu của ông không?! Y nói rằng y đã đi và về trong một đêm với một quãng đường dài cả tháng. Abu Bakr ﷺ nói: Nếu Người thực sự nói như vậy thì đó là sự thật, bởi quả thật, tôi đã tin Người về những điều còn xa vời hơn điều này, tôi đã tin Người về thông điệp được ban xuống từ trên trời.*

*Những người thờ đa thần bảo Thiên sứ của Allah ﷺ: Điều gì chứng minh cho lời Người nói?*

*Người ﷺ nói: Tôi đã đi ngang qua một đoàn lữ hành Quraish và đoàn lữ hành đó tại chỗ này chỗ này, những con lạc đà tháo chạy vì sợ hãi, trong đó, có một con lạc đà chở hai cái túi to, một túi màu đen và một túi màu trắng.*

*Thế là khi đoàn lữ hành đó trở về họ đã hỏi, đoàn lữ hành đã kể lại sự việc giống như những gì mà Thiên sứ của Allah ﷺ đã nói cho họ nghe. Và cũng từ sự kiện này mà Abu Bakr được gọi là Assiddiq (người tin tưởng một cách trung thực).*

*Những người thờ đa thần hạch hỏi Người ﷺ, họ nói: Có phải trong số những người đến với người có Musa và Ysa đúng không? Người nói: Đúng vậy. Họ bảo: Vậy người hãy miêu tả về họ cho bọn ta nghe xem. Người nói: Musa là một người đàn ông cao to giống như những người của bộ tộc Azdi (Oman), còn Ysa là một người đàn ông có vóc dáng vừa người, da nâu đỏ, tóc của người óng ánh giống như ngọc trai.)). (Hadith do Ibnu Abu Hatim ghi lại, cũng giống như trong (Tafseer Ibnu Kathir), ông nói: Nội dung và bối cảnh trong Hadith rất khác thường).*

Tôi (Albani) nói: Khalid bin Yazid là một người dẫn truyền yếu kém trong khi ông là một Faqih (học giả chuyên về giáo luật, và quả thật Ibnu Mu'ayyin đã có lời phê bình ông như trong (Taqrib).

**Thứ tư:** Đường dẫn truyền đến từ Hamid, ông thuật lại từ Anas rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« [لَمَّا] انْتَهَيْتُ إِلَى السِّدْرَةِ فَإِذَا نَبْتُهَا مِثْلُ الْجِرَارِ وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفَيْلَةِ فَلَمَّا غَشِيَهَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ مَا غَشِيَهَا تَحَوَّلَتْ يَأْفُوتًا أَوْ زُمْرِدًا أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ » . أخرجه أحمد (١٢٨/٣): ثنا محمد بن أبي عدي عن حميد به.

*((Khi Ta đến một cái cây Sidrah Muntha, Ta thấy trái của nó giống như những chiếc bình, và lá của nó giống như những cái tai voi, và khi Allah ra lệnh cho*

*nó thì nó chuyển sang màu đỏ của hồng ngọc hoặc màu xanh của ngọc lục bảo hoặc tương tự như thế).*  
(Hadith do Ahmad ghi lại (3/128): Muhammad bin Abu Udai thuật lại từ Hamid).

Tôi (Albani) nói: Và đây là đường dẫn bộ ba chính xác và trung thực được đánh giá dựa theo điều kiện của Albukhari và Muslim. Và Hadith này cũng được Ibnu Abu Asim ghi lại trong (Sunnah: 591) qua sự xác thực của tôi, và Ibnu Jarir (27/53).

Và đường dẫn truyền này là một trong những gì mà Al-Hafiz Ibnu Kathir đã bỏ qua, kể cả Assuyu-ti.

Và Ahmad có ghi (3/103) cũng với đường dẫn truyền được nói trên từ lời của Anas رضي الله عنه rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِنَهْرٍ حَافَتَاهُ خِيَامُ اللَّوْلُوِّ فَضَرَبْتُ بِيَدِي إِلَى مَا يَجْرِي فِيهِ الْمَاءُ فَإِذَا مِسْكٌ أَذْفَرُ قُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيْلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَهُ اللَّهُ ». ثم أخرجه (١١٥/٣ - ١١٦ و ٢٦٣) من طريقين آخرين عن حميد به.

*((Ta vào Thiên Đàng, Ta nhìn thấy một con sông hai bên bờ của nó là những chiếc lều ngọc trai, Ta chạm tay vào dòng nước của nó thì một hương thơm của xạ hương tỏa ra. Ta hỏi: Đây là gì thưa Jibril? Ngài bảo: Đây là sông Kawthar mà Allah ban cho người.)).*



(Hadith này cũng được ghi (3/115 -116, 263) theo hai đường dẫn truyền khác đến từ Hamid.).

**Thứ năm:** Đường dẫn truyền từ Azzahri, ông nói: Anas bin Malik رضي الله عنه đã thuật lại cho tôi nghe: *((Nabi ﷺ được sắc lệnh lễ nguyện Salah vào đêm mà Người được đưa đi dạ hành là năm mươi lễ nguyện, sau đó nó được giảm xuống còn năm, sau đó Người được phán: Này Muhammad! Quả thật lời của TA sẽ không được sửa đổi, và quả thật, Người sẽ được năm mươi lễ nguyện với năm lễ nguyện này.))* (Hadith do Ahmad ghi lại (3/161), đường dẫn truyền chính xác và trung thực dựa theo điều kiện của hai Sheikh: Albukhari và Muslim).

**Thứ sáu:** Từ Sulayman Attaymi nghe từ Anas bin Malik رضي الله عنه thuật lại từ một số các vị Sahabah của Nabi ﷺ rằng Thiên sứ của Allah ﷻ nói:

« مَرَرْتُ - لَيْلَةَ أُسْرِي بِي - عَلَى مُوسَى وَهُوَ يُصَلِّي فِي قَبْرِهِ ». أخرجه أحمد (١٢٠/٣)، ومسلم (٢٣٧٥)، والنسائي في ((قيام الليل))، والزيادة له في رواية، وكذا أحمد (٥٩/٥ و ٣٦٢ و ٣٦٥)، والبخاري في ((شرح السنة)) (٣٧٦).

*((Vào đêm Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã đi ngang qua Nabi Musa, Ta thấy Người đang đứng dâng lễ nguyện trên mộ của Người)).* (Ahmad (3/120; 5/59, 362, 365), Muslim (2375), Annasa-i trong (Dâng lễ nguyện ban đêm), Albaghawi trong (Giải thích Sunnah: 3760)).

Và Hadith này là điều xác thực với lời dẫn của Thabit Al-bana-ni (trang 23).

Lưu ý: Quả thật, tiên sĩ Khalil Al-hiras رضي الله عنه đã có chú thích trong (Al-Khasa-is Al-Kubra: 1/389) để đưa ra luận điểm đánh giá về mức độ thiếu xác thực của Hadith này như sau: *((Quả thật, Hadith này được dẫn truyền với đường dẫn từ Anas một cách lung tung không nhất định, có lúc thì nó được dẫn lời của Sahabah, có lúc lại lời của Nabi và có lúc Anas dẫn lời của các Sahabah khác. Allah là Đáng biết hơn ai hết.))*.

Tôi (Albani) nói: Tôi thừa nhận kiến thức và sự hiểu biết cũng như hồng phúc của tiên sĩ رضي الله عنه. Tuy nhiên, tôi cần phải nói rằng quả thật yếu điểm này không có liên quan gì đến kiến thức Hadith cả, việc Anas bin Malik رضي الله عنه tự thuật lại lời của mình hoặc lần khác thì thuật lại lời của Nabi ﷺ hoặc có lúc lại thuật lại lời của các Sahabah khác, điều này không phải là yếu điểm đối với giới học giả chuyên về Hadith, bởi lẽ nếu như Anas bin Malik رضي الله عنه không nghe trực tiếp từ Nabi ﷺ thì ông sẽ nghe từ các vị Sahabah, mà lời của các Sahabah dĩ nhiên được dùng làm nền tảng giáo luật vì tất cả các Sahabah đều là những người trung thực và đáng tin cậy.

Việc một vị Sahabah tự thuật lại Hadith theo lời dẫn dắt của mình hay thuật lại từ lời của các Sahabah

là mang tính trình bày dẫn chứng. Điều này đã được Assuyu-ti ám chỉ khi ông dẫn lời – ở phần cuối Hadith của Muslim – từ lời thuật của Abu Ya'la và Albayhaqi rằng Anas bin Malik رضي الله عنه nói: Một số Sahabah của Nabi ﷺ đã nói lại cho tôi nghe rằng Nabi ﷺ – vào đêm Người được đưa đi dạ hành – đã đi ngang qua Musa lúc người đang đứng dâng lễ nguyện trên mộ của người, họ kể với tôi rằng Người ﷺ cưỡi trên con Buraq, Abu Bakr nói: ((Này Thiên sứ của Allah, hay miêu tả tôi nghe nó như thế nào. Người nói: Nó như thế này, thế này)), họ bảo Abu Bakr thực sự đã nhìn thấy nó.

Tôi (Albani) nói: Hadith trong lời dẫn trên: “Quả thật Nabi – vào đêm Người được đưa đi dạ hành – đã đi ngang ...”, tiền sĩ Khalil cho rằng đó là Hadith Mawquf (bị gián đoạn tức không trực tiếp từ Nabi nghĩa là không phải nguyên văn của Nabi), điều này càng sai lầm hơn, bởi lẽ cho dù các Sahabah không nói “Thiên sứ của Allah ﷺ đã nói” thì vẫn được gọi là Hadith Marfu' (Hadith đến từ lời Nabi) vì họ đang nói về Người, chẳng hạn các Hadith nghiêm cấm và các Hadith khác đều không có một ai cho rằng chúng là các Hadith Mawquf cả!

**Thứ bảy và thứ tám:** Rashid bin Sa'ad và Abdurrahman bin Jabir đã thuật lại từ Anas bin Malik رضي الله عنه rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَمَّا عَرَجَ بِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِسُونَ وُجُوهُهُمْ وَصُدُورَهُمْ فَقُلْتُ مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرِيْلُ قَالَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقْعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ » أخرجه أحمد وغيره بسند صحيح، وهو مخرج في ((الصحيحه)) (٥٣٣)، وفيه الرد على من أعله بالإرسال.

**“*Khi Ta được Thượng Đế của Ta, Đấng Tôi Cao, đưa Ta thăng lên trời, Ta đã đi ngang qua một đám người với những móng tay nhọn bằng đồng, họ cào mặt và ngực của họ. Ta hỏi: Những người này là ai thưa Jibril? Jibril bảo: Những người này là những người đã ăn thịt người và đã xúc phạm đến danh dự của người khác.*”** (Hadith do Ahmad và những người khác ghi lại với đường dẫn truyền chính xác và trung thực, và nó được trích dẫn trong (Assahih: 533), và trong Hadith này là bằng chứng phản hồi lại cho ai nói rằng đây là Hadith Irsal (lời của Tabi'y không phải lời của Sahabah)).

**Thứ chín:** Ông Ali bin Yazid bin Jid'an thuật lại từ Anas bin Malik رضي الله عنه rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي رِجَالًا تُقْرَضُ شِفَاهُهُمْ بِمَقَارِيضٍ مِنْ نَارٍ فَقُلْتُ يَا جِبْرِيْلُ مَنْ هَؤُلَاءِ قَالَ هَؤُلَاءِ حُطَبَاءُ مِنْ أُمَّتِكَ يَا مُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَيَنْسَوْنَ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا يَعْقِلُونَ »

أخرجه أحمد (١٢٠/٣ و ١٨٠ و ٢٣١ و ٢٣٩)، والبخاري في ((شرح السنة)) (٤١٥٩)  
من طريق حماد بن سلمة عنه، وقال البخاري: ((حديث حسن)).

*“Vào đêm Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã nhìn thấy một đám những người đàn ông dùng kéo được đốt trong lửa cắt môi của chính mình. Ta hỏi: Những người này là ai thưa Jibril? Jibril bảo: Những người này là những người giảng đạo thuộc cộng đồng của Người, họ khuyên bảo thiên hạ làm điều ngoan đạo nhưng bản thân họ lại sao lãng trong khi họ là những người đọc rõ kinh sách hơn ai. Chẳng lẽ họ không biết suy ngẫm hay sao?”* (Hadith do Ahmad ghi lại (3/120, 180, 231, 239), Albaghawi ghi lại trong (Giải thích Sunnah: 4159) từ đường dẫn Hamad bin Salmah thuật lại từ Anas, và Albaghawi nói: Đây là Hadith tốt).

Tôi (Albani) nói: Hadith này giống như lời của ông (Albaghawi) nói hoặc hơn thế nữa, bởi quả thật Hadith này còn được thuật lại qua nhiều đường dẫn khá tốt khác nữa sẽ được nói một lát nữa đây. Và Ibnu Jid'an là người dẫn truyền yếu kém tuy nhiên đã được xem xét kỹ lưỡng. Và Hadith này đã được Assuyu-ti đề cập đến trong (AlKhasa-is: 1/389) từ lời dẫn của Ibnu Mardawiyah theo đường dẫn truyền Qata-dah, Sulayman, thama-mah và Ali bin Yazid từ lời thuật của Anas nhưng ông đã không phê bình một điều gì như thường lệ, con tiến sĩ Khalil AlHiras thì ông đã có chú thích với lời như sau: ((Hadith này là xác thực từ Anas qua nhiều đường dẫn truyền. Quả thật, Imam Ahmad

*đã ghi lại trong Musnad của ông ... và Abdun bin Hamid trong Musnad và Tafseer của ông ... và Ibnu Mardawiyah trong Tafseer của ông ... và đường dẫn truyền là từ Hamad bin Salmah rồi từ Ali bin Yzid thuật lại lời Anas)).*

Xin giải thích ngắn gọn về lời nói trên của tiền sĩ, không có điều gì không rõ đối với người hiểu biết, rằng những đường dẫn truyền đều đến từ Hamad bin Salmah chứ không phải từ Anas, còn câu nói của ông (Quả thật Imam Ahmad đã ghi lại ...) sau câu nói (nhiều đường dẫn truyền) là không đúng.

Nhiều đường dẫn truyền đó là lời dẫn của Ibnu Mardawiyah được Assuyu-ti nói đến nhưng tôi không cho rằng nó là đường dẫn trung thực bởi Ibnu Kathir không hề nhắc đến lời dẫn của Ibnu Mardawiyah ngoại trừ ông đề cập đến lời dẫn từ Ibn Jid'an.

**Thứ mười:** Từ lời dẫn của ông , cũng như vậy từ lời dẫn của Ibnu Hibban trong (Sahih của ông: 35), và Ibnu Abu Hatim từ Hadith Hisham Addituwa-i qua lời thuật của Almughairah – Ibnu Habib, con rể của Malik bin Dinar – từ Malik bin Dinar, từ Thama-mah rồi từ Anas.

Tôi (Albani) nói: Và đây là đường dẫn khá tốt, những người dẫn truyền đáng tin cậy và có tiếng; và một đường truyền khác không đến từ Almughairah do những người dẫn truyền trung thực – không có Hisham

– xem (AlJrah: 8/220/991), Ibnu Hibban nói trong (Thiqat). Hadith theo đường dẫn này là xác thực.

Và quả thật, Al-Haythami đã ghi lại trong (Mujama' Azzawa-id: 7/276) với lời dẫn được nói trên, và ông nói: ((Trong một lời dẫn: “Họ cắt lưỡi của họ bằng kéo từ lửa”, hoặc Người ﷺ nói: “bằng sắt”. Còn trong một lời dẫn khác: Vào đêm Ta được đi dạ hạnh, Ta lên đến tầng trời hạ giới và Ta nhìn thấy những người đàn ông cắt lưỡi và môi của họ ... và lời dẫn sau đó giống như vậy. Toàn Hadith được Abu Ya'la ghi lại, Albazar thì ghi lại một phần, và Attabra-ni ghi lại trong (Al-Awsat), và những người dẫn truyền từ một trong các đường dẫn từ Abu Ya'la là những người trung thực.)).

**Thứ mười một:** Kathir bin Sali thuật lại: Tôi có nghe Anas bin Malik ﷺ nói rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« مَا مَرَرْتُ لَيْلَةً أُسْرِيَ بِي بِمَلَأٍ إِلَّا قَالُوا يَا مُحَمَّدُ مَرُّ أُمَّتِكَ بِالْحِجَامَةِ ». أخرجه ابن ماجة (٣٤٧٩): حدثنا جُبارة بن المغلس: ثنا كثير به.

“Vào đêm Ta được đưa đi dạ hạnh, mỗi khi Ta đi ngang qua những nhóm các vị Thiên thần thì họ đều nói: Này Muhammad, người hãy bảo cộng đồng của người dùng Hija-mah (phương pháp chữa bệnh bằng

*cách giặc lê để lấy máu độc ra khỏi cơ thể).*” (Hadith do Ibnu Ma-jah ghi lại (3479): Jubbarah bin Al-Mughallis thuật lại cho tôi từ Kathir.).

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền này yếu kém bởi Jubbarah và Kathir đều những người dẫn truyền yếu kém, tuy nhiên, nó có nội dung tương đồng với Hadith của Ibnu Abbas và Ibnu Mas'ud nên mức độ trung thực được mạnh hơn. Hãy xem trong (Assahihah: 2263).

**Thứ mười hai:** Sulayman bin Almughairah thuật lại từ Anas rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

((عُرِجَ بِي الْمَلِكِ ، قَالَ: ثُمَّ انْتَهَيْتُ إِلَى السِّدْرَةِ، وَأَنَا أَعْرِفُ أَنَّهَا سِدْرَةٌ، أَعْرِفُ وَرَقَهَا وَثَمَرَهَا، قَالَ: فَلَمَّا غَشِيَهَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ مَا غَشِيَهَا؛ تَحَوَّلَتْ حَتَّى مَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَصِفَهَا)). أخرجه ابن جرير (٥٤/٢٧) بسند صحيح على شرط البخاري.

*((Thiên thần đưa Ta lên trời, sau đó Ta được đưa lên đến một cái cây Sidrah, và Ta biết đó là cây Sidrah (cây táo), Ta biết lá và trái của nó, nhưng khi mệnh lệnh của bao phủ lên nó thì nó thay đổi đến nỗi không một ai có thể miêu tả về nó)). (Ibnu Jarir (27/54) với đường dẫn chính xác và trung thực theo điều kiện của Albukhari).*



### 3- Hadith từ Ubai bin Ka'ab رضي الله عنه

Ở trên đã có nói đến ông trong phần nói về lời dẫn của Ibnu Shihab thuật lại từ Anas bin Malik رضي الله عنه, và Anas bin Malik thuật lại từ ông. Ông bị những người dẫn truyền bóp méo danh (Abu Zhar) thành Ubai bin Ka'ab.

Ibnu Mardawiyah ghi lại từ đường dẫn Abi-d bin Umair thuật lại từ Ubai bin Ka'ab rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَمَّا أُسْرِيَ بِي رَأَيْتُ الْجَنَّةَ مِنْ دُرَّةٍ بَيْضَاءَ ، قُلْتُ: يَا جِبْرَائِيلُ!  
إِنَّهُمْ يَسْأَلُونِي عَنِ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: فَأَخْبِرُهُمْ أَنَّ أَرْضَهَا قَيْعَانُ، وَتُرَابُهَا  
الْمِسْكُ » . ذكره السيوطي في ((الخصائص)) (1/392)، وسكت عليه  
كعاداته!

**“Khi Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã nhìn thấy Thiên Đàng từ ngọc trai màu trắng, Ta nói: Đây Jibra-il! Quả thật họ đã hỏi Ta về Thiên Đàng? Jibra-il bảo: Hãy thông điệp cho họ biết vùng đất của nó là vùng đất bằng phẳng và không cây cối và đất bụi của nó là xạ hương”.** (Assuyu-ti có đề cập hadith này trong (Alkhasa-is: 1/392), và không nói gì như thường lệ.).

Và Abi-d bị Umair là Allaythi, một người Tabi'y (chỉ gặp được Sahabah) trung thực và và dẫn truyền chính xác.

Assuyu-ti cũng ghi nhận một lời dẫn khác từ Ibnu Mardawiyah với đường truyền từ Qata-dah thuật lại từ Mujahi từ Ibnu Abbas từ Ubai bin Ka'ab rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَيْلَةَ أُسْرِي بِي وَجَدْتُ رِيحاً طَيِّبَةً، فَقُلْتُ: يَا جِبْرِيْلُ! مَا هَذِهِ؟  
قَالَ: هَذِهِ الْمَاشِطَةُ وَرَوْجُهَا وَابْنُهَا، بَيْنَمَا هِيَ تَمْشِي ابْنَةَ فِرْعَوْنَ إِذْ  
سَقَطَ الْمَشْطُ مِنْ يَدِهَا، فَقَالَتْ: تَعِسَ فِرْعَوْنَ فَأَخْبَرْتُ أَبَاهَا  
فَقَتَلَهَا »

*“Vào đêm Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã nghĩ thấy một hương thơm ngào ngạt, Ta hỏi: Thưa Jibril! Cái gì vậy? Jibril bảo: Đây là Ma-shitah cùng với chồng và các con của bà, khi bà chải tóc cho con gái của Fir'aun (Pharaon) thì vô ý tay bà làm rơi chiếc lược và bà đã nói: Bất hạnh cho Fir'aun, con gái của Fir'aun tâu lại với cha và hắn đã giết bà.”*

Ông cũng không nói gì về đường dẫn truyền của Hadith này. Tuy nhiên, Hadith có nội dung tương đồng với Hadith của Ibnu Abbas, nên mức độ xác thực của nó được cho là mạnh, điều này sẽ được nói dưới đây Insha-Allah.

## 4- Hadith từ Buraidah bin Al-Husaib

### Al-Aslami رضي الله عنه

Abu Tumaylah thuật lại từ Azzubair bin Jana-dah, Azzubair thuật lại từ con trai của Buraidah, và con trai của ông thuật lại từ ông rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَمَّا كَانَ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي، فَأَتَى جِبْرِيلُ الصَّخْرَةَ الَّتِي بِنَيْتِ الْمَقْدَسِ، فَوَضَعَ أَصْبَعَهُ فِيهَا، فَخَرَّقَهَا، فَشَدَّ بِهَا الْبُرَاقَ » أخرجه الترمذي (٣١٣٢)، وابن حبان (٣٤ - موارد)، والحاكم (٣٦٠/٢).

*“Vào đêm Ta được đưa đi dạ hành, Jibril đã đến một tảng đá tại ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem, ngài đặt ngón tay vào và làm thủng nó rồi ngài buộc con Buraq vào nó.”* (Tirmizhi (3132), Ibnu Hibban (Mawa-rid: 34), và Hakim (2/360).

Đây là lời dẫn của Albazar, ông nói: ((Chúng tôi không biết về Azzubair bin Jana-dah mà chỉ biết Abu Tumaylah là người dẫn truyền nó, và chúng tôi không biết Hadith này đến từ ai khác ngoài Buraidah cả.)).

Tôi (Albani) nói: Tirmizhi đã cho rằng Hadith này khác thường tức kém trung thực, có thể nguyên nhân là do Azzubair bin Jana-dah vì ông không được một ai đánh giá là người chính xác trong dẫn truyền ngoài Ibnu Hibban cả, ông là người mà ai cũng biết là

người dẫn truyền thiếu chính xác, Abu Hatim nói: ((*Sheikh là người không được biết đến nhiều.*)), tương tự như vậy Al-Hafizh đã nói trong Taqrib: ((*Ông ấy là người dẫn truyền có mức độ chính xác trung bình.*)). Còn Azzahabi thì nói trong Mi-zan: ((*Ibnu Hibban đã nhắc tên ông trong Thiqat (những người dẫn truyền chính xác), là một điều sai lầm cho ai đó nói: Ông ấy không được ai biết đến, nếu như Ibnu Jawzi không nhắc đến ông ấy thì tôi đã không nhắc đến ông ấy.*)). Và điều này giống như ông đã đồng thuận với lời của Al-Hakim ở cuối Hadith: ((*Đường dẫn truyền trung thực, Abu Tumaylah và Azzubair là hai người dẫn truyền chính xác đáng tin cậy.*)). Tuy nhiên, vẫn không yên tâm về tính hợp lệ của Hadith này vì Azzubair là người không được biết đến nhiều, hơn nữa Hadith này lại khác với Hadith được cho là xác thực của Thabit thuật lại từ Anas với chi tiết: ((*Người ﷺ đã buộc nó tại chỗ dành cho các vị Nabi buộc vật cưỡi của họ*)).

Dù vậy, Hadith này vẫn có một số chi tiết trung thực sẽ được nói đến Insha-Allah!

Azzarqa-ni cũng đã nỗ lực kết hợp hai Hadith lại với nhau trong ((*Giải thích Al-Mawa-hib Alladunniyah*)) theo nguyên bản của nó (6/49), nhưng không cần thiết phải đề cập đến.

## 5- Hadith từ Jabir bin Abdullah Al-Ansari رضي الله عنه

Hadith này được Ibnu Shihab dẫn truyền, ông nói: Abu Salmah bin Abdurrahman kể lại cho tôi rằng ông đã nghe Jabir bin Abdullah رضي الله عنه nói: Tôi đã nghe Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَمَّا كَذَّبْتَنِي فُرُئِشُ [حِينَ أُسْرِيَ بِي إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ] قُمْتُ فِي الْحَجْرِ فَجَلَّى اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظَرُ إِلَيْهِ » أخرجه أحمد (3/377)، والبخاري (3886، 4710)، ومسلم (276)، والترمذي (3133)، وصححه، والبعثي (3762).

*“Khi mà những người Quraish phủ nhận Ta [lời Ahmad: lúc Ta được đưa đi dạo hành đến ngôi đền thiêng Maqdis - Jerusalem], Ta đã đứng trong Hijr (vành hình cung nằm bên trái của ngôi đền Ka'bah được gọi là Hijr Isamel) rồi Allah cho Ta nhìn thấy ngôi đền thiêng Maqdis, thế là Ta vừa quan sát và vừa nói cho họ biết về những dấu hiệu cũng như các đặc điểm của ngôi đền thiêng đó.” (Ahmad (3/377), Albukhari (3886, 4710), Muslim (276), Tirmizhi (3133) và Albaghawi (3762)).*

Lời trong móc vuông là của Ahmad, và Hadith này được Albukhari chú thích, và AlHafizh nói (8/392): ((Azzahli tiếp nối Hadith này trong (Azzahriyat) và

được Qasim bin Thabit ghi lại trong (Addala-il: Các bằng chứng) cũng từ đường dẫn truyền trên với lời: ((Những người Quraish đã đến gặp Abu Bakr và nói: Ông thầy thế nào về người bạn của ông! Y bảo y đã đi đến ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem rồi quay về lại Makkah chỉ trong một đêm duy nhất?! Abu Bakar nói: Người nói như vậy thật sao? Họ bảo: Đúng vậy. Abu Bakr nói: Vậy, chắc chắn là Người nói thật.))).

Còn trong một chỗ khác (7/199) của Albayhaqi trong (Addala-il: Các bằng chứng) thì ghi: ((Abu Bakr nói: Đúng, quả thật tôi đã tin Người về những sự việc còn xa vời hơn thế, tôi đã tin Người về thông điệp được ban xuống từ trên trời. Thế là Abu Bakr được đặt với biệt danh là Assiddiq (Người tuyệt đối trung thực trong niềm tin.))).

Abdul-Karim Al-Jazri thuật lại từ Ata' và Ata' thuật lại từ Jabir رضي الله عنه rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَيْلَةَ أُسْرِي بِي مَرَرْتُ عَلَى جِبْرِيلَ فِي الْمَلَأِ الْأَعْلَى، كَالْحِلْسِ الْبَالِي مِنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ » أخرجه ابن أبي عاصم في ((السنة)) (٦٢١ - بتحقيقي) وغيره بإسناد جيد، وهو مخرج في ((الصحيحه)) (٢٢٨٩)، وعزاه السيوطي (٣٩٣/١) لابن مردويه والطبراني في ((الأوسط))، وصحح إسناده.

“Đêm Ta được đi dạ hành, Ta đã đi ngang Đại Thiên thần Jibril cùng với các Thiên thần trên tầng trời cao nhất, trong họ khép nép vì kính sợ Allah.” (Ibnu Abu A-

sim ghi lại (Assunnah: 621 – đã được xác thực) cùng với những người khác với đường dẫn truyền khá tốt, nó được ghi trong (Assahihah: 2289), Assuyu-ti đã xác nhận (1/398) từ đường dẫn của Ibnu Mardawiyah, và Attabra-ni trong (Al-Awsat) và đã xác nhận đường truyền hợp lệ).

Và trong (Addar: 4/152) Attabra-ni có phần bổ sung rằng trong lời dẫn của Ibnu Mardawiyah:

« مَرَرْتُ عَلَى جِبْرِيلَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ، فَإِذَا هُوَ كَأَنَّهُ جَلَسَ بِالِ  
مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ »

“Ta đi ngang qua Jibril trong tầng trời thứ tư, Ta thấy Y khếp nép vì kính sợ Allah.”

## 6- Hadith từ Huzhaifah bin Al-Yaman

ﷺ

A-sim bin Bahdalah thuật lại từ Zir bin Hubaish, và Zir thuật lại từ Huzhaifah bin Al-yaman rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« أُتَيْتُ بِالْبُرَاقِ وَهُوَ دَابَّةٌ أَبْيَضٌ طَوِيلٌ [الظَّهْرِ مَمْدُودَةٍ هَكَذَا  
(ت)] يَضَعُ حَافِرُهُ عِنْدَ مَنْتَهَى طَرْفِهِ فَلَمْ نُزَايِلْ ظَهْرَهُ أَنَا وَجِبْرِيلُ  
حَتَّى أَتَيْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَفُتِحَتْ لَنَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَرَأَيْتُ الْجَنَّةَ  
وَالنَّارَ [وَوَعَدَ الآخِرَةَ أَجْمَعَ ثُمَّ عَادَا عَوْدَهُمَا عَلَى بَدْيِهِمَا (حم)] »

*“Một con Buraq được mang đến cho Ta, đó là một con vật màu trắng dài [Lời Tirmizhi: lưng của nó dài như thế này], mỗi một bước sải của nó vụt xa một tầm nhìn, và Ta và Jibril đã không rời khỏi lưng của nó cho tới khi tới được ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem. Rồi các cửa trời được mở ra và Ta đã nhìn thấy Thiên Đàng và Hỏa ngục [Lời Ahmad: tất cả đều được hứa ở Ngày sau, sau đó hai người họ được trở về nơi ban đầu.]”.*

Huzhaifah nói: Người ﷺ không dâng lễ nguyện tại ngôi đền thiêng Maqdis.

Zir nói: Tôi nói với ông ấy: Không, quả thật Người ﷺ đã dâng lễ nguyện ở đó.

Huzhaifah nói: Này, người đầu hỏi, cậu tên gì? Quả thật, tôi chỉ biết mặt cậu nhưng không hề biết tên cậu.

Zir nói: Tôi trả lời: Tôi là Zir bin Hubaish.

Huzhaifah nói: Làm sao cậu biết rằng Người ﷺ thực sự đã dâng lễ nguyện Salah ở đó?

Zir nói: Tôi nói: Allah, Đấng Tối cao đã phán rằng:



﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾﴾ [سورة الإسراء: ١]

﴿Quang vinh thay cho Đấng đã đưa người bề tôi của Ngài đi hành trong đêm từ thánh đường Al-Haram (Makkah) đến thánh đường Al-Aqsa (Jerusalem), nơi đã được TA ban phúc, để TA phơi bày cho y thấy các dấu hiệu của TA. Quả thật, Ngài là Đấng hằng nghe và hằng thấy.﴾ (Chương 17 – Al-Isra, câu 1).

Huzhaifah nói: Vậy, cậu có thấy nói Người ﷺ dâng lễ nguyện Salah không? Nếu thực sự Người đã dâng lễ nguyện Salah thì chắc chắn các người sẽ dâng lễ nguyện Salah ở đó như các người đã dâng lễ. (Trong một lời dẫn khác của Tirmizhi: Nếu Người đã dâng lễ nguyện Salah nơi đó thì các người sẽ được qui định dâng lễ nguyện tại nơi đó như các người được qui định dâng lễ nguyện Salah tại tại thánh đường Alharam – Makkah).

Zir nói: Và Người ﷺ đã cột con vật tại chỗ mà các vị Nabi đã cột con vật cưỡi của họ.

Huzhaifah nói: Hoặc có thể Người ﷺ sợ con vật chạy mất vì đó là con vật được Allah mang đến cho

Người. (Trong một lời dẫn của Ahmad: Sau đó, ông bật cười, tôi (Zir) nhìn thấy cả răng hàm của ông. Ông nói: Họ nói rằng Người đã cột nó, tại sao chứ? Chẳng lẽ Người sợ nó sẽ chạy mất ư? Quả thật, Người đã được ban cho kiến thức ở cõi vô hình.).

Hadith được ghi lại bởi Ahmad (5/387, 392, 394), Tirmizhi (3147), Ibnu Hibban (33), Alhakim (2/359), và họ đã xác nhận là Hadith xác thực, Azzahabi cũng đồng thuận với họ, nhưng thật ra đây chỉ là Hadith tốt thôi bởi A-sim bin Bahdalah đã dẫn lời rất khác với chi tiết ai cũng biết, và đó là trong (Assahihah: 847).

Hadith này cũng được trích dẫn bởi Ibnu Abu Shaybah, Annasa-i, Ibnu Mardawiyah, và Albayhaqi, như trong (Al-Khasa-is: 1/393), và ngay cả Ibnu Jarir cũng trích dẫn nó (15/15 – 16).

Còn Annasa-i chỉ trích dẫn trong (Alkubra) chứ không được in, trong đó, có những phần ở Damascus, và một trong số đó nằm trong (Tafseer) được Ibnu Khathir trích dẫn.

Và hãy biết rằng trong Hadith của Huzhaifah này là một bài học về ngôn từ, và một người Sahabah có thể sẽ có quan điểm trái với thực tế của nhiều vị Sahabah khác. Bởi lẽ đó, các học giả đều đồng thuận quan điểm rằng sự khẳng định luôn được ưu tiên hơn sự phủ nhận, và người học thuộc lòng được cho là sẽ thuyết phục hơn người không học thuộc lòng. Do đó, sự

phủ nhận của Huzhaifah về việc dâng lễ nguyện Salah của Người ﷺ tại ngôi đền thiêng Maqdis và việc cột con Buraq là không có giá trị vì đã có nhiều Sahabah khẳng định hai điều đó, và Zir ﷺ cũng đã cố tình phản đối Huzhaifah về những gì ông ấy đã phủ nhận, bởi điều này mà Ibnu Kathir đã nói: ((*Đây là những gì Huzhaifah ﷺ nói, còn những gì mà các vị Sahabah khác thuật lại từ Thiên sứ của Allah ﷺ khẳng định việc cột con vật và việc Người đã dâng lễ nguyện Salah tại ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem – trong các Hadith đã được nói ở trên – được coi là đúng và xác thực hơn.*)).

## 7- Hadith từ Shaddad bin Aws ﷺ

Ishaq bin Ibrahim bin Al-Dhahak Azzabi-di nói: Amru bin Al-Harith thuật lại từ Abdullah bin Salam Al-Ash'ari, từ Muhammad bin Al-Walid bin A-mir Azzubaidi: Al-Walid bin Abdurrahman bin Jubair bin Nafir thuật lại từ Shaddad bin Aws: Chúng tôi nói: Thưa Thiên sứ của Allah! Người được đưa đi dạ hành như thế nào? Người ﷺ nói:

« صَلَّيْتُ لِأَصْحَابِي صَلَاةَ الْعَتَمَةِ بِمَكَّةَ مُعْتَمًا ، فَأَتَانِي جِبْرِيلُ بِدَابَّةٍ بَيْضَاءَ فَوْقَ الْحِمَارِ وَدُونَ الْبَعْلِ ، فَقَالَ : ارْكَبْ ، فَاسْتَصَعَبْتَ عَلَيَّ ، فَأَدَارَهَا بِأُذُنِهَا حَتَّى حَمَلْتَنِي عَلَيْهَا ، فَاَنْطَلَقَتْ

تَهْوِي بِنَا تَضَعُ حَافِرَهَا حَيْثُ أَدْرَكَ طَرْفُهَا ، حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى أَرْضِ  
 ذَاتِ نَخْلٍ ، فَقَالَ : انزِلْ فَنَزَلْتُ ، ثُمَّ قَالَ : صَلِّ فَصَلَّيْتُ ثُمَّ رَكِبْنَا ،  
 فَقَالَ لِي : أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتُ ؟ قُلْتُ : اللَّهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : صَلَّيْتُ  
 بِيَثْرَبَ صَلَّيْتُ بِطَيْبَةَ ، ثُمَّ انْطَلَقْتُ تَهْوِي بِنَا تَضَعُ حَافِرَهَا حَيْثُ  
 أَدْرَكَ طَرْفُهَا ، حَتَّى بَلَّغْنَا أَرْضًا بَيْضَاءَ ، فَقَالَ لِي : انزِلْ فَنَزَلْتُ ،  
 ثُمَّ قَالَ لِي : صَلِّ فَصَلَّيْتُ ثُمَّ رَكِبْنَا ، فَقَالَ : تَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتُ ؟  
 قُلْتُ : اللَّهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : صَلَّيْتُ بِمَدْيَنَ صَلَّيْتُ عِنْدَ شَجَرَةِ مُوسَى  
 ، ثُمَّ انْطَلَقْتُ تَهْوِي بِنَا تَضَعُ حَافِرَهَا أَوْ يَقَعُ حَافِرَهَا حَيْثُ أَدْرَكَ  
 طَرْفُهَا ، ثُمَّ ارْتَفَعْنَا ، فَقَالَ : انزِلْ فَنَزَلْتُ ، فَقَالَ : صَلِّ فَصَلَّيْتُ ثُمَّ  
 رَكِبْنَا ، فَقَالَ : أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتُ ؟ قُلْتُ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ :  
 صَلَّيْتُ بِبَيْتِ لَحْمٍ حَيْثُ وُلِدَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ، الْمَسِيحِ ابْنِ  
 مَرْيَمَ ، ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى دَخَلْنَا الْمَدِينَةَ مِنْ بَابِهَا الِيمَانِيَّ ، فَأَتَى  
 قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ ، فَرَبَطَ دَابَّتَهُ ، وَدَخَلْنَا الْمَسْجِدَ مِنْ بَابِ تَمِيلٍ فِيهِ  
 الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ، فَصَلَّيْتُ مِنَ الْمَسْجِدِ حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ ، وَأَخَذَنِي  
 مِنَ الْعَطَشِ أَشَدَّ مَا أَخَذَنِي ، فَأَتَيْتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ وَفِي  
 الْآخَرَ عَسَلٌ ، أُرْسِلَ إِلَيَّ بِهِمَا جَمِيعًا ، فَعَدَلْتُ بَيْنَهُمَا ، ثُمَّ هَدَانِي

اللَّهُ لَهُ ، فَأَخَذْتُ اللَّيْلَانَ فَشَرِبْتُ حَتَّى قَرَعْتُ بِهِ جَبِينِي ، وَبَيْنَ يَدَيَّ شَيْخٌ مُتَكِيٌّ ، فَقَالَ : أَخَذَ صَاحِبُكَ الْفِطْرَةَ ، أَوْ قَالَ : بِالْفِطْرَةِ ، ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى أَتَيْنَا الْوَادِيَ الَّذِي بِالْمَدِينَةِ ، فَإِذَا جَهَنَّمُ تَنَكَّشُفٌ عَنْ مِثْلِ الزَّرِّيِّ ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ وَجَدْتَهَا ؟ قَالَ : مِثْلٌ ، وَذَكَرَ شَيْئًا ذَهَبَ عَنِّي ، ثُمَّ مَرَرْنَا بِعَيْرٍ لِقُرَيْشٍ بِمَكَانٍ كَذَا وَكَذَا قَدْ أَضَلُّوا بِعَيْرًا لَهُمْ ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِمْ ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ هَذَا صَوْتُ مُحَمَّدٍ ، ثُمَّ أَتَيْتُ أَصْحَابِي قَبْلَ الصُّبْحِ بِمَكَّةَ ، فَأَتَانِي أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيْنَ كُنْتَ اللَّيْلَةَ ؟ فَقَدِ التَّمَسْتُكَ فِي مَكَانِكَ ، فَقَالَ : إِنِّي أَتَيْتُ بَيْتَ الْمُقَدَّسِ اللَّيْلَةَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهُ مَسِيرَةٌ شَهْرٍ فَصَفُّهُ لِي ، فَفَتَحَ لِي شِرَاكَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ ، لَا يَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْبَأْتُهُمْ عَنْهُ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، وَقَالَ الْمُشْرِكُونَ : انْظُرُوا إِلَى ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ ، يَزْعُمُ أَنَّهُ أَتَى بَيْتَ الْمُقَدَّسِ اللَّيْلَةَ ، فَقَالَ : إِنَّ مِنْ آيَةٍ مَا أَقُولُ لَكُمْ أَيُّ مَرَرْتُ بِعَيْرٍ لَكُمْ بِمَكَانٍ كَذَا وَكَذَا ، يَقْدُمُهُمْ جَمَلٌ آدَمٌ عَلَيْهِ مِسْحٌ أَسْوَدٌ ، وَغَرَارَتَانِ سَوْدَاوَانِ .»

*((Ta cùng với các vị báng hữu của Ta dâng lễ nguyện Salah đêm khuya xong thì Jibril ﷺ đến với*

*một con vật cưỡi màu trắng to hơn con lừa nhưng nhỏ hơn con la. Đại Thiên thần bảo: Hãy lên lưng của nó đi, nhưng con vật đã gây khó cho Ta, Jibril nói khẽ vào tai của nó, sau đó, ngài đưa Ta lên lưng nó, nó di chuyển đưa bọn Ta đi, mỗi một bước sải của nó đi xa một tầm nhìn.*

*Nó đưa bọn Ta đi cho đến khi tới một vùng đất toàn là cây chà là. Jibril bảo Ta xuống và bảo Ta dâng lễ nguyện Salah. Ta dâng lễ nguyện Salah xong rồi lên lưng con vật trở lại. Jibril bảo: Ngươi có biết ngươi đã dâng lễ nguyện ở nào không? Ta nói: Allah là Đấng biết rõ hơn ai hết. Jibril bảo: Người đã dâng lễ nguyện Salah tại Yathrib (Madinah), Ngươi đã dâng lễ tại Taibah.*

*Sau đó, con vật đưa chúng đi tiếp, mỗi một bước sải của nó vụt xa đến một tầm nhìn. Kế đến, bọn Ta đến một vùng đất, dường như đó là những lâu đài. Jibril bảo Ta xuống và bảo Ta dâng lễ nguyện Salah. Dâng lễ nguyện xong, bọn Ta cưỡi lên con vật trở lại. Jibril bảo: Ngươi có biết Ngươi đã dâng lễ nguyện tại nơi nào không? Ta nói: Allah là Đấng biết rõ hơn ai hết. Jibril bảo: Ngươi đã dâng lễ nguyện tại Baytul-lahm, nơi sinh của Nabi Ysa – Masih (Giê-su con trai của Maryam).*

*Sau đó, con vật đưa bọn Ta đi tiếp cho đến khi vào tới thành phố, bọn Ta đã vào từ cổng Alyama-*

ni<sup>(14)</sup>. *Jibril đến chỗ chính giữa của Thánh đường, và cột con vật tại đó. Bọn Ta đi vào Thánh đường từ cánh cửa mà ánh mặt trời và mặt trăng thường lọt xuyên vào. Bọn Ta đã dâng lễ nguyện Salah từ trong Thánh đường theo ý muốn của Allah.*

*Rồi Ngài khiến Ta cảm thấy khát, rồi hai cốc thức uống được mang đến cho Ta, một cốc là sữa và một cốc là mật ong, hai cốc được mang đến cho Ta cùng một lúc, Ta đang do dự một trong hai, rồi Allah hướng dẫn Ta, thế là Ta đã chọn lấy cốc sữa, Ta đã uống nó đến đổ mồ hôi trán, và trước mặt Ta là một ông lão đang tựa người bên nhà của ông nói: Người đồng hành của ngài đã chọn theo bản chất tự nhiên, chắc chắn y sẽ được hướng dẫn.*

*Sau đó, Ta được đưa đi, Ta đã đi ngang qua một đoàn lữ hành Quraish tại chỗ này chỗ này, có một con lạc đà chạy lạc khỏi đàn và một người đàn ông đã tìm được, Ta đã chào Salam đến họ và một số người trong bọn họ bảo: Đây là tiếng của Muhammad.*

*Sau đó, Ta trở về với các bạn đạo hữu của Ta tại Makkah trước khi trời sáng. Abu Bakr đến gặp Ta và nói: Thừa Thiên sứ của Allah! Đêm qua Người đã ở đâu? Quả thật tôi đã tìm Người khắp nơi. Ta nói:*

---

<sup>(14)</sup> Nguyên bản trong (Addar), còn trong (Majmu Azzawa-id) được ghi công thứ tám, và trong (Al-Khasa-is) lại ghi là công thứ hai.

*Người có biết là đêm qua Ta đã đi đến ngôi đền thiêng Maqdis – Jarusalem không? Y bảo: Thưa Thiên sứ của Allah! Quả thật nó ở xa đến cả một tháng đi đường mà, Người hãy mô tả lại cho tôi nghe thế nào đi!*

*Thế là mọi thứ hiện ra như thể Ta đang nhìn ngắm nó, Abu Bakr không hề hỏi Ta một điều gì ngoại trừ Ta chỉ thông điệp cho y biết. Abu Bakr nói: Tôi xin chứng nhận Người đích thực là Thiên sứ của Allah. Những người đa thân nhìn Ibnu Abu Kashah nói: Y bảo y đã đến ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem chỉ trong một đêm?!*

*Quả thật, một trong các minh chứng cho điều Ta nói là quả thật Ta đã đi ngang một đoàn lữ hành thuộc bộ tộc của các người tại chỗ này chỗ này, rồi đã có một con lạc đà của họ bị thất lạc và có một người đã tìm thấy nó và mang lại cho họ, họ đã dừng chân chỗ này rồi chỗ này, và họ sẽ về với các người vào ngày này ngày này, dẫn đầu họ là một con lạc đà to lớn, trên lưng nó chở hai bao tải màu đen.)).*

Và vào ngày hôm đó, những người chức sắc đã trông ngóng đến khoảng giữa trưa thì đoàn lữ hành đó về đến nơi, dẫn đầu là một con lạc đà như Nabi ﷺ đã mô tả.

Al-Hafizh Ibnu Kathir đã đề cập đến Hadith này từ lời dẫn của Ibnu Abu Hatim trong Tafseer của ông,



và Albayhaqi cũng thế đồng thời ông nói: ((*Đường dẫn truyền này hợp lệ nhưng Hadith này được dẫn lời khác biệt với các Hadith khác, chúng tôi sẽ đề cập điều đó Insha-Allah khi gặp.*)).

Ibnu Kathir nói: ((*Nhiều Hadith nói về Al-Isra' (chuyến dạ hành) đều có nội dung và bối cảnh như trong Hadith này ... và không nghi ngờ gì nữa rằng Hadith này đã chứa đựng nhiều chi tiết, trong đó, có những chi tiết là xác thực giống như Albayhaqi đã đề cập nhưng cũng có những chi tiết không trung thực như lễ nguyện Salah tại Baitul-Lahm và sự hạch hỏi của Assiddiq (Abu Bakr) về đặc điểm của ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem và những gì liên quan khác. Allah là Đáng hiểu biết hơn hết.*)).

Tôi (Albani) nói: Việc Albayhaqi xác nhận đường dẫn truyền của Hadith này là hợp lệ đối với tôi thì còn phải xem xét – với các chi tiết không xác thực trong nội dung Hadith – và đó là vấn đề ở Ishaq Azzubaidi, ông là người dẫn truyền đã có nhiều ý kiến đánh giá khác nhau. AlHaythami đã phê bình ông, ông ta nói (1/74): ((*Al-bazar và Attabra-ni đã ghi lại trong (AlKabir), trong đó Ishaq bin Ibrahim Ibnu Al'Ala' được Yahya bin Mu'ayyin cho là đáng tin nhưng Annasa-i lại cho ông là người kém chính xác.*)).

Còn Al-Hafizh nói trong (Taqrib): ((*Ông ấy là người dẫn truyền trung thực nhưng có nhiều nợ vụ,*

và Muhammad bin Awf cho rằng ông ta là người nói dối.)).

## 8- Hadith từ Suhaib

Ibnu Lahi'ah thuật lại từ Suhaib:

*((Vào đêm Thiên sứ của Allah ﷺ được đưa đi dạ hành thì người ta đã mang đến cho Người nước, rồi rượu, rồi sữa, Người ﷺ đã chọn lấy sữa. Đại Thiên thần Jibril nói với Người: Người đã hành động theo bản chất tự nhiên, nó được làm thức ăn cho tất cả mọi động vật, nếu như người chọn rượu thì người và cộng đồng của người sẽ lạc lối, và người từng là người thuộc những người này. Đại Thiên thần chỉ tay vào một thung lũng trong đó có Hỏa ngục. Thế là Người nhìn vào thì thấy lửa đang cháy bùng.)).*

Hadith được Ibnu Mardawiyah ghi lại, Attabrani ghi trong (AlKabir) với một lời dẫn khác. Assuyu-ti đã có đề cập đến trong (AlKhasa-is: 1/396 – 397) nhưng có nhận xét gì như thường lệ.

Al-Haythami đã có sự phê bình về Ibnu Lahi'ah (1/78) rằng ông ta là người dẫn truyền yếu kém, lý do là ông ta được biết là người ghi nhớ rất kém.

## 9- Hadith từ Abdurrahman bin Qurt

Miskin bin Maymun nói: Urwah bin Ruwaim thuật lại tôi nghe từ Abdurrahman bin Qurt rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

*((Đêm Ta được đưa đi dạ hành từ Thánh đường Al-Haram – Makkah.))*

Ngay chỗ khoảng giữa Maqam (Ibrahim) và chỗ giếng nước Zamzam, Jibra-il ở bên phải Người và Mi-ka-il ở bên trái Người, họ bay cho tới khi lên đến các tầng trời trên cao nhất, rồi khi trở lại, Người ﷺ bảo:

*((Ta đã nghe thấy từ các tầng trời cao nhất tiếng Tasbih và Takbir:*

( سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ الْعَلَا ذِي الْمُهَابَةِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى )

*(Vinh quang thay Thượng Đế của các tầng trời cao nhất, Đáng có quyền năng Tối Cao.))*

Tương tự, Azzahabi cũng ghi Hadith này trong (Mi-zan) với đường dẫn truyền của ông đến từ Sa-eed bin Mansur: Miskin thuật lại cho chúng tôi nghe điều này, và ông nói: *((Tôi không biết về Hadith đó, và tất cả thông điệp của y đều không xác thực.))*. Rồi ông cũng nói: *((Hadith này cũng được Abu Na'im ghi trong (Awa-li Sa-eed) và đã xác nhận là đúng và hợp lệ.))*.

Al-Haythami ủng hộ (1/78) Hadith này trong (Al-Kabir và Al-Awsat) của Attabra-ni nhưng đã nhận định Miskin là yếu kém. Và từ đường dẫn này Albukhari cũng đã ghi nhận trong (Lịch sử) và Ibnu Assakan trong (Al-Isa-bah). Assuyu-ti đã nhấn mạnh thêm cho Hadith này (Al-Khasa-is: 1/409) khi ông trích dẫn lời dẫn của Sa-eed bin Mansur (Sunnah), Attabra-ni, Ibnu Mardawiyah và Abu Na-im (Al-Ma'rifah), và cũng như thường lễ Assuyutu-ni không nhận xét gì như thường lệ. Còn riêng đối với tiền sĩ Al-Hiras thì ông cho rằng Hadith này là Irsal (lời của Tabi-y), ông nói: ((*Abdurrahman bin Qurt là một người Tabi-y (người thời sau Sahabah, tức tiếp nối theo sau Sahabah và nhìn thấy mặt họ, cho nên Hadith là Mursal (bị gián đoạn khỏi Sahabah).*)).

Điều này có nghĩa là họ đã nghĩ rằng Abdurrahman bin Qurt đã dẫn truyền từ Huzaifah, một người Tabi-y, nhưng thực chất đó là Aththuma-li Al-Hasami thuộc cư dân Sufah, quả thật trong (Attazhib) đã có sự phân biệt rõ giữa hai người này, và trong phần giải thích lần cuối, Hadith này được ghi lại trong (Al-Isa-bah).

Tổng kết lại các lời nói trên: Quả thật, điểm yếu của Hadith này là không rõ lai lịch chứ không phải là Irsal. Riêng Ibnu Kathir thì vẫn im lặng không có nhận xét.

## 10- Hadith từ Abdullah bin Abbas رضي الله عنه

Có nhiều đường dẫn đến từ ông:

**Thứ nhất:** Qa-bus thuật lại từ cha của ông và cha của ông thuật lại từ Abdullah bin Abbas رضي الله عنه rằng:

((Vào đêm Nabi ﷺ được đưa đi dạ hành, Người đã vào Thiên Đàng, Người nghe thấy tiếng văng vẳng nơi đó, Người hỏi: Này Jibril! Đó là tiếng gì vậy? Jibril bảo: Đó là Bilal - người Azan. Thế là, khi Nabi ﷺ trở về với mọi người, Người nói:

« قَدْ أَفْلَحَ بِلَالٌ رَأَيْتُ لَهُ كَذَا وَكَذَا »

*“Bilah thực sự đã thành đạt, Ta đã thấy y thế này thế này.”*

Người ﷺ đã gặp được Musa عليه السلام và Musa đã đón chào Người: Rất vinh hạnh chào đón Nabi Al-Ummi (không biết đọc và không biết viết). Người ﷺ mô tả:

« وَهُوَ رَجُلٌ آدَمُ طَوِيلٌ سَبَطُ شَعْرِهِ مَعَ أُذُنَيْهِ أَوْ فَوْقَهُمَا »

*“Người (Musa عليه السلام) là một người cao to như Adam, dáng thẳng, tóc của người ngang tai hoặc trên một chút.”*

Người hỏi Jibril: Đây là ai? Jibril bảo: Đây là Musa عليه السلام.

Người عليه السلام tiếp tục được đưa đi, Người gặp được Ysa عليه السلام và Ysa đã chào đón Người. Người hỏi Jibril: Ai đây? Jibril bảo: Đây là Ysa عليه السلام.

Người عليه السلام tiếp tục đi, Người gặp một ông lão nghiêm nghị đáng kính, ông đã chào Salam và nói lời chào đón Người, tất cả họ đều chào Salam đến Người, Người hỏi Jibril: Đây là ai? Jibril bảo: Đây là người cha của người, Ibrahim.

Rồi Người nhìn vào Hỏa ngục, Người thấy có một đám người đang ăn xác chết đã thối rửa. Người hỏi: Đám người đó là ai thế thưa Jibril? Jibril bảo: Đó là đám người đã ăn thịt người. Rồi Người thấy một người đàn ông có màu da đỏ xanh với bộ tóc rối bù, Người hỏi: Đây là ai thưa Jibril? Jibril bảo: Đây là kẻ đã làm hại con lạc đà cái (đó là Qidar bị Salif thuộc cộng đồng của Nabi Salih, y đã giết hại con lạc đà cái được Allah ban xuống làm minh chứng cho Nabi Salih).

Rồi khi Nabi vào Thánh đường Al-Aqsa, Người đã dâng lễ nguyện Salah, và khi Người nhìn xung quanh thì thấy các vị Nabi đã tập trung cùng dâng lễ nguyện Salah với Người.

Và khi Người sắp rời đi thì có hai cốc được mang đến: một cốc bên phải và một cốc ở bên trái, một cốc là sữa và một cốc là mật ong. Người đã chọn lấy cốc sữa và uống nó, và vị mang cốc sữa nói: Người đã hành động theo bản chất tự nhiên.)).

Hadith được ghi lại bởi Ahmad (1/257) và những người khác. Ibnu Kathir nói: (xác thực), và Assuyu-ti cũng đồng quan điểm với ông được nói trong (Al-Khasa-is: 1/397), đây rõ ràng là sự đánh giá có sự thông cảm cho qua bởi quả thật Qabus – Ibnu Abu Zhibyan – đã được nhận xét chưa đúng mức như được nói trong (Taqrib).

**Thứ hai:** Thabit bin Abu Zaid nói: Hilal thuật lại từ Akramah, Akramah thuật lại từ Abdullah bin Abbas nói:

Nabi ﷺ được đưa đi dạ hành đến ngôi đền thiêng Al-Maqdis – Jerusalem rồi Người được đưa trở về trong một đêm. Người đã nói lại cho họ nghe về cuộc hành trình của Người và những chứng cứ của ngôi đền thiêng Maqdis và đoàn lữ hành của họ.

Mọi người đã nói: Chẳng lẽ chúng ta lại tin Muhammad về điều y nói ư?! Thế là họ đã bỏ đạo và trở lại với sự vô đức tin nên Allah đã chặt đứt cổ của họ cùng với Abu Jahal.

Abu Jahal đã nói: Muhammad đã hù dọa chúng ta bởi cây Zaqqum (một loại cây gai, trái cực đắng nơi

Hỏa ngục), nào hãy mang chà là và bơ lại để làm Zaqqum!

Người đã nhìn thấy nguyên hình của Dajjal – bằng mắt thật chứ không phải trong mơ, Người gặp được Nabi Ysa, Musa, Ibrahim (cầu xin Allah ban sự bằng an và phúc lành cho họ).

Có người đã hỏi Nabi ﷺ về Dajjal thì Người nói:

« رَأَيْتُهُ فَيَلْمَانِيًّا أَقْمَرَ هِجَانًا إِحْدَى عَيْنَيْهِ قَائِمَةٌ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ  
دُرِّيٌّ كَأَنَّ شَعَرَ رَأْسِهِ أَغْصَانُ شَجَرَةٍ وَرَأَيْتُ عَيْسَى شَابًّا أبيضَ  
جَعَدَ الرَّأْسِ حَدِيدَ الْبَصْرِ مُبْطِنَ الْخَلْقِ وَرَأَيْتُ مُوسَى أَسْحَمَ آدَمَ  
كَثِيرَ الشَّعْرِ - قَالَ حَسَنُ الشَّعْرَةِ - شَدِيدَ الْخَلْقِ وَنَظَرْتُ إِلَى  
إِبْرَاهِيمَ فَلَا أَنْظُرُ إِلَى إِرْبٍ مِنْ آرَابِهِ إِلَّا نَظَرْتُ إِلَيْهِ مِنِّي كَأَنَّهُ  
صَاحِبُكُمْ فَقَالَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَلِّمْ عَلَيَّ مَالِكٍ. فَسَلِّمْتُ  
عَلَيْهِ »

*“Ta thấy hân là người to lớn và da trắng<sup>(15)</sup>, một trong hai mắt của hân thẳng đứng trông giống như ngôi sao lấp lánh, tóc trên đầu của hân giống như những nhánh cây. Ta đã gặp Nabi Ysa, người là một người thanh niên, da trắng tóc xoăn, có cái nhìn sắc bén, và*

<sup>(15)</sup> Như được nói trong (Annihayah) và (Lisan).



*cái bụng thon. Và Ta đã gặp Nabi Musa có mà da của Adam (da ngăm đen), có nhiều tóc (trong một lời dẫn khác: tóc tốt), thân hình to cao và vạm vỡ. Và Ta nhìn ngắm Ibrahim, Ta nhìn người và nhìn Ta, người thực sự giống người bằng hữu của các người (Nabi muốn nói chính mình). Và Đại Thiên thần Jibril bảo: Ngươi hãy chào Salam đến vị vua. Thế là đã chào Salam đến người.”.*

Hadith được ghi lại bởi Ahmad (1/374), Assuyu-ti đã nhấn mạnh Hadith này (1/ 398) với lời dẫn của Abu Ya'la, Abu Na'im và Ibnu Mardawiyah. Ibnu Kathir nói: ((*Annasa-i đã ghi lại Hadith này từ đường dẫn Abu Zaid Thabit bin Yazid thuật lại từ Hilal – Ibnu Khibban, và đường dẫn truyền hợp lệ.*)).

Ông (Ibnu Kathir) cũng nói rằng đó là chỉ Hadith tốt thôi bởi Ibnu Khabban đã có lời phê bình về ông. Còn Al-Haythami thì nói (1/67): ((*Ahmad đã ghi nhận Hadith này và những người dẫn truyền đều là những người thuộc cấp đáng tin cậy, ngoại trừ chỉ có Hilal bin Khabban. Ông Yahya Al-Qattan nhận xét về ông nói: Ông đã có sự thay đổi vào khoảng thời gian trước khi chết. Còn Yahya bin Mu'ayyin lại nói: Ông ta không thay đổi và cũng không lẫn lộn điều gì, mà là người đáng tin cậy. Và Abu Ya'la cũng dẫn lời từ ông.*)).

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền Hadith này chỉ thuộc cấp khá tốt.

**Thứ ba:** Sufyan thuật lại: Amru thuật lại từ Akramah, và Akramah thuật lại từ Abdullah bin Abbas nói:

((Lời phán của Allah, Đấng Tối Cao:

﴿ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ﴾ [الإسراء/٦٠]

﴿Và những điều mà TA đã cho Người (Muhammad) thấy tận mắt chẳng qua là một sự thử thách cho nhân loại, và cây đáng bị nguyền rủa được ghi trong Qur'an cũng thế.﴾ (Chương 17 – Al-Isra, câu 60).

Đêm mà Nabi ﷺ được đi dạ hành đến ngôi đền thiêng Maqdis - Jerusalem, Allah đã phơi bày cho Thiên sứ của Ngài nhìn thấy tận mắt những điều mà Người đã nhìn thấy, chứ đó không phải là sự nhìn thấy trong giấc mơ khi nằm ngủ. Còn về **﴿cây đáng bị nguyền rủa được ghi trong Qur'an cũng thế﴾** ý nói cây Zaqum trong Hỏa ngục.)).

Hadith được Albukhari ghi nhận (3888, 4716, 6613), Albaghawi trong (Giải thích Sunnah: 3755), Ibnu Jarir (15/110), Hakim (2/362-363), Attabra-ni (Al-Kabir: 11641).

**Thứ tư:** Qata-dah thuật lại từ Abu Al'Aliyah: Con của người chú bác của Nabi các người – tức Abdullah bin Abbas ﷺ – nói rằng: ((Nabi ﷺ có nói:

« رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي فِي مُوسَى رَجُلًا آدَمَ طَوَالًا جَعْدًا ، كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ ، وَرَأَيْتُ عَيْسَى رَجُلًا مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ ، سَبَطَ الرَّأْسِ ، وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَالذَّجَالَ .»

في آياتٍ أَرَاهُنَّ اللهُ إِيَّاهُ ، ﴿فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ﴾

[السجدة/۲۳]

“Vào đêm Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã gặp Nabi Musa ﷺ, Người là một người cao to với mái tóc xoắn, trông Người giống như những người của tộc Shanu-ah, và Ta đã gặp Nabi Ysa ﷺ, Người là một người có vóc dáng vừa tầm, màu da thì đỏ và trắng (tức hồng hào) với mái tóc thẳng, và Ta đã gặp được vị Thiên thần cai quản Hỏa ngục, và Ta đã nhìn thấy Dajjal”.

Và trong những dấu hiệu mà Allah đã cho Người ﷺ thấy ﴿Bối thê, Người chớ nghi ngờ về việc tiếp xúc với y﴾ (Chương 32 – Assajdah, câu 23). Y ở đây ý nói Nabi Musa, tức việc Người (Muhammad) gặp được Nabi Musa vào đêm dạ hành là sự thật, không phải nghi ngờ gì nữa.)).

Hadith được Albukhari ghi nhận (3239), Muslim (267), Ahmad (1/245, 259), Ibnu Jarir (21/112), và Ibnu Jarir thì có thêm một chi tiết khác

nữa, điều này được đã được nói trong Tafseer Ibnu Kathir, và chi tiết thêm đó là:

﴿ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾ [السجدة/٢٣]

﴿Và TA đã làm y thành một chỉ đạo cho con cháu của Israel.﴾ (Chương 32 – Assajdah, câu 23). Có nghĩa là Allah đã làm cho Musa thành chỉ đạo cho con cháu Israel.

**Thứ năm:** Hamad bin Salmah thuật lại từ Ata bin Assa-ib, Ata bin Assa-ib thuật lại từ Sa-eed bin Jabir, và Sa-eed thuật lại từ Abdullah bin Abbas rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَمَّا كَانَ اللَّيْلَةُ الَّتِي أُسْرِيَ فِي فِيهَا أَتَتْ عَلَيَّ رَائِحَةٌ طَيِّبَةٌ فَقُلْتُ يَا جَبْرِيْلُ مَا هَذِهِ الرَّائِحَةُ الطَّيِّبَةُ فَقَالَ هَذِهِ رَائِحَةُ مَا شَطَطَ ابْنَةُ فِرْعَوْنَ وَأَوْلَادِهَا. قَالَ قُلْتُ وَمَا شَأْنُهَا قَالَ بَيْنَا هِيَ تَمْشُطُ ابْنَةَ فِرْعَوْنَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ سَقَطَتِ الْمَدْرَى مِنْ يَدَيْهَا فَقَالَتْ بِسْمِ اللَّهِ. فَقَالَتْ لَهَا ابْنَةُ فِرْعَوْنَ أَبِي قَالَتَ لَا وَلَكِنْ رَبِّي وَرَبُّ أَبِيكَ اللَّهُ. قَالَتْ أَخْبِرُهُ بِذَلِكَ قَالَتْ نَعَمْ. فَأَخْبَرْتُهُ فَدَعَاَهَا فَقَالَ يَا فُلَانَةُ وَإِنَّ لَكَ رَبًّا غَيْرِي قَالَتْ نَعَمْ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ. فَأَمَرَ بِبَقْرَةٍ مِنْ مُحَاسِنٍ فَأَحْمَيْتُ ثُمَّ أَمَرَ بِهَا أَنْ تُلْقَى هِيَ وَأَوْلَادُهَا فِيهَا قَالَتْ لَهُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةٌ. قَالَ

وَمَا حَاجَتُكَ قَالَتْ أُحِبُّ أَنْ تَجْمَعَ عِظَامِي وَعِظَامَ وَلَدِي فِي ثَوْبٍ  
وَاحِدٍ وَتَدْفِنَنَّا. قَالَ ذَلِكَ لِكَ عَلَيْنَا مِنَ الْحَقِّ. قَالَ فَأَمَرَ بِأَوْلَادِهَا  
فَأَلْقُوا بَيْنَ يَدَيْهَا وَاحِدًا وَاحِدًا إِلَى أَنْ انْتَهَى ذَلِكَ إِلَى صَبِيِّ لَهَا  
مُرْضِعٍ وَكَأَنَّهَا تَقَاعَسَتْ مِنْ أَجَلِهِ قَالَ يَا أُمَّهُ اقْتَحِمِي فَإِنَّ عَذَابَ  
الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الآخِرَةِ فَاقْتَحَمَتْ «

*“Vào đêm mà Ta được đưa đi dạ hành, có một hương thơm ngào ngạt bay đến bên Ta, Ta hỏi: Thưa Jibril! Hương thơm gì thế này? Jibril bảo: Đây là hương thơm của Ma-shitah (người nữ hầu chải tóc) của con gái Fir'aun và những đứa con của bà. Ta hỏi: Chuyện của bà như thế nào? Jibril bảo: Vào một ngày nọ, trong lúc bà đang chải tóc cho con gái của Fir'aun thì bà vô ý làm rơi cái lược khỏi tay của mình và nói: Bismillah (Nhân danh Allah). Con gái Fir'aun bảo bà: Đó có phải là cha tôi không? Bà nói: Không phải, Allah là Thượng Đế của tôi và cũng là Thượng Đế của cha cô. Con gái Fir'aun nói: Tôi sẽ nói lại cha tôi về điều đó. Bà nói: Được thôi. Thế là con gái Fir'aun đã nói lại với cha, và Fir'aun, hẳn cho gọi bà đến và hỏi: Này, người đàn bà kia! Ngươi thực sự có vị Thượng Đế khác ngoài ta u? Bà nói: Đúng vậy, Thượng Đế của tôi và Thượng Đế của ngài là Allah. Vậy là hẳn ra lệnh mang đến một cái chảo bằng đồng và đốt nóng nó rồi hẳn ra lệnh bắt bà và*

*các con của bà phải nhảy vào trong đó. Bà nói với hã: Tôi có một thỉnh cầu. Hã bảo: Thỉnh cầu của bà là gì? Bà nói: Tôi muốn ngài tập hợp xương cốt của tôi và các con tôi lại rồi đặt chung vào một miếng vải và chôn. Hã bảo: Người được toại nguyện. Rồi hã ra lệnh bắt các con của bà lần lượt nhảy vào trong chảo nóng kia từng người từng người một trước mặt của bà, cho đến khi tới lượt đứa con bé nhỏ đang còn bú thì dường như bà có sự lưỡng lự bởi nó. Nhưng đột nhiên, nó cất tiếng nói: Mẹ ơi! Đừng lùi bước, bởi sự trừng phạt trên thế gian nhẹ hơn sự trừng phạt ở Đồi sau. Thế là bà nhảy vào.”*

Abdullah bin Abbas nói: Có bốn đứa trẻ sơ sinh biết nói: Nabi Ysa con trai của Maryam عليها السلام, đứa trẻ bị giết hại trong câu chuyện những người bị đốt trong chiến hào, đứa trẻ làm chứng cho Nabi Yusuf, và con của người nữ chải tóc cho Fir'aun.

Hadith được ghi nhận bởi Ahmad (1/310), Ibnu Hibban (36, 37), Attabra-ni (12279) cùng với những người khác, tuy nhiên trong đó, Ata' bin Assa-ib là người dẫn truyền yếu kém có sự lẫn lộn, có lời nói rằng Hamad đã dẫn truyền từ ông trước khi ông có lẫn lộn nhưng cũng có lời nói rằng Hamad nghe từ ông khi sau khi ông đã lẫn lộn như đã được nói rõ ràng trong (Attahzhib), và (Các Hadith yếu: 880), còn Assuyu-ti thì nói trong (Alkhasa-is: 1/399): Đường dẫn truyền hợp lệ, Ibnu Kathir nói: Đường dẫn không vấn đề gì.

**Thứ sáu:** Awf thuật lại từ Zira-rah bin Abu Awfa và Zira-rah bin Awfa thuật lại từ Abdullah bin Abbas rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَمَّا كَانَ لَيْلَةُ أُسْرِي بِي وَأَصْبَحْتُ بِمَكَّةَ فَظَعْتُ بِأَمْرِي وَعَرَفْتُ أَنَّ النَّاسَ مُكَذِّبِيَّ. »

*“Đêm Ta được đưa đi dạ hành, buổi sáng Ta có mặt ở Makkah, Ta đã lo lắng về sự việc này của Ta bởi Ta biết mọi người sẽ phủ nhận lời của Ta”.*

Người đang âu sầu thì kẻ thù của Allah, Abu Jahal, đi ngang qua, y tiến đến chỗ Người và ngồi xuống, y nói với Người với vẻ giễu cợt: Có điều gì chẳng? Thiên sứ của Allah ﷺ nói: Vâng. Y bảo: Chuyện gì? Người ﷺ nói: Tôi được đưa đi dạ hành. Y hỏi: đến đâu? Người ﷺ nói: Đến ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem. Y bảo: Rồi cậu muốn nói lại với mọi người đúng không? Người nói: Đúng. Y thấy không nên phủ nhận lời của Người vì e rằng Người sẽ không nói chuyện này khi y kêu gọi bộ tộc của y đến. Y bảo: Cậu thấy thế nào nếu ta gọi bộ tộc của cậu đến để cậu nói cho họ nghe những gì mà cậu đã nói với ta? Thiên sứ của Allah ﷺ nói: Được. Thế là y hô gọi: Này hỡi toàn thể con cháu của Ka'ab bin Lu-ay! Rồi sau đó, mọi người đã đến ngồi xung quanh hai người họ. Y (Abu Jahal) nói: Cậu hãy nói cho họ biết về điều mà

cậu đã kể ta nghe. Thiên sứ của Allah ﷺ nói: Quả thật, tôi được đưa đi di hành trong đêm. Họ hỏi: Di hành đến đâu? Người nói: Đến ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem. Họ nói: Rồi cậu ngại nói cho chúng tôi biết? Người nói: Vâng. Họ bảo: Cậu có thể mô tả cho chúng tôi về Thánh đường đó không? Trong chúng ta có người thực sự đã đến xứ sở đó và đã thấy Thánh đường đó.

Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« فَذَهَبْتُ أَنْعَتُ فَمَا زِلْتُ أَنْعَتُ حَتَّى التَّبَسَّ عَلَيَّ بَعْضُ النَّعْتِ - قَالَ - فَجِئْتُ بِالْمَسْجِدِ وَأَنَا أَنْظَرُ حَتَّى وُضِعَ دُونَ دَارِ عِقَالٍ أَوْ عَقِيلٍ فَنَعْتُهُ وَأَنَا أَنْظَرُ إِلَيْهِ. »

**“Thề là Ta bắt đầu mô tả, Ta mô tả nhưng có một số chi tiết bị lẫn lộn, thì bỗng nhiên hình ảnh Thánh đường xuất hiện trước mặt Ta, Ta đã tận mắt nhìn nó mô tả lại mà không cần phải suy nghĩ nhớ lại.”**

Nghe xong, họ bảo: Các đặc điểm mô tả, thề bởi Allah, tất cả hoàn toàn đúng thực.

(Hadith được ghi lại bởi Ahmad (1/309), Attabra-ni (12782), với đường truyền hợp lệ, Assuyu-ti nhấn thêm trong (Alkhasa-is: 1/400) rằng Hadith này cũng được Ibnu Abu Shaybah ghi nhận, kể cả Annasa-i, Albaraz, Abu Na-im, với đường dẫn truyền hợp lệ; còn Al-Hafizh thì cho rằng đường truyền khá tốt (Alfath: 7/199)).



**Thứ bảy:** Abthar bin Qasim thuật lại từ Husain – con trai của Abdurrahman, và ông thuật lại từ Sa-eed bin Jabir, và Sa-eed bin Jabir thuật lại từ Ibnu Abbas:

Khi Nabi ﷺ được đi dạ hành, Người lần lượt đi ngang qua các vị Nabi cùng với cộng đồng của họ, có một số vị Nabi cùng với họ là một đám người, nhưng cũng có một số vị Nabi cùng với họ chẳng có một ai, cho đến khi Người đi ngang qua một biển người (rất đông). Rồi Người ﷺ nói:

« فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَيْلِ مُوسَى وَقَوْمُهُ وَلَكِنْ ارْفَعْ رَأْسَكَ فَانظُرْ.  
قَالَ فَإِذَا سَوَادٌ عَظِيمٌ قَدْ سَدَّ الْأُفُقَ مِنْ ذَا الْجَانِبِ وَمِنْ ذَا الْجَانِبِ  
فَقَيْلِ هَؤُلَاءِ أُمَّتِكَ وَسَوَى هَؤُلَاءِ مِنْ أُمَّتِكَ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ  
الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ »

*“Ta đã hỏi: Họ là ai vậy? Có tiếng bảo: Đó là Musa và cộng đồng của y, tuy nhiên, người hãy ngẩng đầu lên nhìn xem. Ta nhìn thấy một biển người phủ cả bầu trời, bên phải và bên trái đều là biển người. Có tiếng bảo: Những người này là cộng đồng tín đồ của người đây và trong cộng đồng này của người có bảy mươi ngàn người được vào Thiên Đàng mà không bị tra xét.”*

Rồi Người đi vào nhà (của một số người vợ của Người), và các vị Sahabah, không một ai trong số họ

hỏi Người về điều đó và Người cũng chưa giải thích cho họ nghe.

Một số vị Sahabah thì nói: Chúng ta là những người đó đấy. Một số khác thì bảo: Họ là những đứa con được sinh ra trong Islam.

Khi nghe được thì Nabi ﷺ trở ra và nói:

« هُمُ الَّذِينَ لَا يَكْتُمُونَ وَلَا يَسْتَرْفُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ  
يَتَوَكَّلُونَ »

***“Họ là những người không mong đợi, cầu xin sự cứu giúp của người khác và cũng không bi quan mà luôn phó thác và tin cậy nơi Thượng Đế của họ.”***

Thế là, Ukka-shah bin Mihsan liền đứng dậy nói: Thừa Thiên sứ của Allah, tôi là người trong số họ. Người ﷺ nói: Vâng. Sau đó, người khác đứng dậy nói: Tôi là người trong số họ. Người bảo: Ukka-shah đã trước cậu về điều đó.

*(Hadith được ghi lại bởi Tirmizhi (2446): Abu Husain bin Abdullah bin Ahmad bin Yunus đã thuật lại cho tôi rằng Abthar bin Qasim đã thuật lại cho chúng tôi nghe, ... và ông nói: ((Đây là Hadith tốt và xác thực.))*

Tôi (Albani) nói: Hadith này có đường dẫn truyền hợp lệ, những người dẫn truyền Hadith này đều là những người dẫn truyền chính xác đáng tin cậy thuộc những người được Albukhari và Muslim công nhận,

ngoại trừ Abu Husain, cũng là một người trung thực đáng tin cậy nhưng ông hoặc Sheikh của ông Abthar lại nhắc về sự kiện Isra (chuyến dạ hành) trong Hadith này trong khi đại đa số những người thuộc những người dẫn truyền chính xác đáng tin cậy khác đã thuật lại từ Husain bin Abdurrahman Hadith này nhưng không nói đến Isra.

Hadith được ghi nhận bởi Albukhari (3410, 5705, 5752, 6472, và 6541), Muslim (374, 375), và Ahmad (1/271).

Và quả thật, Al-Hafizh đã có chỉ ra phần bất thường của phần thêm trong Hadith này, ông đã đề cập nó từ lời dẫn của Tirmizhi và Annasa-i, ông nói: *((Nếu thực sự điều đó được lưu truyền và có mức độ chính xác cao thì đó là đối với cho rằng việc đi danh hành là nhiên lần, nó không những xảy ra lúc Người ở Makkah mà nó còn xảy kể cả lúc Người ở Madinah. Điều này được Ahmad và Al-Baraz đã ghi nhận với đường dẫn truyền hợp lệ. Ahmad nói: Có rất nhiều Hadith từ Thiên sứ của Allah nói rằng “Vào một đêm nọ, Ta được đi” và Người nói:*

« عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأَنْبِيَاءُ اللَّيْلَةَ بِأَمِّهَا فَجَعَلَ النَّبِيُّ يَمُرُّ وَمَعَهُ  
الثَّلَاثَةُ وَالنَّبِيُّ وَمَعَهُ الْعِصَابَةُ ... »

*“Vào đêm đó, các vị Nabi và những cộng đồng tín đồ của họ được phơi bày cho Ta nhìn thấy, Ta lần lượt đi*

*ngang qua họ, có vị Nabi chỉ có ba tín đồ, có vị Nabi thì có một đoàn tín đồ, ... ” và ông đã nói lời Hadith.)).*

Tôi (Albani) nói: Hadith được Ahmad ghi nhận (1/401, 420) là từ Hadith của Abdullah bin Mas'ud chứ không phải từ Hadith của Ibnu Abbas giống như Al-Hafizh đã đề cập đến Ibnu Abbas trong phần giải thích Hadith của ông nhưng lại không nói đó là từ Abdullah bin Mas'ud, và đó là lời dẫn từ Al-Hasan thuật lại từ Imran và Imran thuật từ Abdullah bin Mas'ud, Al-Hasan là người Basri thuộc những người không đáng tin, tuy nhiên, nó lại trùng khớp với lời dẫn được Ahmad ghi nhận từ đường dẫn Al'Ala bin Ziya-dah và ông là người thuộc những người dẫn truyền chính xác đáng tin cậy, cho nên đường dẫn truyền đó được cho là hợp lệ. Alhamdulillah.

Quả thật, Attaya-lisi đã ghi nhận Hadith trong Musnad của ông (352), cùng với Ahmad (1/403, 454) theo đường dẫn truyền từ Hamad bin Salmah thuật lại từ Asim bin Bahdalah, Asim thuật lại từ Zir bin Hubaish và Zir bin Hubaish thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud rằng:

« عَرَضْتُ عَلَى الْأُمَّمِ بِالْمَوْسِمِ ... »

*“Ta được cho nhìn thấy những cộng đồng vào mùa Hajj ... ”. Hadith tương tự nhưng tóm gọn.*

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền Hadith này khá tốt, và việc phơi bày cho Người ﷺ nhìn thấy không phải là vào đêm Isra' mà đó là vào mùa Hajj, và việc Al-Hafizh kết hợp lại giữa các Hadith là điều tốt nếu chi tiết thêm đó được lưu truyền một cách trung thực, còn trường hợp phần thêm đó là sự khác biệt bất thường thì không cần phải kết hợp lại. Allah là Đấng biết hơn ai hết.

Quả thật Al-Hafizh Assuyu-ti thực sự không mong đợi điều này, ông chỉ ủng hộ Hadith về vấn đề này từ Ibnu Mardawiyah, hãy xem (Al-khasa-is: 1/401).

**Thứ tám:** Sharik thuật lại từ Abu Ulwan Abdullah bin Usam, và Abu Ulwan thuật lại từ Abdullah bin Abbas rằng:

فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى نَبِيِّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - الصَّلَاةَ  
خَمْسِينَ صَلَاةً فَسَأَلَ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَجَعَلَهَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ. أَخْرَجَهُ  
أحمد (315/1)، وابن ماجه (1400)، وإسناده حسن في الشواهد.

*Allah, Đấng Tối Cao đã sắc lệnh cho Nabi ﷺ của Ngài năm mươi lễ nguyện Salah nhưng Người đã xin Thượng Đế của Người, Đấng Tối Cao, giảm xuống còn lại năm lễ nguyện Salah. (Ahmad (1/315), Ibnu Majah (1400), với đường dẫn truyền khá tốt và mang nội dung trung thực.)*

**Thứ chín:** Abbad bin Mansur thuật lại từ Akramah, và Akramah thuật lại từ Abdullah bin Abbas rằng Nabi ﷺ nói:

« وَمَا مَرَرْتُ بِمَلَأٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي إِلَّا قَالُوا عَلَيْكَ بِالْحِجَامَةِ يَا مُحَمَّدٌ » أخرجه أحمد (٣٥٤/١)، والترمذي، وابن ماجه،  
وصححه الحاكم والذهبي!

*“Vào đêm Ta được đưa đi dạ hành, không một toán Thiên thần nào Ta đi ngang qua họ mà họ không bảo rằng: Này hỡi Muhammad! Ngươi phải nên dùng Hija-mah (phương pháp trị liệu bằng cách giác lễ nạn máu độc ra ngoài cơ thể).” (Ahmad (1/354), Tirmizhi, Ibnu Ma-jah và được Hakim và Azzhabi xác nhận là đúng thực.)*

Hadith này không cần phải bàn cãi vì Abbad là người dẫn truyền thuộc cấp yếu kém, nhưng nếu xem xét về nội dung thì nó có cùng nội dung với một trong các Hadith từ Anas và một Hadith khác từ Abdullah bin Mas'ud, và điều này đã được nói trong (Sahihah: 2263) và (Mishkah Al-Masabih: 4544).

## 11- Hadith từ Abdullah bin Umar ﷺ

Talhah dẫn truyền Hadith này từ Zaid và Zaid thuật lại từ Abdullah bin Umar ﷺ nói: *Quả thật, Nabi ﷺ, khi Người được đưa đi dạ hành lên trời, Allah đã mặc khải cho Người Azan, nó được ban xuống và Đại*

*Thiên thần Jibril dạy nó lại cho Người.* (Attabra-ni trong (Al-Awsat) cũng như trong (Mujamma Azzawa-id: 1/329) và ông nói: ((Talhah bin Zaid nhưng lại đặt không đúng chỗ)).).

## 12- Hadith từ Abdullah bin Mas'ud رضي الله عنه

Có nhiều đường dẫn truyền.

**Thứ nhất:** Malik bin Mighwal thuật lại từ Zubair bin Udai và Zubair bin Udai thuật lại từ Talhah và Talhah thuật lại từ Marrah và Marrah thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud رضي الله عنه:

Khi Thiên sứ của Allah ﷺ được đưa đi dạ hành lên đến Sidrah Muntaha, và nó nằm ở trong tầng trời thứ sáu<sup>(16)</sup>, và đó là tầng cuối cùng cho mọi thứ được đưa đi lên từ trái đất và là tầng cuối cùng cho mọi thứ được hạ xuống từ bên trên nó (giao điểm giữa hạ giới và cõi trên).

---

<sup>(16)</sup> Tôi (Albani) nói: Hadith này đã trái lại với Hadith từ Anas ở phần trên: “*Sau đó, Ta được đưa đi lên tầng trời thứ bảy ... rồi Ta được đưa đi đến Sidrah Muntaha*”, điều này đã minh chứng rằng cây Sidrah Muntaha là ở trong tầng trời thứ bảy, và đây là quan điểm của Alqurtubi cũng như đại đa số các học giả về Hadith, họ cho rằng rễ của cái cây đó ở tầng trời thứ sáu, còn thân và nhánh của nó ở tầng trời thứ bảy chứ không phải ở tầng thứ sáu. Và Ibnu Jarir đã ủng hộ cách tổng hợp các Hadith lại (27/55) bằng Hadith Qata-dah được cho là Mursal (lời của Tabi-y): “*Ta được đưa lên đến cây Sidrah Muntaha trong tầng trời thứ bảy*” nhưng đường truyền hợp lệ.

﴿ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ﴾ [سورة النجم: ١٦].

﴿**Khi cây Sidrah (cây táo trên đỉnh của tầng trời thứ bảy) được bao phủ bởi những gì được (Allah) cho bao phủ.**﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 16).

Đó là tám trái bằng vàng.

Thiên sứ của Allah ﷺ được ban cho ba thứ: Người được giao cho năm lễ nguyện Salah, được mặc khải cho các phần cuối của chương Albaqarah và (được ban cho một thỏa thuận) rằng Allah sẽ tha thứ những tội lỗi dù lớn cỡ nào cho cộng đồng của Người đối với ai không làm điều Shirk với Ngài một điều gì.

(Hadith được ghi nhận bởi Muslim (279), Ahmad (1/387, 422), Ibnu Jarir (27/52, 55) và Albaghawi trong (Giải thích Sunnah: 3756).).

Còn từ Sufyan thuật lại từ Qais bin Wahb và Qais thuật lại từ Marrah và Marrah thuật lại từ Ibnu Mas'ud رضي الله عنه:

﴿ وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ﴾ [سورة النجم: 13].

﴿**Và quả thật Người (Nabi) đã thấy y (Jibril) vào lúc giáng trần lần thứ hai.**﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 13).



Đại Thiên thần Jibril xuất hiện nhìn từ xa giống như viên ngọc trai sáng chói, giống như giọt nước rơi từ một màu xanh thẳm.

*(Hadith được Ibnu Jarir ghi nhận (27/51) từ hai đường dẫn đến từ Sufyan).*

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền của Hadith này hợp lệ đúng theo điều kiện của Muslim.

**Thứ hai:** Qata-dah bin Abdullah Attami-mi nói rằng Abu Zhibyan Al-Janabi thuật lại cho tôi nghe, ông nói: Khi chúng tôi đang ngồi cùng với Abu Ubaidah bin Abdullah tức Abdullah bin Mas'ud và Muhammad bin Sa'ad bin Abu Wiqas, và hai người họ đang ngồi, Muhammad bin Sa'ad nói với Abu Ubaidah: Hãy nói chúng tôi nghe từ lời thuật của cha ông về sự kiện Isra' của Muhammad ﷺ. Abu Ubaidah nói: Không, ông hãy nên kể cho chúng tôi nghe từ lời cha của ông. Muhammad nói: Nếu ông yêu cầu tôi trước khi tôi đề nghị ông thì chắc chắn tôi sẽ thi hành. Thế là Abu Ubaidah thuật lại lời của cha ông như đã được đề nghị, ông nói: Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

((Đại Thiên thần Jibril ﷺ đến với Ta cùng một con vật cưỡi to hơn con lừa nhưng nhỏ hơn con la. Người đã đưa Ta lên lưng của nó rồi sau đó nó bay đưa bọn Ta đi, mỗi lần bay lên hai chân sau và hai chân trước của nó duỗi thẳng và khi nó xuống thì hai chân trước duỗi thẳng cùng với hai chân sau của nó, bọn Ta

đã đi ngang một người đàn ông cao to, trông y giống như những người của bộ tộc Azdi Shanu-ah (Yemen), y đã hô lớn: Hãy tiếp đón y thật nồng hậu!

Bọn Ta được đưa đến chỗ y, bọn Ta đã chào Salam đến y và y đáp lại lời Salam của bọn Ta. Y hỏi: Ai cùng với ngài thưa Jibril? Jibril bảo: Đây là Ahmad. Y nói: Rất vinh dự chào đón vị Nabi Ả rập Ummi (không biết đọc và không biết viết) đã truyền đạt Thông điệp của Thượng Đế và đã khuyên dạy các tín đồ.

Rồi bọn Ta tiếp tục cuộc hành trình. Ta hỏi: Thưa Jibril, đó là ai? Jibril bảo: Đó là Musa con trai của Imran.

Ta hỏi: Ai đã báo cho y biết? Jibril bảo: Thượng Đế của y đã cho y biết về Người.

Ta nói: Y đã hô lớn tiếng với Thượng Đế sao? Jibril bảo: Quả thật, Allah thực sự đã biết (hiểu và không bắt tội) giọng nói to tiếng của y.

Rồi bọn Ta tiếp tục được đưa đi cho đến khi đi ngang qua một cái cây giống như trái của nó chẳng ai đụng đến, phía dưới nó là một ông lão và con cháu của ông.

Jibril bảo Ta: Hãy đi gặp người cha của Người, Ibrahim. Ta được đưa tới chỗ Người, bọn Ta chào Salam đến Người và Người đáp lại chào Salam rồi Người nói: Thưa Jibril, ai đi cùng với ngài? Jibril bảo: Đây là đứa con của người Ahmad. Người nói: Rất vinh

dự chào đón vị Nabi Ummi đã truyền đạt Thông điệp của Thượng Đế và khuyên dạy các tín đồ. Này hỡi Nabi! Quả thật, con sẽ gặp Thượng Đế của con tối đêm nay, quả thật cộng đồng của con là cộng đồng cuối cùng trong các cộng đồng và cũng là cộng đồng yếu ớt nhất, do đó, nếu con có thể cầu xin một điều gì cho cộng đồng của con thì hãy làm.

Sau đó, bọn Ta tiếp tục cuộc hành trình cho đến khi tới Thánh đường Al-Aqsa, con vật hạ xuống và nó được buộc ở một chỗ tại cổng của Thánh đường, nơi mà các vị Nabi buộc các con vật cưỡi của họ.

Sáo đó, Ta đi vào Thánh đường thì Ta nhìn thấy các vị Nabi, có vị thì đứng, có vị thì đang Ruku' và có vị thì đang Sujud (dâng lễ nguyện Salah).

Sau đó, Ta được mang cho hai cốc uống từ mật ong và sữa. Ta đã chọn lấy sữa và uống, Đại Thiên thần Jibril vỗ vai Ta عليه السلام và nói: Thề bởi Thượng Đế của Muhammad, Người đã hành động theo bản chất tự nhiên!

Sau đó, lễ nguyện Salah bắt đầu được tiến hành và Ta đã làm Imam cho họ.

Sau đó, bọn Ta rời đi và trở về.)).

Hadith được ghi nhận bởi Al-Hasan bin Arafah trong phần rất nổi tiếng của ông: Marwan bin Mu'awiyah đã thuật lại từ Qata-dah bin Abdullah Attami-mi giống như trong (Tafseer của Ibnu Kathir) nói: ((Đường

dẫn truyền khác thường, không được ai ghi nhận, một trong những bất thường trong nội dung Hadith là câu hỏi của các vị Nabi về Người ﷺ trước tiên sau đó là câu hỏi của Người ﷺ về họ sau khi Người rời đi trong khi thực tế nội dung của các Hadith xác thực mà ai cũng biết đến như đã được nói là Đại Thiên thần Jibril đã cho Người ﷺ biết về họ trước tiên để Người chào Salam đến họ; một chi tiết khác biệt khác là trong Hadith này nói rằng các vị Nabi đã được tập hợp lại trước khi Người ﷺ đi vào Thánh đường Al-Aqsa nhưng chi tiết đúng thực là các vị Nabi được tập trung tại trên trời sau đó mới hạ trần xuống ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem và họ đi cùng với Người, và sau đó Người làm Imam chủ trì buổi dâng lễ nguyện cho họ, tiếp đến là Người cưỡi Buraq trở về Makkah. Allah là Đấng hiểu biết hơn ai hết.)).

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền của Hadith này có hai nhược điểm:

Nhược điểm thứ nhất: Có sự gián đoạn giữa Abu Ubaidah bin Abdullah bin Mas'ud và cha của ông, ông thực sự không nghe từ cha của ông.

Nhược điểm thứ hai: Qata-dah bin Abdullah Attami-mi không được biết rõ như thế nào, quả thật Ibnu Abu Hatim có ghi nhận từ ông (7/135, 759) nhưng lại không nêu ra ông là người thế nào. Và Qata-dah bin Abdullah là con của ông Abu Qata-dah Al-Ansari, một

người dẫn truyền trung thực thuộc những người dẫn truyền của Albukhari và Muslim, Al-Hafizh đã có đề cập trong phần nói về tiểu sử về đường dẫn truyền này. Allah là Đấng hiểu biết hơn ai hết.

**Thứ ba:** Mu'aththir bin Affa-zah<sup>(17)</sup> thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَقِيتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى - قَالَ - فَتَدَاكُرُوا أَمْرَ السَّاعَةِ فَرَدُّوا أَمْرَهُمْ إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَا عِلْمَ لِي بِهَا فَرَدُّوا الْأَمْرَ إِلَى مُوسَى فَقَالَ لَا عِلْمَ لِي بِهَا فَرَدُّوا الْأَمْرَ إِلَى عِيسَى فَقَالَ أَمَّا وَجِبَّتْهَا فَلَا يَعْلَمُهَا أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ وَفِيمَا عَهَدَ إِلَيَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنْ الدَّجَالَ خَارِجٌ قَالَ وَمَعِيَ قَضِيْبَيْنِ فَإِذَا رَأَى ذَابَ كَمَا يَدُوبُ الرَّصَاصُ - قَالَ - فِيهِلِكُ اللَّهُ حَتَّى إِنَّ الْحَجَرَ وَالشَّجَرَ لَيَقُولُ يَا مُسْلِمُ إِنَّ تَحْتِي كَافِرًا فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ - قَالَ - فِيهِلِكُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ يَرْجِعُ النَّاسُ إِلَى بِلَادِهِمْ وَأَوْطَانِهِمْ - قَالَ - فَعِنْدَ ذَلِكَ ﴿يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ [الأنبياء/96]، فَيَطِّطُونَ بِبِلَادِهِمْ لَا يَأْتُونَ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا أَهْلَكُوهُ وَلَا يَمُرُّونَ عَلَى مَاءٍ إِلَّا شَرِبُوهُ ثُمَّ يَرْجِعُ النَّاسُ إِلَيَّ فَيَشْكُونَهُمْ فَأَدْعُو اللَّهَ عَلَيْهِمْ فَيَهْلِكُهُمْ

(17) Trong Tafseer của Ibnu Kathir đã có sự thay đổi thành Murthid bin Jana-dah.

اللَّهُ وَبِئْسَتْهُمْ حَتَّى تَجْوَى الْأَرْضَ مِنْ نَتْنِ رِيحِهِمْ - قَالَ - فَيُنزِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمَطَرَ فَتَجْرُفُ أَجْسَادُهُمْ حَتَّى يَقْدِفَهُمْ فِي الْبَحْرِ». قَالَ أَبِي ذَهَبٍ عَلَيَّ هَا هُنَا شَيْءٌ لَمْ أَفْهَمْهُ كَأَدِيمٍ وَقَالَ يَزِيدُ - يَعْنِي ابْنَ هَارُونَ « ثُمَّ تُنْسَفُ الْجِبَالُ وَتُمَدُّ الْأَرْضُ مَدَّ الْأَدِيمِ ». ثُمَّ رَجَعَ إِلَى حَدِيثِ هُشَيْمٍ قَالَ « فَفِيمَا عَهَدَ إِلَيَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنَّ ذَلِكَ إِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَإِنَّ السَّاعَةَ كَالْحَامِلِ الْمُتَمِّمِ الَّتِي لَا يَدْرِي أَهْلُهَا مَتَى تَفْجُوهُمْ بِوِلَادِهَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا ». أخرجه أحمد (٣٧٥/١)، وابن ماجه (٤٠٨١)، والحاكم (٤٨٨/٤ - ٤٨٩ و ٥٤٥) وغيرهم، وقال الحاكم: ((صحيح الإسناد))، ووافقه الذهبي!

*“Đêm Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã gặp được Nabi Ibrahim, Musa và Ysa. Họ có nhắc về vấn đề giờ khắc tận thế, họ chuyển vấn đề này đến tư vấn Nabi Ibrahim thì Người nói: Ta không có kiến thức về nó. Họ chuyển sang hỏi Nabi Ysa thì Người bảo: Giờ khắc của nó chẳng một ai biết được mà chỉ Allah duy nhất mới rõ điều đó. Nhưng trong những điều mà Thượng Đế của tôi cho tôi biết là Dajjal sẽ xuất hiện, và Ta có hai cây gậy, khi nó (Dajjal) nhìn thấy Ta thì nó tan chảy giống như chì nóng chảy. Thế là Allah tiêu diệt nó; thậm chí đá, cây cối đều nói: Đây Muslim, kẻ Kafir đang núp đằng sau tôi, hãy đến đây và giết hắn. Thế là Allah tiêu diệt hết tất cả bọn*

*chúng, sau đó mọi người trở về đất nước và xứ sở của họ. Lúc bấy giờ sẽ xuất hiện ﴿Ya'juj (Gog) và Ma'juj (Magog), chúng sẽ tràn xuống từ mọi ngọn đồi.﴾ (Chương 21 – Al-Ambiya', câu 96). Chúng sẽ tàn công xứ sở của họ, chúng tàn phá mọi thứ chúng gặp, không một nguồn nước nào chúng đi qua mà chúng không uống cạn. Sau đó, thiên hạ khẩn vái cầu xin Allah giải thoát khỏi chúng. Thế là Allah đã hủy diệt chúng và chúng chết la liệt và thối rữa và bốc mùi khủng khiếp. Rồi Allah cho một cơn mưa xuống và mang xác của chúng ra biển, rồi Ngài làm sang bằng các núi và mặt đất chỉ có đồng bằng. Và trong những gì mà Thượng Đế của tôi hứa với tôi là khi những điều đó xảy ra thì quả thật giờ khắc tận thế sẽ giống như người mang thai đã đến tháng hạ sinh nhưng những người thân của cô ta không biết rõ ngày nào, đêm nào đứa bé sẽ ra đời?!”.* (Hadith được ghi nhận bởi Ahmad (1/375), Ibnu Ma-jah (4081), Al-Hakim (4/488 – 489 và 545) cùng với những người khác. Al-Hakim nói: ((Đường dẫn truyền hợp lệ)), và Azzahabi cũng đồng thuận với ông điều này).

**Thứ tư:** Hamad bin Salmah nói: Abu Hamzah thuật lại từ Ibrahim và Ibrahim thuật lại từ Alqamah và Alqamah thuật lại từ Abdullah bin Ma'ud رضي الله عنه rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

((Con Buraq được mang đến cho Ta, Ta đã cười phía sau Đại Thiên thần Jibril جبريل عليه السلام, nó đã đưa bọn Ta

đi, khi nó bay lên thì bằng chân sau và khi nó hạ xuống thì bằng chân trước.

Bọn Ta đã đi qua một vùng đất của sự âm đạm và hôi thối rồi đến một vùng đất mênh mong tốt đẹp. Ta nói: Thưa Jibril! Chúng ta đã đi qua vùng đất đầy sự âm đạm và hôi thối rồi chúng ta lại đi qua vùng đất bao la tốt đẹp? Jibril bảo: Kia là vùng đất của Hỏa ngục và đây là vùng đất của Thiên Đàng.

Ta đã đi tới chỗ của một người đàn ông đang đứng dâng lễ nguyện Salah. Y hỏi: Ai cùng với Ngài vậy Jibril? Jibril bảo: Đây là người anh em của ngươi Muhammad. Thế là y nói lời chào đón Ta và cầu nguyện điều phúc lành cho Ta và y nói: Hãy cầu xin cho cộng đồng của em những điều dễ dàng. Ta hỏi: Thưa Jibril, đây là ai? Jibril bảo: Đây là người anh em của Ngươi Ysa con trai của Maryam عليها السلام.

Rồi bọn Ta tiếp tục dạ hành, Ta đã nghe thấy tiếng than, Ta đã đi đến chỗ một người đàn ông, y bảo: Đây là ai thưa Jibril? Jibril bảo: Đây là người anh em của ngươi Muhammad. Y nói lời chào đón Ta và cầu nguyện phúc lành cho Ta và nói: Hãy cầu xin cho cộng đồng của em được dễ dàng. Ta hỏi: Thưa Jibril, đây là ai? Jibril bảo: Đây là người anh em của Ngươi Musa. Ta hỏi: Y đã hô lớn tiếng và than với ai vậy? Jibril bảo: Với Thượng Đế của y. Ta nói: Với Thượng Đế của y sao? Jibril bảo: Đúng vậy, quả thật Ngài đã quen với giọng nói đó của y.



Sau đó, bọn Ta tiếp tục đi, Ta nhìn thấy những ánh đèn và những ánh sáng. Ta nói: Đây là gì thưa Jibril? Jibril bảo: Đây là cái cây của người cha của Người Ibrahim عليه السلام. Jibril bảo: Người có muốn đến gần đó không? Ta nói: Vâng. Thế là bọn Ta đến đó, Người đã nói lời đón chào Ta và cầu nguyện phúc lành cho Ta.

Sau đó, Ta đưa đi tiếp cho đến khi tới ngôi đền thiêng Maqdis-Jerusalem, và con vật được buộc tại chỗ mà các vị Nabi buộc con vật cưỡi của họ. Kế đó, Ta đi vào Thánh đường, và Ta gặp được các vị Nabi: Có vị được Allah nói tên của họ và có vị Ta chưa biết tên của họ. Ta đã dâng lễ nguyện Salah cùng họ, Ta làm Imam cho họ trừ ba vị Ibrahim, Musa và Ysa (cầu xin Allah ban phúc lành và bằng an cho tất cả họ)).

Hadith do Hakim ghi lại (4/606), ông nói: *((Hadith này đã được Abu Hamzah Maymun Al-A'war dẫn truyền một mình đơn lẻ, và quả thật các Imam của chúng tôi đã có bất đồng quan điểm về Hadith này bởi y đã có sự bổ sung trong Hadith mà Albukhari và Muslim không ghi nhận.))*.

Azzahabi đã kết luận: *((Tôi nói: Ahmad và những người khác đã nhận định rằng Hadith này yếu kém))*.

Tôi (Albani) nói: Nhưng Alhaythami đã nói (1/74): *((Hadith này được Al-Baraz, Abu Ya'la, và*

*Attabra-ni trong (Al-Kabir), và những người dẫn truyền nó đều là những người dẫn truyền hợp lệ.)).*

Theo đánh giá hình như Hadith này đối với họ không phải đến từ đường dẫn của Abu Hamzah này đây bởi y không thuộc những người dẫn truyền chính xác và trong (Taqrīb) y được cho là yếu kém trong dẫn truyền. Assuyu-ti ủng hộ trong (Al-Khasa-is: 1/406 – 407) về sự ghi nhận của Albaraz, Abu Ya'la, Alharith bin Abu Usa-mah, Attabra-ni và Abu Na'im, Ibu Asakir đến từ đường dẫn của Alqamah nhưng ông đã không nói gì mà chỉ im lặng như thường lệ, tượng tự như thế y cũng làm như vậy trong (Addar Almansur: 4/147).

Sau đó, tôi xem lại với (Attabra-ni trong Al-Kabir: (9976) và (Khám phá những tấm màn che những bổ sung của Al-baraz) thì tôi thấy Hadith này, theo họ, nó đến từ đường truyền của Hamad bin Salmah.

Thế là tôi mới hiểu rằng Alhaythami và họ là cùng quan điểm của ông vừa được nói trên.

Còn Al-A'mash đã ghi lại từ Ibrahim và Ibrahim thuật lại từ Alqamah và Alqamah thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud رضي الله عنه:

﴿ لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ﴾ [سورة النجم: ١٨]

﴿Quả thật, Y (Nabi Muhammad ﷺ) đã nhìn thấy các dấu hiệu vĩ đại của Thượng Đế của Y.﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 18).

Người đã nhìn thấy Jibril, cánh của ngài rộng đến cuối chân trời.

(Hadith do Albukhari ghi nhận (4858), và Attayalisi (278), Ibnu Jarir (27/57), và Attabra-ni trong (Al-Kabir: 9051-9053).).

**Thứ năm:** Abdurrahman bị Ishaq thuật lại từ Al-Qasim và Al-Qasim thuật lại từ Abdurrahman và Abdurrahman thuật lại từ cha của ông và cha của ông thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

« لَقِيتُ إِبْرَاهِيمَ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَفْرِي أُمَّتِكَ مِنِّي السَّلَامَ وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ الْجَنَّةَ طَيِّبَةُ التُّرْبَةِ عَذْبَةُ الْمَاءِ وَأَنَّهَا قِيَعَانٌ وَأَنَّ غِرَاسَهَا سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ »  
أخرجه الترمذي (٣٤٦٢) وقال: ((حديث حسن غريب من هذا الوجه)).

“Đêm Ta được đưa đi dạ hành, Ta đã gặp Nabi Ibrahim. Người nói: Này Muhammad, hãy nhận lời chào Salam của ta đến cộng đồng của ngươi và hãy cho họ biết rằng quả thật Thiên Đàng là nơi tốt lành, nước ở nơi đó ngọt và tinh khiết, và nó là vùng đất đồi

*trọc, và quả thật sự trồng cây cho nơi đó là những lời tụng niệm: Subha-nallah, Alhamdulillah, La-ila-ha-illallah, và Allahu-Akbar.” (Tirmizhi: Hadith (3462) và ông nói: ((Hadith khá tốt và có vẻ lạ thường)).).*

Tôi (Albani) nói: Abdurrahman bin Ishaq là Abu Shaybah Al-Wasiti, ông là người dẫn truyền được giới học giả chuyên về Hadith đồng thuận nhận định là yếu kém. Có thể, Tirmizhi cho rằng Hadith của ông là khá tốt chỉ vì nó mang một số chi tiết trung thực, và tôi đã có nêu ra hai chi tiết trung thực trong (Assahihah: 105), và một trong hai chi tiết sẽ được đề cập đến một lát nữa đây.

Lưu ý: Assuyu-ti cũng có ghi nhận Hadith này trong (Al-Khasa-is: 1/407 – 408) từ đường dẫn của Ibnu Mardawiyah nhưng có bổ sung thêm ở phần cuối:

« وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ».

“và *La hawla wala qu-wata illa billa-hil-ali-yilazhim.*”

Và Hadith với phần bổ túc này được ông ghi nhận trong (Addar Almanthur: 4/153): Attabra-ni đã ghi nhận với phần bổ túc này nhưng không có câu (Al-aliyul-Azhim) (الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ), tương tự trong (Al-Mu'jam Al-Kabir: 10363).

**Thứ sáu:** Sulayman Ashshaybahi nghe từ Zir bin Hubaish và Zir thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud:

﴿ لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ﴾ [سورة النجم: ١٨]

﴿**Quả thật, Y (Nabi Muhammad ﷺ) đã nhìn thấy các dấu hiệu vĩ đại của Thượng Đế của Y.**﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 18).

Túc Người ﷺ đã nhìn thấy Đại Thiên thần Jibril nguyên hình và ngài có sáu trăm chiếc cánh. (*Muslim: Hadith (282), và Attabra-ni: Hadith (9055).*)

Và trong một lời dẫn khác của Muslim (281): Ông có đề cập cùng với câu kinh được nói trên lời phán của Allah:

﴿ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴾ [سورة النجم: 11]

﴿**Trái tim (của Muhammad) không dối trá về điều mà Y đã nhìn thấy.**﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 11).

Còn trong lời dẫn khác của Muslim, Albukhari (4857), Tirmizhi (3277) và ông đã xác thực Hadith này từ đường dẫn truyền Ashshaybani nói: Tôi đã hỏi Zir bin Hubaish về lời phán của Allah (Chương 53 – Annajm, câu 11) thì ông bảo: Abdullah bin Mas'ud đã nói cho tôi biết ... Và đây cũng là lời dẫn của Ibnu Jarir (27/46), và Ahmad (1/398).

Và trong lời dẫn của Ahmad (1/412, 460), Ibnu Jarir (7/49) từ Hamad bin Salmah từ Asim bin Bahdalah từ Zir bin Hubaish từ Abdullah bin Mas'ud nói về lời phán của Allah:

﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾﴾ [سورة النجم: 13].

﴿Và quả thật Người (Nabi) đã thấy y (Jibril) vào lúc giáng trần lần thứ hai.﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 13).

Abdullah bin Mas'ud bảo rằng Thiên sứ của Allah ﷺ đã nói về câu kinh này như sau:

«رَأَيْتُ جِبْرِيلَ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ عَلَيْهِ سِتْمِائَةٌ جَنَاحٍ يَنْتَثِرُ مِنْ رِيْشِهِ التَّهَاطُيْلُ الدَّرُّ وَالْيَاقُوتُ»

“Ta đã nhìn thấy Jibril tại cây Sidrah Muntaha, y có sáu trăm chiếc cánh, trên những chiếc cánh của y là những sợi lông vũ lưa thưa được chiếu sáng lấp lánh của ngọc trai và hồng ngọc.”.

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền của Hadith này khá tốt, và Assuyu-ti chỉ ghi nhận trong (Al-Khasa-is: 1/408) từ Albayhaqi và Abu Na'im mà thôi.

**Thứ bảy:** Abu Wa-il thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud rằng Nabi ﷺ nói:

«رَأَيْتُ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ سِتْمِائَةٌ جَنَاحٍ». أخرجه الطبراني  
بسند جيد. (١٠٤٢٢)

**“Ta đã nhìn thấy Đại Thiên thần Jibril عليه السلام, y có sáu trăm chiếc cánh.”** (Attabra-ni ghi nhận (10422) với đường dẫn truyền khá tốt).

**Thứ tám:** Alhusain bin Wa-qid nói: Asim bin Bahdalah nói: Tôi nghe Shafeeq bin Salmah nói: Tôi đã nghe Abdullah bin Mas’ud nói rằng Thiên sứ của Allah ﷺ nói:

«رَأَيْتُ جِبْرِيلَ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَلَهُ سِتْمِائَةٌ جَنَاحٍ»

**“Ta đã nhìn thấy Đại Thiên thần Jibril tại nơi Sidrah Muntaha và y có sáu trăm chiếc cánh.”**

Alhusain nói: Tôi đã hỏi Asim về những chiếc cánh của Jibril nhưng ông từ chối không cho tôi biết, tuy nhiên một số vị bằng hữu của ông đã cho nói cho tôi biết rằng một chiếc cánh bằng giữa hướng đông và hướng tây. (Ahmad: Hadith (1/407).

Tôi (Albani) nói: Đường dẫn truyền của Hadith này cũng khá tốt.

Và cùng với Alhusain, Sharik cũng dẫn truyền từ Asim với lời thuật của ông: Thiên sứ của Allah đã nhìn thấy Đại Thiên thần Jibril với nguyên hình trạng và ngài có sáu trăm chiếc cánh, mỗi cánh phủ cả chân

trời, rơi xuống từ cánh của ngài là những viên ngọc trai và hồng ngọc lấp lánh, Allah là Đấng biết rõ hơn ai hết. (Ahmad: Hadith (1/395)).

Sharik là người có khả năng ghi nhớ rất kém, và lời của ông (mỗi cánh phủ cả chân trời) đối với tôi là hoàn toàn sai. Allah là Đấng biết rõ hơn hết.

**Thứ chín:** Ishaq bin Abu Al-Kahtalah thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud:

Quả thật Muhammad không nhìn thấy Jibril với nguyên hình trạng của ngài ngoài trừ hai lần, một lần khi Người yêu cầu ngài cho Người thấy nguyên hình trạng thì ngài đã cho Người nhìn thấy từ cuối chân trời, còn một lần khác là khi Người thăng thiên lên trời cùng với ngài và đó là lời phán của Allah:

﴿ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ﴿٩﴾ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾ ﴾ [سورة النجم: ٧ - ١٠].

﴿Và y (Jibril) xuất hiện trên phần cao nhất của chân trời, rồi y tiến đến gần, y ở xa bằng khoảng cách của hai cây cung hoặc gần hơn. Bằng cách đó, Ngài (Allah) đã mặc khải cho người bề tôi của Ngài những gì Ngài muốn mặc khải.﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 7 – 10).



Khi mà Jibril đã cảm nhận được Thượng Đế của ngài thì ngài trở lại nguyên hình trạng và cúi đầu quỳ lạy. Còn lời phán của Allah:

﴿وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ﴿١٤﴾ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ﴿١٥﴾ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾﴾ [سورة النجم: ١٣ - ١٨].

﴿Và quả thật Người (Nabi) đã thấy y (Jibril) vào lúc giáng trần lần thứ hai. Gần cây Sidrah Muntaha (cây táo trên đỉnh của tầng trời thứ bảy). Gần cây đó là Thiên Đàng cư ngụ. Khi cây Sidrah được bao phủ bởi những gì được (Allah) cho bao phủ. Mắt nhìn không quay sang cũng không vượt quá tầm mức giới hạn. Quả thật, Y (Nabi Muhammad ﷺ) đã nhìn thấy các dấu hiệu vĩ đại của Thượng Đế của Y.﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 13 - 18).

Tức Nabi đã thấy nguyên hình trạng của Đại Thiên thần Jibril ﷺ.

(Ahmad: Hadith (1/407), Attabra-ni Hadith (10547), với đường dẫn truyền khá tốt, tất cả những người dẫn truyền đều thuộc cấp đáng tin cậy và được mọi người biết đến, ngoại trừ Ishaq, tuy nhiên đã có hai người dẫn truyền thuộc cấp đáng tin cậy dẫn truyền từ ông, và Ibnu Hibban đã có nêu ông trong (Thiqat: Những người đáng tin cậy trong dẫn truyền).).

**Thứ mười:** Isra-il thuật lại từ Abu Ishaq và Abu Ishaq thuật lại từ Abdurrahman bin Yazid và Abdurrahman thuật lại từ Abdullah bin Mas'ud về câu kinh:

﴿ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴾ [سورة النجم: 11]

﴿**Trái tim (của Muhammad) không dối trá về điều mà Y đã nhìn thấy.**﴾ (Chương 53 – Annajm, câu 11).

Rằng Thiên sứ của Allah đã nhìn thấy Đại Thiên thần Jibril từ phía chân trời che phủ cả khoảng không giữa trời và đất.

(Ahmad (1/394, 418), Tirmizhi (3283) và ông nói: ((Hadith tốt và xác thực)), Hakim (2/468 – 469) và ông nói: ((Đường dẫn truyền hợp lệ theo đúng tiêu chuẩn Albukhari và Muslim)), và Azzahabi cùng đồng thuận quan điểm. Al-Tayasili (232) từ đường dẫn Qais, Ibnu Jarir (27/51) từ Sufyan, cả hai người đều dẫn truyền từ Abu Ishaq.).

### 13- Hadith từ Ali رضي الله عنه

Ziya-dah bin Al-Munzhir thuật lại từ Muhammad bin Ali và Muhammad thuật lại từ cha của ông Ali bin Alhusain và ông Ali thuật lại từ cha của ông Alhusain, và Alhusain thuật lại từ Ali:

((Khi mà Allah, Đấng Ân Phúc và Tồi Cao muốn dạy cho vị Thiên sứ của Ngài Azan, Ngài đã cho Đại Thiên thần Jibril đến cùng với con vật cưỡi, người ta gọi con vật đó là Buraq. Thế là Người ﷺ đã cưỡi lên

nó những nó không chịu và gây khó khăn. Jibril bảo nó: Hãy yên nào! Thề bởi Allah, quả thật đối với Allah không một người bề tôi nào cưỡi trên người lại cao quý hơn Muhammad ﷺ.

Thế là Người ﷺ đã cưỡi trên nó đến khi tới được một bức màn chắn gần Đấng Đệ lượng, Ân phúc và Tồi cao.

Lúc bấy giờ, xuất hiện một vị Thiên thần đi ra từ bức màn chắn ấy, Thiên sứ của Allah ﷺ hỏi: Thưa Jibril! Đây là ai? Jibril bảo: Thề bởi Đấng đã gọi người đến bởi điều chân lý, quả thật, ta là tạo vật có vị thế gần Ngài nhất và quả thật vị Thiên thần này ta chưa từng nhìn thấy bao giờ kể từ khi ta được tạo ra. Vị Thiên thần đó bảo: Allahu-Akbar, Allahu-Akbar (Allah vĩ đại nhất), có tiếng nói từ phía sau vách màn: Bề tôi của TA nói đúng sự thật, TA vĩ đại nhất, TA vĩ đại nhất.

Kế tiếp, vị Thiên thần nói:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

*(Tôi chứng nhận rằng không có Thượng Đế đích thực nào khác ngoài Allah.)*

Có tiếng nói từ phía sau bức màn: Bề tôi của TA đã nói thật, không có Thượng Đế đích thực nào khác ngoài TA.

Vị Thiên thần nói:

أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

*(Tôi chứng nhận rằng Muhammad là vị Thiên sứ của Allah).*

Tiếng nói từ phía sau bức màn: Bè tôi của TA đã nói sự thật, TA đã cử phải Muhammad.

Vị Thiên thần nói tiếp:

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ. اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ  
أَكْبَرُ

*(Hãy đến với lễ nguyện Salah, hãy đến với sự thành công, lễ nguyện Salah đã bắt đầu tiên hành. Allah vĩ đại nhất, Allah vĩ đại nhất).*

Tiếng nói từ phía sau bức màn: Bè tôi của TA đã nói sự thật, TA vĩ đại nhất, TA vĩ đại nhất.

Vị Thiên thần nói tiếp:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

*(Không có Thượng Đế đích thực nào khác ngoài Allah).*

Tiếng nói từ phía sau bức màn: Bè tôi của TA nói sự thật, không có Thượng Đế đích thực nào khác ngoài TA.

Sau đó, vị Thiên thần nắm lấy tay Muhammad ﷺ tiến ra phía trước, Người đã làm Imam cho cư dân trên trời trong đó có Nabi Adam và Nuh.

Abu Jafar Muhammad bin Ali nói: Ngày đó, Allah đã hoàn thiện cho Muhammad sự cao quý và vinh dự trước cư dân của trời và đất.)).

Hadith được Albaraz ghi lại trong (Khám phá những bức màn: 252) và nói: ((*Chúng tôi không hề biết bất cứ một Hadith nào được dẫn truyền từ Ali có lời như thế này ngoài đường dẫn truyền này cả, và Ziyadah bin Al-Munzhir là người theo tà phái Shi'ah, và Marwan bin Mu'a-wiyah cùng với những người khác dẫn truyền từ ông.*)).

Tôi (Albani) nói: Trong (Al-Maj'mu: 1/329) có nói: ((*Nhìn một cách tổng thể thì đây là Hadith yếu kém.*)).

Còn trong (Taqrib): ((*Không được thừa nhận, Yahya bin Mu'ayyin đã bịa đặt và nói dối.*)).

Do đó, Hadith này là Hadith rất yếu kém, chỉ toàn là điều bịa đặt không xác thực.

## 14- Hadith từ Umar bin Khattab رضي الله عنه

Abu Sinan thuật lại từ Ubaidullah bin Adam và Abu Maryam và Abu Shu'aib rằng:

Umar bin Khattab رضي الله عنه đang ở Al-Jabiyah và ông nói về cuộc chinh phục ngôi đền thiêng Maqdis – Jerusalem.

Abu Salmah nói: Abu Sinan thuật lại cho tôi nghe từ Ubaid bin Adam rằng: Tôi đã nghe Umar bin Khattab nói với Ka'ab: Anh thấy tôi nên dâng lễ nguyện ở đâu? Ka'ab nói: Nếu anh lấy ý kiến từ tôi thì quả thật tôi đã dâng lễ nguyện sau tảng đá, nhưng Jerusalem, tất cả đều ở phía trước anh.

Umar bin Khattab رضي الله عنه nói: Làm giống như Do thái ư? Không. Tôi sẽ dâng lễ nguyện Salah như Thiên sứ của Allah ﷺ đã dâng lễ nguyện Salah. Thế là ông hướng về Qibal và dâng lễ nguyện Salah, sau đó, ông trải cái áo của ông và phủ bụi trên áo và mọi người cũng vậy. (*Ahmad: Hadith (1/38): Aswad bin Amir nói: Hamad bin Salmah thuật lại tôi nghe từ Abu Sinan ..*).

Tôi (Albani) nói: Hadith này có đường dẫn truyền yếu, Abu Sinan chính là Ysa bin Salnan Alqasmali, và ông là người dẫn truyền Hadith thuộc cấp yếu kém. Còn Ubaid bin Adam đã không được ai nói đến rằng ông có người dẫn truyền nào khác từ ông ngoài Abu Sinan cả vậy mà Ibnu Hibban lại ghi nhận ông trong Thiqat (những người dẫn truyền chính xác đáng tin cậy). Chiếu theo nguyên tắc của ông thì ông đã đánh giá những người không rõ lai lịch là những người dẫn truyền chính xác.

**15- Hadith từ Malik bin Sa'sa'ah** (đã được nói trong Hadith từ Anas).

**16- Hadith từ Abu Ayyub Al-Ansari**



Abu Sakhr thuật lại rằng Abdullah bin Abdurrahman bin Abdullah bin Umar đã thuật lại cho ông nghe từ Sa-lim bin Abdullah: Abu Ayyub Al-Ansari đã thuật lại cho ông nghe:

Đêm mà Thiên sứ của Allah ﷺ được đi dạ hành, Người ﷺ đã đi ngang qua Nabi Ibrahim, Ibrahim nói: Thưa Jibril! Ai đi cùng ngài? Jibril bảo: Đây là Muhammad. Thế là Ibrahim bảo Người ﷺ: Hãy bảo cộng đồng của con cố gắng trồng cây thật nhiều trong Thiên Đàng, bởi quả thật đất của nó rất tốt lành và rộng mênh mông.

Người ﷺ hỏi: Trồng cây trong Thiên Đàng như thế nào? Ibrahim nói: Niệm: (لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ) (La hawla wala qu-wata illa billah: Mọi quyền năng và sức mạnh đều ở nơi Allah).

(Ahmad: Hadith (5/418), Ibnu Jarir: Hadith (15/255), Attabra-ni trong (Al-Kabir: 3898), tuy nhiên Ibnu Jarir và Attabra-ni lại nói: ((Abdullah bin Abdurrahman là thầy của Salim bin Abdullah, ông thuật lại từ Sa-lim bin Muhammad bin Ka'ab Al-

*Qurzhi*)). Đây là điều vẫn còn được tranh cãi kịch liệt, nhưng mong rằng Hadith là từ Abu Sakhr, ông tên thật là Hamid bin Ziyad, ông mới là người quan trọng như đã được nói trong (Taqrib), và thầy của ông là Abdullah này đây. Ibnu Hajar đã ghi nhận Hadith này trong (Atta'jil) và nói: ((*Ibnu Hibban đã có nêu ông trong (Thiqat*)).). Còn Ibnu Abu Hatim ghi nhận trong (Jarh wal-Ta'dil: 5/98, 454) giống như lời dẫn được Ibnu Jarir ghi nhận chỉ có điều ông nói: ((*được dẫn truyền từ Sa-lim và Muhammad bin Ka'ab*)). Có thể đây là quan điểm đúng nhất.

Dù thế nào thì Hadith này vẫn là yếu kém bởi những người dẫn truyền không rõ ràng, tuy nhiên, nội dung của nó có những bằng chứng trung thực từ các Hadith xác thực khác như đã được nói ở phần trên.

**17- Hadith từ Abu Zhar** رضي الله عنه (đã được đề cập trong Hadith từ Anas).

عَبْدُ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي ذَرٍّ لَوْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - لَسَأَلْتُهُ. قَالَ وَمَا كُنْتَ تَسْأَلُهُ قَالَ كُنْتُ أَسْأَلُهُ هَلْ رَأَى رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. قَالَ فَإِنِّي قَدْ سَأَلْتُهُ فَقَالَ « قَدْ رَأَيْتُهُ نُورًا أَنَّى أَرَاهُ ». أخرجه أحمد (١٤٧/٥ و ١٧٥)، ومسلم (٢٩٢).



Abdullah bin Shafeeq nói: Tôi nói với Abu Zhar: Nếu tôi gặp được Thiên sứ của Allah ﷺ thì chắc chắn tôi sẽ hỏi Người. Ông nói: Ông muốn hỏi điều gì? Tôi muốn hỏi Người rằng Người có nhìn thấy Thượng Đế của Người, Đấng Tối cao và Toàn năng không? Ông nói: Quả thật, tôi đã hỏi Người và Người nói: ***“Ta chỉ nhìn thấy toàn là ánh sáng, làm sao Ta nhìn thấy Ngài?!”*** (Ahmad: Hadith (5/147, 175), và Muslim: Hadith (292).).

